

T.C.

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İHSAN OKTAY ANAR'IN PUSLU KITALAR ATLASI

ROMANINDA BİRLEŞİK CÜMLE TÜRLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gonca AKTAŞ

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Türk Dili ve Edebiyatı Programı

EYLÜL, 2023

T.C.

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İHSAN OKTAY ANAR'IN PUSLU KITALAR ATLASI
ROMANINDA BİRLEŞİK CÜMLE TÜRLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gonca AKTAŞ

(Y2112.050005)

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Türk Dili ve Edebiyatı Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sıla GEN KAYA

EYLÜL, 2023

TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

ONUR SÖZÜ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “İhsan Oktay Anar’ın Puslu Kıtalar Atlası Romanında Birleşik Cümle Türleri” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar olan tüm süreçlerde bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmadan yazıldığını, yararlandığım eserlerin Kaynakça bölümünde gösterilen eserlerden ibaret olduğunu ve metin içi atıf yapılarak yararlanıldığını belirtir ve onurumla beyan ederim. (22/09/2023)

Gonca AKTAŞ

ÖNSÖZ

Toplumun var olmasını ve anlaşmasını sağlayan dil sayesinde, insanlar duygu ve düşüncelerini karşı tarafa aktarmak için cümle kurarlar. Anlamı tamamıyla yansıtmada tek yargılı cümlenin yeterli gelmediği durumlarda, iki ya da daha fazla yargılı cümleden meydana gelen dil birliklerine başvurulmaktadır. Tek yargılı cümleler, basit; iki ya da daha fazla yargılı cümleler, birleşik cümlelerdir ve söz konusu birleşik cümleler, anlatımı zenginleştirmektedir.

Literatür incelendiğinde, İhsan Oktay Anar ile ilgili çalışmaların çokça yapıldığı; fakat, Puslu Kıtalar Atlası'nda söz varlığı çalışılıp söz dizimi çalışılmadığı tespit edilmiştir. Bu literatür araştırmasının sonucunda, söz dizimi çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülerek Puslu Kıtalar Atlası'nda birleşik cümle türlerinin çalışılması amaçlanmıştır.

Çalışma; giriş, inceleme, sonuç ve kaynakçadan oluşmaktadır. Giriş bölümünde, İhsan Oktay Anar'a dair bilgilere (hayatı, sanatı, eserleri) ve birleşik cümle türlerine yer verilmiştir. İnceleme bölümünde, eserde tespit edilen birleşik cümle türleri gösterilmiştir. Sonuç bölümünde, tespit edilen birleşik cümlelerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Kaynakça bölümünde ise, çalışmada faydalanılan kaynaklar belirtilmiştir.

Tez sürecimde tüm olumsuz koşullara rağmen desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, anlayışı ve ilgisiyle çalışmanın her safhasında bana kılavuz olan tez danışmanım, değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Sıla GEN KAYA'ya verdiği emekler için çok teşekkür ederim.

Yaşamımın her ânında olduğu gibi, tez sürecimde de desteklerini hep gördüğüm annem Hilal AKTAŞ'a, babam Bahadır AKTAŞ'a ve kardeşim Görkem AKTAŞ'a; bu süreçte, her zaman yanımda olan ve motivasyonumu yüksek tutmaya çalışan arkadaşlarım Nisanur Hilal ÇOBAN'a ve Şevval ELÇİ'ye çok teşekkür ederim.

Eylül, 2023

Gonca AKTAŞ

İHSAN OKTAY ANAR'IN PUSLU KITALAR ATLASI

ROMANINDA BİRLEŞİK CÜMLE TÜRLERİ

ÖZET

Birleşik cümle, iki ya da ikiden fazla yüklemi bulunan ve birbirlerine farklı yapı ve anlam ilişkisiyle bağlanan cümlelerdir. Birleşik cümle türleri; sıralı birleşik, bağlı birleşik, şartlı birleşik, iç içe birleşik, saplamalı birleşik ve karmaşık birleşik cümle olarak ayrılmaktadır.

Postmodern edebiyatın önemli temsilcilerinden İhsan Oktay Anar'ın kaleme aldığı Puslu Kutlu Atlası romanındaki birleşik cümle türlerinin incelendiği çalışmanın Giriş bölümünde, tezin amacına, önemine ve yöntemine değinilmiştir. Anar'ın hayatı, sanatı, eserleri hakkında bilgi verilmiş ve birleşik cümle türleri ile çeşitli araştırmacıların birleşik cümle tasniflerine dair bilgilere yer verilmiştir. Eserde tespit edilen birleşik cümleler İnceleme bölümünde, sıralı birleşik cümle, şartlı birleşik cümle, bağlı birleşik cümle, iç içe birleşik cümle ve karmaşık birleşik cümle olmak üzere beş tür altında ele alınmıştır. Sonuç bölümünde, tespit edilen bulgular değerlendirilmiş ve veriler tablo hâlinde gösterilerek eserdeki birleşik cümle türlerinin kullanım sayısı ve sıklığı gösterilmiştir. Tespit edilen birleşik cümlelerin yüklem türüne göre ve anlamına göre dağılımı da değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İhsan Oktay Anar, Puslu Kıtalar Atlası, Cümle, Birleşik cümle türleri

COMPOUND SENTENCE TYPES IN İHSAN OKTAY ANAR’S NOVEL OF PUSLU KİTALAR ATLASI

ABSTRACT

Compound sentences consist of two or more predicates, and they are linked together with various types such as coordinate, conditional, subordinate, adverbial, embedded, and complex compound sentences.

In the Introduction section of the study, which examines the compound sentence types in the novel *Puslu Kutlu Atlası*, written by İhsan Oktay Anar, one of the important representatives of postmodern literature, the purpose, importance and method of the thesis are mentioned. Information about Anar's life, art and works is given, and information about compound sentence types and compound sentence classifications of various researchers is included. The compound sentences identified in the work are discussed in the review section under five types: sequential compound sentence, conditional compound sentence, dependent compound sentence, nested compound sentence and complex compound sentence. In the conclusion section, the findings were evaluated and the data were presented in a table and the number and frequency of use of compound sentence types in the work were shown. The distribution of the identified compound sentences according to the type and meaning of the predicate was also evaluated.

Keywords: İhsan Oktay Anar, *Puslu Kıtalar Atlası*, Sentence, Compound sentence type

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ.....	i
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xv
I. GİRİŞ.....	1
A. İhsan Oktay Anar'ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri.....	2
1. Hayatı ve Sanatı.....	2
2. Eserleri.....	4
B. Birleşik Cümle Türleri.....	6
1. Sıralı Birleşik Cümle.....	10
2. Şartlı Birleşik Cümle.....	10
3. Bağlı Birleşik Cümle.....	11
4. İç İççe Birleşik Cümle.....	11
5. Saplamalı (Ara Cümleli) Birleşik Cümle.....	12
6. Karmaşık Birleşik Cümle.....	12
II. İNCELEME.....	13
A. Sıralı Birleşik Cümleler.....	13
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Sıralı Birleşik Cümleler.....	29
B. Şartlı Birleşik Cümleler.....	32
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Şartlı Birleşik Cümleler.....	37
C. Bağlı Birleşik Cümleler.....	41
1. Ki'li Birleşik Cümleler.....	41
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Ki'li Birleşik Cümleler.....	45
2. Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümleler.....	46
a. Ve Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler.....	46
b. Ama Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler.....	67

c. Çünkü Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler.....	70
d. Fakat Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler.....	71
e. Öyle ki Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler.....	72
f. Hatta Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler.....	72
g. Yoksa Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler.....	73
h. De Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler.....	73
ı. Hem ... Hem (de) Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler.....	73
i. Ne ... Ne (de) Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler.....	73
j. Ya ... Ya (da) Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler.....	73
k. Bazen ... Bazen (de) Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler.....	74
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümleler.....	74
3. Birden Fazla Bağlaçla Bağlı Birleşik Cümleler.....	76
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Birden Fazla Bağlaçla Bağlı Birleşik Cümleler.....	77
4. Ki'li ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümleler.....	77
D. İç İçe Birleşik Cümleler.....	78
a. “de-” Fiiliyle İç İçe Birleşik Cümleler.....	78
b. “diye” Edatıyla Kurulan İç İçe Birleşik Cümleler.....	79
c. “gibi” Edatıyla Kurulan İç İçe Birleşik Cümleler.....	80
d. “gör-“ Fiiliyle İç İçe Birleşik Cümleler.....	80
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe Birleşik Cümleler.....	80
E. Karmaşık Birleşik Cümleler.....	82
a. İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleler.....	82
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleler.....	84
b. İç İçe ve Bağlı Birleşik Cümleler.....	89
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe ve Bağlı Birleşik Cümleler.....	91
c. Ki'li ve Sıralı Birleşik Cümleler.....	92
d. Ki'li ve Şartlı Birleşik Cümleler.....	93
e. Ki'li ve Bağlı Birleşik Cümleler.....	93
f. Ki'li ve İç İçe Birleşik Cümleler.....	93
g. Sıralı ve Bağlı Birleşik Cümleler.....	93
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Sıralı ve Bağlı Birleşik Cümleler.....	95
h. Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümleler.....	96

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümleler.....	97
1. Sıralı ve Birden Fazla Bağlaçla Bağlı Birleşik Cümleler	97
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Sıralı ve Birden Fazla Bağlaçla Bağlı Birleşik Cümleler.....	98
i. Şartlı ve Birden Fazla Bağlaçla Bağlı Birleşik Cümleler.....	98
j. Şartlı ve Bağlı Birleşik Cümleler.....	98
k. İç İçe, Sıralı ve Bağlı Birleşik Cümleler.....	99
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe, Sıralı ve Bağlı Birleşik Cümleler.....	100
l. İç İçe, Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümleler.....	100
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe, Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümleler.....	100
m. Ki’li, Şartlı ve Bağlı Birleşik Cümleler.....	101
n. Ki’li, Bağlı ve İç İçe Birleşik Cümleler.....	101
o. Ki’li, İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleler.....	101
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Ki’li, İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleler.....	102
ö. Ki’li, Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümleler.....	102
p. Sıralı, Bağlı ve Şartlı Birleşik Cümleler.....	102
r. Saplmalı ve Sıralı Birleşik Cümleler.....	103
s. Saplmalı ve İç İçe Birleşik Cümleler.....	103
ş. Saplmalı ve Şartlı Birleşik Cümleler.....	103
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Saplmalı ve Şartlı Birleşik Cümleler.....	103
t. Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Diğer Karmaşık Birleşik Cümleler.....	103
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe ve Şartlı Birleşik Cümleler.....	103
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe, Bağlı ve Şartlı Birleşik Cümleler.....	104
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Şartlı, Bağlı, İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleler.....	104
III. SONUÇ.....	105
IV. KAYNAKÇA.....	115
ÖZGEÇMİŞ.....	119

KISALTMALAR LİSTESİ

- bk.** : Bakınız
CÜB : Cümle üstü birim
No : Numara
s. : Sayfa

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1. <i>Puslu Kıtalar Atlası</i> 'nda Birleşik Cümle Türlerinin Genel Dağılımı.....	105
Çizelge 2. <i>Puslu Kıtalar Atlası</i> 'nda Bağlı Birleşik Cümlelerin Dağılımı.....	106
Çizelge 3. <i>Puslu Kıtalar Atlası</i> 'nda Sıralı Birleşik Cümlelerin Dağılımı.....	107
Çizelge 4. <i>Puslu Kıtalar Atlası</i> 'nda Karmaşık Birleşik Cümlelerin Dağılımı.....	107
Çizelge 5. <i>Puslu Kıtalar Atlası</i> 'nda Şartlı Birleşik Cümlelerin Dağılımı.....	110
Çizelge 6. <i>Puslu Kıtalar Atlası</i> 'nda İç İçe Birleşik Cümlelerin Dağılımı.....	111
Çizelge 7. <i>Puslu Kıtalar Atlası</i> 'nda Birleşik Cümle Türlerinin Oranı.....	112
Çizelge 8. <i>Puslu Kıtalar Atlası</i> 'ndaki Birleşik Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Dağılım.....	112
Çizelge 9. <i>Puslu Kıtalar Atlası</i> 'ndaki Birleşik Cümlelerin Anlamına Göre Dağılımı.....	113

I. GİRİŞ

Söz dizimi, *Türkçe Sözlük*'te, “bir cümleyi oluşturan kelime türlerinin arasındaki ilişkileri inceleyen ve sınıflamalar yapan dil bilgisi kolu, cümle bilgisi, tümce bilgisi, nahiv, sentaks” olarak tanımlanmaktadır (*Türkçe Sözlük*, 2005).

Kelimeler, anlatılmak isteneni sınırlı olarak anlatırken; cümleler, kelimelerin belirli kurallara bağlı olarak bir araya gelmesiyle düşünce akışının bütün olanaklarını karşılamaktadır (Özmen, 2016). Cümleler; yapısına, yüklemine, yüklemine, türüne ve anlamına göre olmak üzere dört açıdan incelenebilir. Yapısına göre cümleler, basit ve birleşik cümle olmak üzere ikiye ayrılmakta; çalışmada, birleşik cümle türleri incelenmektedir. Birleşik cümle, *Türkçe Sözlük*'te, “bir veya birkaç yan cümle veya ara cümle ile bir temel cümleden kurulan cümle, birleşik tümce” olarak tanımlanmaktadır (*Türkçe Sözlük*, 2005).

Postmodern edebiyatın önemli temsilcilerinden biri olan İhsan Oktay Anar'ın yayınladığı ilk eseri *Puslu Kıtalar Atlası* adlı romanındaki birleşik cümle türlerinin incelendiği bu çalışma ile söz dizimi çalışmalarına katkı sağlanması amaçlanmıştır. Literatür tarandığında İhsan Oktay Anar'ın *Puslu Kıtalar Atlası* romanında söz varlığı (İlgör, 2015) ve kelime grupları (Çiçek, 2015) çalışıldığı, farklı eserlerinde söz dizimi çalışıldığı (Barlık, 2022; Erdem, 2022), fakat ilgili eserde söz dizimi çalışılmadığı görülmüştür. Bu tespit doğrultusunda, ilgili eserin, birleşik cümle türleri açısından incelenmesi uygun görülmüştür.

Bu çalışma, *Puslu Kıtalar Atlası*'nın söz dizimi unsurlarından birleşik cümle türlerinin incelenmesiyle sınırlıdır. Çalışmada, birleşik cümle türleri ile ilgili farklı görüşlere yer verilmiş; fakat incelemede, Prof. Dr. Mehmet Özmen'in *Türkçenin Sözdizimi* (2016) adlı eseri temel alınarak tasnifler yapılmıştır.

Çalışmada, birleşik cümlelerinin tasnifi beş bölüme ayrılarak incelenmiştir: Sıralı birleşik cümleler, şartlı birleşik cümleler, bağlı birleşik cümleler (ki'li birleşik cümleler, diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümleler, birden fazla bağlaçla bağlı birleşik

cümleler, ki'li ve diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümleler), iç içe birleşik cümleler (de-fiiliyle kurulan iç içe birleşik cümleler, diye edatıyla kurulan iç içe birleşik cümleler, gibi edatıyla kurulan iç içe birleşik cümleler, gör- fiiliyle kurulan iç içe birleşik cümleler), ve karmaşık birleşik cümleler (iç içe ve sıralı birleşik cümleler; iç içe ve bağlı birleşik cümleler; ki'li ve sıralı birleşik cümleler; ki'li ve şartlı birleşik cümleler; ki'li ve bağlı birleşik cümleler ki'li ve iç içe birleşik cümleler; sıralı ve bağlı birleşik cümleler; sıralı ve şartlı birleşik cümleler; sıralı ve birden fazla bağlaçla bağlı birleşik cümleler; şartlı ve birden fazla bağlaçla bağlı birleşik cümleler; şartlı ve bağlı birleşik cümleler; iç içe, sıralı ve bağlı birleşik cümleler; iç içe, sıralı ve şartlı birleşik cümleler; ki'li, şartlı ve bağlı birleşik cümleler; ki'li, bağlı ve iç içe birleşik cümleler; ki'li, iç içe ve sıralı birleşik cümleler; ki'li, sıralı ve diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümleler; sıralı, bağlı ve şartlı birleşik cümleler; sapslamalı ve sıralı birleşik cümleler; sapslamalı ve iç içe birleşik cümleler; sapslamalı ve şartlı birleşik cümleler; iç içe, bağlı ve şartlı birleşik cümleler; şartlı, bağlı, iç içe ve sıralı birleşik cümleler).

Çalışmanın *Giriş* bölümünde, İhsan Oktay Anar'ın hayatı, sanatı ve eserleri tanıtılıp birleşik cümle türleri hakkında bilgilere yer verilmiştir. *İnceleme* bölümünde, eserde geçen birleşik cümleler tespit edilip ilgili oldukları birleşik cümle türünün altında ele alınmıştır. *Sonuç* bölümünde, incelemeden elde edilen bulgulara yer verilmiş; birleşik cümle türleri sayısal açıdan değerlendirilmiş ve hangi birleşik cümle türlerinin daha az ve daha çok kullanıldığı tespit edilip oransal dağılımı verilmiştir.

A. İhsan Oktay Anar'ın Hayatı, Sanatı ve Eserleri

1. Hayatı ve Sanatı

İhsan Oktay Anar, 1960 yılında Yozgat'ta dünyaya gelmiştir. Ailesi İstanbullu olan Anar, 1974 yılından beri İzmir'de yaşamaktadır.

Anar'ın ataları, 1893 yılında Kazan'dan İstanbul'a gelmiştir ve büyükbabası yerleştikten sonra soyadı kanunu ile Anar soyadını almıştır. Babası Mehmet Sait Bey, Tekel'de müskirat eksperisi; annesi Bedia Hanım, dinî terbiye ile büyümüş modern bir hanımefendi ve eşi gibi devlet memurudur. Evin en küçüğü olan Anar'ın, Süheyla ve Füzuran adlarında da iki ablası vardır.

Babasının işi nedeniyle ilkokul ve ortaokulu İstanbul'da okuyan Anar, lise döneminde İzmir'e gelmiş ve Karşıyaka Erkek Lisesi'ne başlamıştır. Burada öğrenimini tamamlayamadan okuldan atılmış; lise eğitimini, akşam lisesinde tamamlamıştır. Lise eğitiminin ardından Ege Üniversitesi'nde Felsefe okumaya başlamıştır. 1984'te lisans eğitimini tamamlayan Anar, aynı üniversitede, 1987'de "Sokrates Öncesi Felsefede Varlık Sorunu" adlı teziyle yüksek lisans eğitimini ve 1994'te "Antik Yunan Felsefesinde Zaman Kavramı" adlı teziyle de doktora eğitimini tamamlamıştır. Anar, yine aynı üniversitede, Felsefe bölümüne araştırma görevlisi olarak atanmış ve daha sonrasında da uzun yıllar yardımcı doçent olarak görev yapmıştır.

Anar, 1999 yılında Felsefe öğretmeni olan Özlem Hanım ile evlenmiştir. 2011 yılında öğretim üyeliğinden emekli olmuştur.

Doksan sonrası Türk edebiyatının postmodernist yazarlarından biri olan Anar, kitaplarla küçük yaşta tanışmış ve bir süre sonra kitap müdavimi olmuştur. Hatta okuldan çok kütüphaneye gidip okuduğu için Karşıyaka Erkek Lisesi'nden atılmıştır.

Anar, gördüğü bir çiçeğin bile onu edebiyata ve sanata sevk ettiğini; yaratıcılıkta, ilhamın da önemli olduğunu, neye bakarsak onun bize ilham verebileceğini dile getirmiştir. Anar'a göre sanat, doğrudan ifade şeklidir. Romanın onun için bir iletişim biçimi olduğunu, anlatamadıklarını ancak romanla anlatabildiğini belirten Anar'ın yazma eyleminde, iletişim ve kendini ifade etme çabası hâkimdir (Koçakoğlu, 2008: 28).

Anar'ın sanatsal faaliyetlerindeki itici güçler; kendi ruh dünyası, eşi ve okuyucularıdır. Evlenmeden önce eserlerini kendi beğenisiyle oluşturan yazar, evlendikten sonra eşinin beğenisi için oluşturmaya başlamıştır.

Anar'ın çeşitli alanlarda araştırmalar yaptığı ve geniş bilgi birikimine sahip olduğu, romanlarında kullandığı terminolojiden belli olmaktadır. Anar, her romanının yazma sürecinden önce uzun bir süre araştırmalar yapmaktadır. Örneğin, *Amat*'ı yazmadan önce dört-beş yıl hazırlandığı ve denizcilik üzerine üç yıl okumalar yaptığı; *Susunlar*'ı yazmadan önce de iki yıl hazırlandığı ve klasik Türk müziğini çok iyi öğrendiği eşi tarafından belirtilmektedir (Koçakoğlu, 2008: 32; Özdemir, 2013: 48).

Romanlarında anlatacağı olayı önce zihninde kurgulayıp sonra yazma eylemine başlayan Anar (Çokluk, 2009: 27), yazma biçimini şu şekilde ifade etmiştir:

“Yazarken önce bir tam sayfayı bitirir sonra başa dönerek tekrar okurum. Ve kendime ne kadar zevk aldığımı sorarım. Eğer ben zevk almış isem okuyucu da zevk alır diye düşünürüm. Mutlaka birilerine daha okuturum ama okutmadan sonra içerik konusunda bir değerlendirme yapılsa bile herhangi bir değişiklik yapmam” (Özdemir, 2013: 53).

“Türk okuruna farklı bir anlatı yapılanması sunan” (Karlıdağ, 2018) Anar; mistik, fantastik ve büyümlü bir atmosferle eserlerini oluşturmuş ve dil, içerik ve teknikler bakımından özgün eserler ortaya çıkarmıştır (Koçakoğlu, 2008: 34).

İnci Enginün, Anar’ın “ana fikirlerinin yedi ana günaha bağlanabilecek hikâyeleri olduğunu düşündüren romanları[nın] her kültür tabakasından okuyucuyu kendine bağlayacak nitelikte” (Enginün, 2018: 436) olduğu görüşünü sunmuştur.

2. Eserleri

İhsan Oktay Anar’ın 2023 yılı itibariyle basılmış sekiz romanı bulunmaktadır: *Puslu Kıtalar Atlası* (1995), *Kitab-ül Hiyel* (1996), *Efrâsiyâb’ın Hikâyeleri* (1998), *Amat* (2005), *Suskunlar* (2007), *Yedinci Gün* (2012), *Galîz Kahraman* (2014), *Tiamat* (2022). Ayrıca Anar’ın 1991’de yazdığı, fakat yayımlamadığı, Bağdat’ta düello yapmaya hazırlanan iki kılıç ustasının hikâyesini anlatan *Tamu* adında bir eseri daha vardır.

1995 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlanan ve Temmuz 2023’te yetmiş sekizinci baskısı yapılan *Puslu Kıtalar Atlası*, 238 sayfadan oluşmaktadır. Eser, “N.Y. için” ithafı ve iki epigraftan sonra Yeni Roman Ülkeleri’nde başlıklı ön sözüyle okuyuculara sunulur. “Ana kaynağı geleneksel Doğu anlatıları, mitoloji, söylence ve masallar olan, felsefe, tarih ve fantezinin iç içe girdiği bir roman” (Karaca, 2005) olan *Puslu Kıtalar Atlası*, Uzun İhsan Efendi’nin oğlu Bünyamin’in maceralarını ve kötülüğe karşı mücadelesini anlatan eserdir (Özdemir, 2013: 74).

Özdemir, Anar’ın *Puslu Kıtalar Atlası*’nı nasıl yazdığını şu şekilde aktarmıştır: “*Puslu Kıtalar Atlası*’nı yazarken bir harita ile işe başlamıştım. Bu harita 17. yüzyılda

İstanbul'un etnik haritasıydı. Rumlar nerede yaşar, Müslümanlar nerede, Bakırcılar Çarşısı ya da kılıçların yapıldığı yerler neresidir hepsi bu haritada vardı. Bu harita üzerinde her şeyi tasarladım ve bitirdim” (Özdemir, 2013: 63).

Anar, bu eseriyle 2009 yılında Erdal Öz Edebiyat Ödülü'nü almıştır. 2015 yılında ise eser, çizer İlban Ertem tarafından çizgi roman hâline getirilmiştir. İletişim Yayınları tarafından yayımlanan ve Kasım 2021'de üçüncü baskısı yapılan çizgi roman, 314 sayfadan oluşmaktadır.

1996 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlanan ve Mart 2023'te otuz beşinci baskısı yapılan *Kitab-ül Hiyel*, 154 sayfadan oluşmaktadır. Yazar, bu eseri anne-babasına ithaf etmiştir.

1998 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlanan ve Haziran 2023'te otuz dokuzuncu baskısı yapılan *Efrâsiyâb'ın Hikâyeleri*, 245 sayfadan oluşmaktadır. Yazar, bu eseri Nilsen'e ithaf etmiştir.

2005 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlanan ve Nisan 2022'de yirmi birinci baskısı yapılan *Amat*, 239 sayfadan oluşmaktadır. Yazar, bu eseri eşi Özlem Hanım'a ithaf etmiştir.

2007 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlanan ve Ağustos 2022'de yirmi altıncı baskısı yapılan *Suskunlar*, 269 sayfadan oluşmaktadır. Yazar, bu eseri ablaları Süheyla ve Füzulan'a ithaf etmiştir.

2012 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlanan ve Mart 2022'de yedinci baskısı yapılan *Yedinci Gün*, 240 sayfadan oluşmaktadır. Yazar, bu eseri anneannesinin hatırasına ithaf etmiştir.

2014 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlanan ve Aralık 2020'de ikinci baskısı yapılan *Galiz Kahraman*, 181 sayfadan oluşmaktadır. Yazar, bu eseri Edâ Tuna'ya ithaf etmiştir.

2022 yılında Everest Yayınları tarafından yayımlanan ve Mart 2022'de üçüncü baskısı yapılan *Tiamat*, 160 sayfadan oluşmaktadır.

B. Birleşik Cümle Türleri

Türkçe Sözlük'te cümle, "bir yargı bildirmek için tek başına çekimli bir fiil veya çekimli bir fiille kullanılan kelimeler dizisi, tümce" olarak tanımlanmaktadır (*Türkçe Sözlük*, 2005). Cümle, metin içinde bir dil birimidir, fakat en büyük dil birimi, cümleler topluluğundan oluşan cümle üstü birimlerdir (Üstünova, 2018: 7).

Bildirim ve iletişimi karşılayan birimlerin en küçüğü cümledir. Bir cümle, başka bir cümleye bağımlı olmadığı, sınırlarının belli olduğu müddetçe anlam ve yapı bakımından bütünlük arz eder (Karahan, 2009: 28). Örneğin, "*Gördüğü düşün hâlâ etkisindeydi.*" (s. 49) cümlesi, sınırı belli olan ve başka cümleye bağımlı olmayan bir cümledir. Fakat bildirim ve iletişim, her zaman bir cümle ile sınırlandırılmaz, cümle sınırları dışına çıkarak bağımlı cümleler topluluğu içinde yer alır ve diğer cümlelerle bir bütün oluşturur (Karahan, 2009: 28). "*Zülfiyar, "Gördün mü?" diyordu, "Aynı zehirli şerbetten içtiniz. Sen yaşıyorsun, o ölüyor. Ama hemen sevinme, senin de bir günlük ömrün var, bunlardan günde bir tane almazsan elbette. Vücudundaki zehrin etkisi yıllarca sürer, ama bu haplardan aldığın sürece bedeninin hiçbir zarar görmez. Dediğime inanmıyorsan elbette hapları almayabilirsin. Denemesi bedava. Ama terlemeye başladığında -ki bu ölmek üzere olduğun anlamına gelir- işte o zaman bizi ziyarete gelersen hakkında hayırlı olur. Belki derdine derman bulabiliriz.*" (s. 101) örneğindeki bu cümleler, anlam bakımından birbirine bağımlıdır. Anlam bağı ile bağlanan cümleler, cümleden büyük birlikler olarak da adlandırılan cümle üstü birimin birer parçalarıdır (Üstünova, 1996: 19; Gülen, 2007: 287; Karahan, 2009: 28). Cümleler, asıl yapılarını korur, fakat bir yargıya karşılık olacak şekilde kurulur (Yelten, 2005: 46). "Böyle bir yapıda cümle, cümle üstü birimlerin çözümlenmesiyle elde edilen bir birimdir. Cümlelerin parçaları, cümlelerin öğeleridir, cümle üstü birimlerin parçaları ise cümlelerdir" (Karahan, 2009: 28). Üstünova (1996), Gülen (2007), Karahan (2009) ve Yelten (2005)'in görüşlerine dayanarak çalışmada yer alan cümleden büyük birlikler *cümle üstü birim* olarak değerlendirildi.

Cümleler; yapısına, yüklemine yerine, yüklemine türüne ve anlamına göre olmak üzere dört açıdan incelenebilir. Yapısına göre cümleler, basit ve birleşik cümle olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Birleşik cümle, *Türkçe Sözlük*'te, "bir veya birkaç yan cümle veya ara cümle ile bir temel cümleden kurulan cümle, birleşik tümce" olarak tanımlanmaktadır (*Türkçe Sözlük*, 2005).

Birleşik cümle üzerine farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı araştırmacılar, isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiille kurulan cümleleri birleşik cümle olarak kabul ederken; bazı araştırmacılar, söz konusu fiilimsilerin bir yargı bildirmediğini savunarak birleşik cümle olarak kabul etmezler.

Tahsin Banguoğlu, birleşik cümle tanımını, “anlam ve şekil ilişkileri olan birden fazla yargının bir araya gelmesiyle kurulmuş cümleye birleşik cümle adını veriyoruz” şeklinde yapar (Banguoğlu, 2015: 546).

Banguoğlu, birleşik cümle türlerini, “Birleşik Cümle Çeşitleri” başlığı altında,

1. Tümleme birleşik cümle (şart cümlesi, ilinti zamiri cümlesi, bağlam cümlesi),
2. Karmaşık birleşik cümle (adfiil cümlesi, sıfatfiil cümlesi, zarffiil cümlesi) olarak tasnif etmiştir (Banguoğlu, 2015).

Muharrem Ergin’e göre birleşik cümle, “bir asıl cümle ile onun mânâsını tamamlayan bir veya daha fazla yardımcı cümleden teşekkül eder” (Ergin, 2021: 398). “Türkçede *şartlı birleşik cümle*, *ki’li birleşik cümle* olmak üzere başlıca iki çeşit birleşik cümle vardır. Bunlara üçüncü bir birleşik cümle çeşidi olarak *iç içe birleşik cümle*’yi de ilâve edebiliriz” (Ergin, 2021: 398).

Ergin, birleşik cümle türlerini, “Birleşik Cümle” başlığı altında,

1. Şartlı birleşik cümle,
2. Ki’li birleşik cümle,
3. İç içe birleşik cümle olarak tasnif etmiştir (Ergin, 2021).

Günay Karaağaç, birleşik cümleyi şu şekilde tanımlar: “Birleşik cümle, yapısında birden fazla yüklem bulunan cümledir. Bu yapı, bir ana cümle ve bu ana cümlenin anlamını tamamlayan bir veya daha fazla yardımcı cümle ile kurulur” (Karaağaç, 2009: 197; Karaağaç, 2016: 513).

Karaağaç, yapılarına göre cümleleri; basit cümle, birleşik cümle, bağlı cümle (sıralı bağlı cümleler, açıklamaya bağlı cümleler) ve eksilteli cümle veya söz cümle olarak dört başlıkta tasnif etmiştir.

Karaağaç, “Birleşik Cümle” başlığı altında,

1. Şartlı birleşik cümle,
2. İç içe birleşik cümle,
3. Ki’li birleşik cümleye yer vermiştir (Karaağaç, 2009; Karaağaç, 2016).

Leyla Karahan’ın Türkçede Söz Dizimi adlı eserinin eski ve yeni basımında konu ile ilgili farklı görüşleri bulunmaktadır. Eski basımında “Yapılarına Göre Cümleler” başlığı altında, “basit cümle, birleşik cümle, bağlı cümleler ve sıralı cümleler” yer almaktadır. Karahan, eserinin 1998 tarihli baskısında birleşik cümleyi şu şekilde tarif eder: “Bir ana cümle ve cümlenin anlamını tamamlayan bir veya daha fazla yardımcı cümle ile kurulur. Bir cümlenin, bir şart cümlesi ile tamamladığı cümlelere şartlı birleşik cümle; bir cümlenin herhangi bir görevle başka bir cümlenin içinde yer aldığı cümlelere de iç içe birleşik cümle denir” (Karahan, 1998).

Karahan, eserinin yeni basımında, “Yapılarına Göre Cümleler” tasnifini değiştirerek “Cümlelerin Bağlanma Şekilleri” adı altında, “bağlama edatlarıyla bağlanan cümleler, ortak cümle öğeleriyle bağlanan cümleler, ortak kip/şahıs ekleriyle bağlanan cümleler ve anlam ilişkisiyle bağlanan cümleler” alt başlıklarıyla yeni bir tasnif ortaya koymuştur (Karahan, 2016): “Anlamı bütün boyutlarıyla yansıtmada tek bir cümlenin yeterli olmadığı durumlarda, cümlelerden meydana gelen dil birliklerine başvurulur. Bu birlikler, çok boyutlu bir anlatım için yan yana gelen cümlelerin bağlanma edatlarıyla, ortak cümle öğeleriyle, ortak kip/şahıs ekleriyle ya da çeşitli anlam ilişkileriyle birbirlerine bağlanmalarından oluşurlar” (Karahan, 2016: 85).

Zeynep Korkmaz’ın birleşik cümle tanımı şu şekildedir: “İçinde esas yargının bulunduğu bir temel cümle ile, temel cümleyi anlam ve görev bakımından tamamlayan, fiili çekimli olan ve değişik yapı özelliklerine sahip bulunan bir veya daha fazla yan cümlelerden oluşmuş cümle türü” (Korkmaz, 2007: 26).

Mustafa Özkan ve Veysi Sevinçli, birleşik cümlenin birden fazla yargıdan oluştuğunu ifade etmişler ve tanımını şu şekilde yapmışlardır: “İçinde esas yargının bulunduğu bir temel cümle ile onu anlam ve görev bakımından tamamlayan birden fazla yan cümleden oluşan cümlelere birleşik cümle denir” (Özkan ve Sevinçli, 2009).

Özkan ve Sevinçli, yapılarına göre cümleleri; basit cümle, birleşik cümleler, sıralı cümle (bağımlı sıralı cümle ve bağımsız sıralı cümle), bağlı cümle, ara sözlü (cümleli) cümle ve eksilteli cümle (kesik cümle) olmak üzere altı başlıkta tasnif etmişlerdir.

Araştırmacılar, “Birleşik Cümleler” başlığı altında,

1. Şartlı birleşik cümle,
2. İç içe birleşik cümle,
3. Ki’li birleşik cümle,
4. Girişik cümleye yer vermişlerdir (Özkan ve Sevinçli, 2009).

Mehmet Özmen, birleşik cümleyi şu şekilde açıklar: “İçerisinde iki veya daha fazla yüklem bulunan cümleler, birleşik cümledir. Birleşik cümleler birbirlerine değişik yapı ve anlam ilişkisiyle bağlanırlar” (Özmen, 2016: 143).

Özmen, yapılarına göre cümleleri; basit cümle, birleşik cümle, eksilteli cümle olmak üzere üç başlıkta tasnif etmiştir.

Özmen, birleşik cümle türlerine, “Birleşik Cümle” başlığı altında,

1. Sıralı birleşik cümle,
2. Şartlı birleşik cümle,
3. Bağlı birleşik cümle,
4. İç içe birleşik cümle,
5. Saplmalı (ara cümleli) birleşik cümle,
6. Karmaşık birleşik cümleye yer vermiştir (Özmen, 2016).

Bu çalışmada, İhsan Oktay Anar’ın *Puslu Kıtalar Atlası* adlı romanındaki birleşik cümleler incelenirken Mehmet Özmen’in kullandığı terimler ve birleşik cümle tasnifi esas alınmıştır.

Çalışmada, birleşik cümle türleri aşağıdaki başlıklar altında değerlendirilmiştir:

1. Sıralı birleşik cümle
2. Şartlı birleşik cümle
3. Bağlı birleşik cümle

4. İç içe birleşik cümle
5. Saplmalı (ara cümleli) birleşik cümle
6. Karmaşık birleşik cümle

1. Sıralı Birleşik Cümle

Sıralı birleşik cümle, birbirlerinden virgül veya noktalı virgülle ayrılan iki ve daha fazla cümleden oluşan, ortak ya da ayrı özneye sahip cümlelerdir. Hikâye veya rivayet tarz ekiyle bağlanabilen cümlelerde tarz eki, genellikle öndeki cümle/cümlelerde eksiltilerek sondaki cümlede kullanılır (Özmen, 2016: 143). “*O yumuşacık elleriyle bir halata asılamaz, gemide verilen kurthlu etleri ve küflü peksimetleri yiyemez, narin teni yakıcı güneşe ve tuzlu suya asla dayanamazdı.*” (Anar, 2022: 20) cümlesi, sıralı birleşik cümleye örnektir.

Sıralı birleşik cümle, virgül veya noktalı virgül yerine nokta konulduğunda basit cümleye dönüştüğü için birleşik cümle türleri içerisinde yapısı en zayıf olan cümle türüdür (Özmen, 2016: 143).

2. Şartlı Birleşik Cümle

Türkçenin aslı birleşik cümlesi olan şartlı birleşik cümle, -sa/-se biçim birimi ile oluşturulan cümlelerdir (Ergin, 2021: 398; Özmen, 2016: 145). “Şart cümlesi, kendisinden sonra gelen ve gerçekleşmesi şarta bağlı olan ana cümleye bağlanır.” (Özmen, 2016: 145). “*Rüzgârın şişirdiği bir flok yelkenin halatını germeye **kalksa**, bu el kan revan içinde kalırdı.*” (Anar, 2022: 20) cümlesi, şartlı birleşik cümleye örnektir.

-sa/-se biçim birimi, hem şart hem de dilek bildirir; fakat, şart bildiren cümleler, müstakil cümle yapamazken dilek bildiren cümleler, müstakil cümle yapabilir (Ergin, 2021: 398; Özmen, 2016: 145).

Şartlı birleşik cümlelerdeki şart cümlesi, yardımcı cümle, sonrasında gelen cümle ise, ana cümledir. Ana cümledeki eylemin gerçekleşmesi için, yardımcı cümledeki, yani şart cümlesindeki şartın gerçekleşmesi gerekir (Özmen, 2016: 146). Dolayısıyla, şartlı birleşik cümlelerde, gerçekleşen bir eylem yoktur; hüküm bildirmez ve bitimli bir hareket göstermez (Ergin, 2021: 398; Özmen, 2016: 146).

3. Bağlı Birleşik Cümle

Bağlı birleşik cümle, bağlaçlarla birbirine bağlanmış cümleler topluluğudur. İki cümlenin bağlaçla birbirine bağlandığı bağlı birleşik cümle, birden fazla bağlaçla birbirine bağlanan cümlelerden de oluşur (Özmen, 2016: 156). Örneğin, “*Galata’da ise hem yatacak külhan yoktu, hem de Gülletopuk nam kalyoncuyla çingar çıkarma tehlikesi vardı.*” (Anar, 2022: 15) cümlesi bir bağlaçla kurulmuşken; “*Yıllar önce öldü, ama kahkahası hâlâ çınlıyor ve düşü zihnimde hâlâ yaşıyor.*” (Anar, 2022: 236) cümlesi iki bağlaçla kurulmuştur.

Türkçede, cümleler arasında bağlantıyı sağlayan çok sayıda bağlaç vardır. Özmen (2016)’e göre, bağlı birleşik cümle oluşturan başlıca bazı bağlaçlar şunlardır: “ama, ancak, bir yandan ... diğer yandan, bir taraftan ... diğer taraftan, da (de), da (de) ... da (de), demek ki, çünkü, fakat, gelgelelim, güya ki, hatta, hem, hem ... hem (de), ister ... ister, kâh ... kâh, ki, lâkin, ne ... ne, oysa, oysaki, öyle ki, ve, veya, yalnız, yani, ya ... ya (da), yahut, yoksa, zira” (Özmen, 2016: 157).

Yukarıda sıralanan bağlaçlardan “ki”, cümleler arası bağlantıyı sağlayan bağlaçların en işlek olanıdır (Karahana, 2016: 85). Ki ile bağlanan cümlelerin; ki’den önce gelen cümlesi ana cümle iken, ki’den sonra gelen cümlesi yardımcı cümledir. “*Ama şimdi görüyorum ki, asıl bunu düşündüğümde yanılmışım.*” (Anar, 2022: 235) cümlesinde görüldüğü üzere ana unsur başta, yardımcı unsur sonda bulunmaktadır. Türkçede yaklaşık bin yıldır kullanılmakta olan ki’li birleşik cümle, Türkçeye Farsçadan geçmiştir ve ilk örnekleri Sanskritçenin etkisiyle Uygurca döneminde görülmüştür. Kullanım sıklığı, çeşitliliği ve söz dizimindeki özel durumu bakımından diğer bağlı birleşik cümlelerden ayrı özellik taşımaktadır (Özmen, 2016: 157).

4. İç İçe Birleşik Cümle

İç içe birleşik cümle, bir cümlenin başka bir cümle içerisinde yer aldığı cümlelerdir (Ergin, 2021: 400; Karaağaç, 2009: 198; Özkan ve Sevinçli, 2009: 176). Birleşik cümlede, bir cümle, diğer cümlenin bir ögesi ya da ögesinin bir parçası olarak bulunur (Ergin, 2021: 400; Karaağaç, 2009: 198; Özmen, 2016: 176). Söz konusu yapıda ana cümle sonda bulunur ve yüklemi de genellikle “demek, zannetmek, sanmak, bilmek, görmek, görünmek, farz etmek, düşünmek” fiillerinin çekimli

hâlleridir (Karaağaç, 2009: 198). “*Fakat içinden bir ses ona, “Haydi, ne duruyorsun!” diyordu.*” (Anar, 2022: 49) cümlesi, iç içe birleşik cümleye örnektir. Bu cümle türü daha çok alıntılarda ve aktarmalarda kullanılmaktadır (Özkan ve Sevinçli, 2009: 176).

5. Saplmalı (Ara Cümleli) Birleşik Cümle

Ara cümle ve muterize cümlesi olarak da adlandırılan saplmalı birleşik cümle, ana cümlede içerisinde yardımcı cümlelerin iki çizgi, iki virgül veya ayraç içerisinde bulunduğu cümledir (Özmen, 2016: 192-193). Çoğunlukla cümle ögeleri arasında, nadiren de cümle ögelerinden birinin içerisinde bulunan saplmalı birleşik cümle, “genellikle kendisinden önce gelen cümle ögesini açıklar” (Özmen, 2016: 193). “*Çünkü Ebrehe ona, büyük bir işin peşinde olduklarını, bunun için hep birlikte çalışmaları gerektiğini ve eğer bir aksilik olursa ister suçlu, ister suçsuz olsun, aldığı hapları ona vermeyi derhal durduracaklarını söylemişti.* (s. 105)” cümlesi, saplmalı birleşik cümleye örnektir ve şartlı birleşik cümle ile birlikte kurulmuştur.

6. Karmaşık Birleşik Cümle

Karmaşık birleşik cümle, iki ve daha fazla birleşik cümleden meydana gelen cümledir (Özmen, 2016: 194). Karmaşık birleşik cümle; hem sıralı birleşik hem şartlı birleşik, hem şartlı birleşik hem iç içe birleşik, hem sıralı birleşik hem bağlı birleşik, hem bağlı birleşik hem şartlı birleşik, hem iç içe hem bağlı hem şartlı birleşik gibi birçok birleşik cümle özelliği taşıyabilir. Örneğin, “*Fakat ne yapıp etse bir heceyi uzatamıyor, feilun'dan failun'a geçemediği için vezni tutturamıyordu.*” (Anar, 2022: 198) cümlesi, şartlı birleşik ve sıralı birleşik cümlelerden oluşan karmaşık birleşik cümle; “*Kızın hain babası ise ondan, köylerinin doğusunda yükselen devasa dağı kazma kürekle yerle bir etmesini, böylece güneşi iki saat erken doğdurmasını istemiş,* bunu yapmaz ya da yapamazsa evladını ona asla vermeyeceğini söylemişti.” (Anar, 2022: 230) cümlesi ise, sıralı birleşik, bağlı birleşik ve şartlı birleşik cümlelerden oluşan karmaşık birleşik cümledir. Birleşik cümle özelliklerinden biri, karmaşık birleşik cümlelerin ana yapısıdır; diğerleri ise ikincildir (Özmen, 2016: 194)

II. İNCELEME

Çalışmanın bu bölümünde, *Puslu Kıtalar Atlası* romanında tespit edilen birleşik cümleler, ilgili birleşik cümle türünün altında ele alınmıştır. Sıralı birleşik ve saplmalı birleşik cümleler altı çizilerek; şartlı birleşik, bağlı birleşik, iç içe birleşik ve karmaşık birleşik cümleler kalın harflerle ve yüklemelerin altı çizilerek gösterilmiştir. Cümle üstü birimlere, içerisinde birkaç birleşik cümle türü bulundurması durumunda bir kere örneğe yer verilmiş, diğer yerlerde ise ilgili örneğe atıf yapılmıştır.

A. Sıralı Birleşik Cümleler

1. Bir gözü açık, diğeri yumuluydu; biriyle hâlâ rüya görürken diğeriyle kendisini uyandıran adama bakıyor, uyku sersemi haliyle hangi gözünün gerçeği gördüğüne fazla aldırmıyordu. (s. 14)
2. Sonunda, vuruşma esnasında Allah yarattı demediği halde, sırf elinin ayarını bilemediği için bu kara kuru çocuğa meydan dayacağı çekemeyen Arap İhsan'ın ganimetteki payı yetmişte bire indirilmiş, Mısır akınlarıyla Venedik sekmelerinin çoğu böylece gittikten sonra kendisine filuriden çok kara kuruş dolu birkaç kese ile, harita dolu bir sandık kalmıştı. (s. 17)
3. O soğuk kış gecesi, üzerinde sadece bir entariyle, tersane iskelesinin feneri altında dürülmüş kâğıtları açarken elinde olmaksızın yırtıyor, haritalar üzerine boyanmış dağ, deniz, gemi ve canavar resimlerinden gözünün tutmadıklarını tükürüğüyle farkına varmadan şiliyor, parmağına bulaşan mürekkeple de kasaba, liman ve kale isimlerini alışkanlıkla karalıyordu. (s. 17)
4. Ganimet sandığı omuzunda, eli ise Alibaz'ın kulağındaydı. (s. 18)
5. Kalkanları küflü, yatağanları ve kılınçları paslıydı. (s. 18)
6. Bünyamin afallamış, Alibaz ise hayatında belki de ilk kez korkmuştu. (s. 19)
7. O yumuşacık elleriyle bir halata asılamaz, gemide verilen kurtlu etleri ve küflü peksimetleri yiyemez, narin teni yakıcı güneşe ve tuzlu suya asla dayanamazdı. (s. 20)

8. Çünkü korsan saldırısı karşısında elleri ayakları birbirine dolaşır, asla cenk edemezdi. (s. 20)
9. Barbut oynarken zarları attığında, gelen her sayı bu adam tarafından hüsni kabul görüyor, arkasından oklar ve kurşunlar atıldığı halde kaçarken kahkahalar atabiliyordu. (s. 21)
10. Gerek kendisi, gerek Arap İhsan, gerekse diğerleri bu karanlık sisin içindeki yüzlerce ve binlerce kör, yılan ölümler kahramanın çevresini sarıp onun sırtını sıvazlıyor, ellerini öperek dertlerine derman bulmasını istirham ediyorlardı. (s. 22)
11. Ama bir güç, konuşmasına engel oluyor, dili ağzında dönmüyordu. (s. 22)
12. Meyhaneden çıktığında sarhoş, kafayla bir esir gemisine binmiş, güvertede sızıp kalmıştı. (s. 24)
13. Esir tüccarları bu işte bir dalavere olduğuna inanıyor, Venediklilerin amacının kendi dindaşlarını bedavadan salıverdirmek olduğunu düşünüyorlardı. (s. 24)
14. Nuh deyip peygamber demeyen esirciler Kubelik'i esir pazarına götürüp aracılara sattılar, araçılar ise tellallara teslim ettiler. (s. 24)
15. Yüzü kir içinde, tırnakları ise uzun ve pisti. (s. 24)
16. Külhanlarda yatıp kalkıyor, kendisine ilişmemeleri için bıçkınların, leventlerin ve kalyoncu taifesinin dişlerini bedavadan çekiyordu. (s. 25)
17. Kubelik hâlâ isteksiz görünüyordu, belki de kendisini total bırakan bu adamın acı çekmesini seyretmek hoşuna gitmişti. (s. 25)
18. Kemiklere kabadayılardan, kaslara meyhanecilerin adlarını veriyor, gülemler ve köçeklere ise damarlar ve bağdokular kalıyordu. (s. 27)
19. Tophane'den sırtında çuvalla onun dar sokaklarda ilerlediğini gören bir yeniçeri Kubelik'i evine kadar takip etmiş, kapısına bir nöbetçi diktikten sonra sokaktan ona üstelik bir de tehdit savurmuştu. (s. 28)
20. Arap İhsan bir veledin kulağına asılmış, omuzunda sandığıyla Galata'ya geliyordu. (s. 29)
21. Arap Camii'nden verilen selâ Erganunlu kiliseden kopup gelen nağmelere karışıyor; yollar, evler ve ticarethanelerde Cenevizli, Frenk, Yahudi, Ermeni, Rum, müslim ve gayrimüslim, toplam yetmiş iki milletten tüccarın pazarlık mırıltıları duyuluyordu. (s. 30)
22. Yeniçeriler, kalyoncular ve kopuklar, ata yadigârı küfürleri imbikten geçirip onları son nezaket kırıntılarında arıtarak bini bir paradan savuruyor, birbirlerine gözdağı vermek için yatağanlarına davranıyorlardı. (s. 30)

23. İskelelere yağ, şarap, zeytin ve barut fiçileri ve içlerinde baharat, fildişi, mamul eşya ve akla hayale gelmeyecek bir nice cins malla dolu denkleler istiflenmiş, sırtık hammalları tarafından götürülmeyi bekliyordu. (s. 30)
24. Uzun bir sırığa bağladığı ciğerleri satan bir seyyar satıcı devasa bir kedi ordusu tarafından sıkıştırılmış, enikonu güç durumunda kalmıştı. (s. 31)
25. Taze ciğerin iştah açıcı kokusunu alan kırk elli kadar kedi yalvaran miyavlamalarla adamcağızı muhasara etmiş, ciğerlerine göz dikmişti. (s. 31)
26. İçerisi daha şimdiden yarı yarıya dolmuş, ilk kadehler çoktan dibini bulmuştu. (s. 32)
27. Başkaları duymasın diye elini ağzına siper edip Arap İhsan'ın kulağına kim bilir neler fısıldarken, açık gözleri sansar yavruları gibi yuvalarında fırl fırl dönüyor, sağı solu kolaçan ediyordu. (s. 32)
28. Misket, Bozcaada, Ankona ve Edremit şarapları devasa kaplardan damacanalara ve ardından sürahilere aktarılıyor, sürahilerden kadehlere döküldükten sonra ehlikeyfin midesinde konaklayıp bedenlere yayılarak ruhları tutuşturuyordu. (s. 32)
29. Meyhanenin miçoları ve paluze tenli gülemler keyif erbabının tütün çubuklarını adeta gönüllerine düşürdükleri ateşle yakıyorlar, çimdik ve parmaklara aldırmaksızın sakilik yapıyorlardı. (s. 32)
30. Şarap, tütün ve kahveyle birlikte, safâ âleminin dört unsurundan biri olan afyon, sedef kakmalı kutulardan çıkartılıp yarenlere tutuluyor, gözlerden yaş gelene kadar kahkahalar atılıp yaşlar kuruyana kadar da ağlanıyordu. (s. 32-33)
31. Çok geçmeden, tütün dumanı tavanı örttü, ucuz ve pahalı şarapların buğusu ve keskin geniz kokusu acem şallarına, yeniçeri börkerine, keçeleşmiş kaftanlara sindi. (s. 33)
32. Gelgelelim kâfirin biri tüfengini tam göğsüne ateşlediğinde, kurşun onu sendeletmesine rağmen nasıl olup da sağ kalabildiğine şaşmış, kadırgaya geri döndüğünde ise kurşunun, koynundaki esere saplandığını görmüştü. (s. 33)
33. Onun fikrine göre, külhanlarda yattığı sıralarda Kubelik'in ağzı kabadayı taifesi tarafından bozulmuş, lisanı ve lügati murdar eylenmişti. (s. 34)
34. Heyecanlı bir şövalye romanı olan bu eser, Sevilla'da, topraklarını kaybetmiş bir derebeyinin kütüphanesinde okunmadan on yıllarca bekleyecek, bir mirasyedi tarafından getirildiği İngiliz ilindeki bir mezatta otuz üç sömürge altınına müşteri bulacaktı. (s. 34)

35. Bu ormanın bütün renklerini görüyor, bütün seslerini duyuyordu. (s. 41-42)
36. Altına, paraya, pula, afyon ve burun otu kutucuklarına, tespihlere, tütün çubuklarına yönelik hevesi bitmiş, sıra fildişi taraklara, kıblenümalara ve muskalara gelmişti. (s. 42)
37. Düşlerin, uyku esnasında ruhun bedenden ayrılıp çeşitli yerlere gitmesinin bir eseri olduğu malumdu; uyku esnasında ruh bedenden ayrılıp diyar diyar gezdiğine göre, ruhun zaten gidebildiği bu yerlere bir de bedeninin kalkıp binbir zahmetle gitmesi abes olurdu. (s. 44)
38. Yanıbaşındaki kaplan ise, sanki suymuş gibi aynayı dilini şapırdatar şapırdatar ıçıyor, bir taraftan da yan gözle kendisine bakıyordu. (s. 45)
39. Uzun İhsan Efendi korkmadı, bunun bir düş olduğu belliydi. (s. 45)
40. Derisi hemen su toplamış, hayat çizgisi ortadan ikiye bölünmüştü. (s. 46)
41. Bir mesleği olmayan babasını günlerce gizlice takip etmiş, gözlemiş, evi ve adamın esvaplarını defalarca aramış, bununla birlikte onun ne birinden para aldığını ne de evde gizli bir yerde para dolu bir sandık olduğunu görmüştü. (s. 47)
42. Aralarından biri yatağa doğru ilerledi, ay ışığında parlayan hançeri yatağa saplayıverdi. (s. 48)
43. Güzeller güzeli şehzade de, kendi bedenini terk etmiş, tıpkı onun gibi uçuyordu. (s. 48)
44. Horozlar ötmeye başlamış, doğu ufkunda bir kızılılık belirmişti. (s. 48)
45. Babası kendinden iyice geçmiş, akıtacak gözyaşı kalmamıştı. (s. 48)
46. Salâ verildi, cenaze namazı kılındı. (s. 48)
47. İki kişi Uzun İhsan Efendi'nin koluna girmiş, dizleri tutmayan adamcağızın yürümesine yardım ediyordu. (s. 48)
48. Adamcağız sürekli bu sözleri tekrarlıyor, kendisini teselliye çalışan dostlara aldırmıyordu. (s. 48)
49. Kahvehanedekiler, zangır zangır titreyenlere su ıçirdi, dizlerinin bağı çözülenler taburelere oturtuldu, yüzü çarpılanlara nane ruhu koklatıldı. (s. 50)
50. Çünkü bu dindar adam rahiplerin hiçbirine güvenemiyor, onların kiliseyi birtakım kirli emellerine alet etmelerinden çekiniyordu. (s. 51)
51. İlahi kesilmiş, kiliseyi bir uğultu kaplamıştı. (s. 52-53)
52. Bir hayli toprak yutmuş, üstelik bir taş nefes borusuna kaçmıştı. (s. 53)
53. Bunlar, en cehennemi yangınlarda bile salimen ayakta kalır, diğer evler gibi yanıp kül olamadıklarından çocuklara zorunlu bir tatil bir türlü kısmet olmazdı. (s. 56)

54. Nesilden nesle geçen bu husumet gittikçe bilenir, hocalar ve kalfalar yeni gelen çocuklara düşman mektepteki meslektaşlarının, sümüklü, yaralı bereli, cerahatli insanlar olduğunu, bir dua edip yüz kat küçülerek geceleri masum çocukların kalplerini yediklerini, sonunda kurbanlarının da onlar gibi ecinni taifesine karıştığını sır veriyormuşçasına anlatırlardı. (s. 57)
55. İki tarafın çocukları bir yangın yerinde, boş bir arsada, yahut bir bostanda karşı karşıya gelir, sesi en gür talebenin çektiği gülbankla cenk başlardı. (s. 57)
56. Bu mekânlarda, okuması iyi ve sesi gür bir zat, kahvecinin sahaflardan kiraladığı kitabı yüksek sesle okur, sedire bağdaş kurmuş taburelere çömelmiş ya da hasırlara uzanmış ehlikeyif ise çubuklarını tütürüp kahvelerini hüpürdeterek Battal Gazi'nin, Hazreti Ali'nin ve Genç Osman'ın kahramanlık hikâyelerini zevkle dinlerdi. (s. 57)
57. Zülbecedoğlu Ziyal'ın tam surlara tırmanıp üstelik göğsüne yirmi ok birden yediği sırada, kitabı okuyan kişinin bir hecede takılıp kekelemesi ve yazıyı sökmede kifayet gösterememesi, heyecanı doruğa ulaşmış kahve ahalisini çileden çıkartır, keyiflerini adamakıllı kaçırırdı. (s. 57-58)
58. Kafası kesilen Dilkuşî'nin büyücü tarafından diriltilep diriltilemeyeceğini merak eden ahali, hocanın bedavadan içtiği kahveyi bitirmesini sabırsızlıkla bekler, bu arada maceranın sonuna dair türlü türlü tahminler yürütürlerdi. (s. 58)
59. Hele hele Peysullab Nekkareperzen'in tüfenk ateşi altında dalkılıç Tebriz surlarına saldırdığı bahsine gelince, hoca kıraatine bir fasıla verip kahvesinden bir yudum alır, heyecandan kıvrım kıvrım kıvranan ahaliye böylece kendi kadrini bildirmiş olurdu. (s. 58)
60. Sahaflardan kiraladığı kitaplarda, ejderha başlı kolomborne topundan düşman hatlarının gerisine fırlatılan Halim el-Barudî'yi, iki zırhı üst üste giyen kâfir Lombroso'yu attığı bıçakla katleden Munhiyaloğlu Zerkan'ı, yirmi karış kalınlığındaki abanoz kale kapısını bir omuz darbesiyle açan Meytâsib Şehrenbercezi'yi, dağları titreten narasıyla Timur'un fillerini ürküten Hımkıme Kitayî'yi yutarcasına okuyor, hayal âlemine battıkça batıyordu. (s. 58-59)
61. Mektepten çıkar çıkmaz Galata surları dışında bir arsada toplaniyorlar, ağaç dallarını eğip bükerek ateşte kurutup kirişler yapıyor, tavuklardan yoldukları tüyleri oklarına bağlayıp birer kahraman olmaya hazırlanıyorlardı. (s. 60)
62. Şiddetli patlamının etkisiyle aralarındaki birlik bozulmuş, işledikleri kabahatin büyüklüğü karşısında dehşete kapılıp çil yavrusu gibi dağılmışlardı. (s. 62)

63. Ağaçların mızraklık, kirişlik ve okluk dalları budandı, çakıllarla düzeltildi. (s. 62)
64. Bu çocuk, o ana dek cübbesinde sakladığı sahici yatağını çekmiş, önüne çıkanın kafasına indirmek üzere iki eliyle havaya kaldırmıştı. (s. 63)
65. Alibaz sanki bu külhaninin ruhuyla birleşmiş gibi bir savaş narası koyverip “Allah Allah” diye tek başına metrislere saldırınca, bu pırıl pırıl yatağını gören düşman taşını alamadı, yayını geremedi, mevzilerini terk edip kaçmaya başladı. (s. 63)
66. O, bütün kalelerin, palankaların ve hisarların fatihi, bütün yiğitlerin başbuğu, bütün kötülerin düşmanı, bütün acizlerin koruyucusuydu. (s. 63)
67. Dünyanın gelecekteki fatihi, yiğitlerin omuzlarında taşınan kahraman, cesaretlen başka hiçbir kalkana, serbazlıktan başka hiçbir silaha ihtiyaç duymayan bir cengâverdi. (s. 63)
68. Delikanlı ocağın defterine yazıldıktan sonra Vardapet ve diğer dört lağımıcıyla birlikte Davudpaşa’daki karargâhta, çadırlardan birine yerleşmiş, gece rüyasında yine o esrarengiz yeniçerileri görmüştü. (s. 69)
69. Vardapet ise durmadan işlerinin zor olacağını, çünkü toprak donduğu için kışın yeraltında lağım açmanın zahmetli olduğunu söylüyor, bu tuhaf görev için kendilerini seçenlere veryansın ediyordu. (s. 70)
70. Pişmekte olan çorbalar, iki kişinin zor zaptedebileceği dev kepçelerle karıştırılırken yeniçeriler börklerinde taşıdıkları kaşıkları çıkarmış, ellerinde taslarla kazanların önünde bekliyorlardı. (s. 71)
71. Eski bir kaleydi bu, geleneksel mimariye uygun olarak sekiz köşeli yıldız şeklinde kurulmuştu. (s. 72)
72. Fermanla, şu anda kalede bulunan Zülfiyar adındaki casusun kurtarılması için kuzey burcunun altından güneye doğru yirmi bir adım içeriye bir lağım kazılması ve kurtarma işinin buldukları ayın on yedinci günü akşamında muhakkak gerçekleştirilmesi, bunun yanında kalenin kuzeyindeki tepede büyük bir ateş yakılarak, haberciyle kendilerine ulaştırılan bir kese tozun gündüz vakti ateşe atılması buyuruluyor, destek kuvvetlerinin yola çıktığı da ayrıca belirtiliyordu. (s. 73)
73. Kayayı delemeyeceklerine göre toprak altında etraftan dolaşmaları gerekliyor, bu da yönlerini kaybetme tehlikesini doğuruyordu. (s. 74)
74. Karşılıklı top ateşi sürerken, yeniçeriler ve serdengeçtiler açılan gediklere saldırıyor, kaledekiler ise sık sık huruç hareketiyle süvarileri çıkarıp metrislere baskınlar yapıyorlardı. (s. 75)

75. Sallandığında çingirak gibi sesler geliyordu, iki kaşının arasında bir delik fark ederek kırıp içine baktıklarında bir arkebüz kurşunu görmüşlerdi. (s. 76)
76. Dudakları sürekli kıpırdıyor, belli ki dua ediyordu. (s. 78)
77. Ustası hâlâ dua ediyor, endişeyle kımıldayan dudaklarından dökülen mırıltılar delikanlı üzerinde bir ninni etkisi bırakıyordu. (s. 78)
78. Sağın ve solun, kuzeyin ve güneyin olmadığı yönsüz bir uzamda, belki de yeraltında dolaşıyorlar, bir hazineyi sessizce arıyorlardı. (s. 78)
79. Hatta bazı atlılar, kuru dallardan sepet gibi örülüp içi taşla doldurulan palanka duvarlarını aşmayı başarmış, yaya yeniçerilerin başlarına bela olmuşlardı. (s. 82)
80. Adam ise eldivenli eliyle zırhın öbür ucuna yapışmış, delikanlıyı sağa sola savurmaya başlamıştı. (s. 83)
81. Durup dinlenmeden yerin altına indiler, cinlerin yıkandığı kaynar çamurları, ergimiş kurşun ırmaklarını, deliklerden püsküren kibrit buharlarını geride bırakıp mıknatıslı bir mağaraya geldiler. (s. 84)
82. Çünkü kara alevler mıknatıslı duvarları yalıyor, geçmişin ve geleceğin bütün günahkârları bu mağarada azap içinde inliyordu. (s. 84)
83. Ağaca tırmandı, sincapları uyandırıp yuvalarındaki kuşları ürküterek tepeye erişince, dolunay sandığı şeyin, aslında ağacın yegâne meyvası olduğunu gördü. (s. 85)
84. Gümüş rengi meyveyi ısırdığında hazineleri koruyan ejderhaların alevlerini tattı, kanlı altınların, mavi azül taşlarının, kızıl yakutların dayanılmaz lezzetini tattı, ateş ve suya hükmeden sultanların gazabını ve upirlerin hüznünü tattı, mezarlarında iki meleğin sorguya çektiği ölülerin azabını, günahkârların neşesini ve bu neşenin bedeli olan kara ateşin yakıcılığını tattı. (s. 85)
85. Üstelik ateşler içinde yanıyor, sık sık öksürüyordu. (s. 86)
86. Sanki bir süngere dokunmuştu, göz kapaklarından birinin yarısı yoktu. (s. 87)
87. Anlattıklarına göre yiğit surati böyle olmalıydı, hele yalın kılınc bu suratla keferenin üzerine koştu mu, alimallah hepsi arkalarına bile bakmadan kaçarlardı. (s. 88)
88. Bünyamin duyduklarına inanamıyor, ağlamamak için direniyordu. (s. 89)
89. Bütün bu sorular onun hiç mi hiç merakını uyandırmıyor, cevapları da onu zerre kadar ilgilendirmiyordu. (s. 90)

90. Acıyı, susuzluğu, açlığı ve üzüntüyü öğrenmek onların uykularını kaçırıyor, bu yüzden daha rahat döşeklere, daha leziz yemeklere ve daha neşeli dostlara sığmıyorlardı. (s. 90)
91. Yalnızca kılık değiştirmekle kalmıyor, balmumu ve türlü çeşitli boyayla çehresini de şekilden sekile sokup gözüne kestirdiği bir ev sahibinin suretine bürünüyordu. (s. 95)
92. Böylece elini kolunu sallayıp eve girdikten sonra, hizmetkârlara evdeki bütün altınları toplayıp getirmelerini ve kendisine de bir orta şekerli kahve yapmalarını emrediyor, fırsat bulmuşken bir şeyler de atıştırarak akabinde altın dolu çuvala evden çıkıp sırroluyordu. (s. 95-96)
93. Ancak domuz artık bir kez yenmişti, böylece, Bağdat'tan gelen bu dilencinin adı Hinzıryedi olarak kaldı. (s. 97)
94. Bedeni bu murdar hayvanın etini istiyor, geceleri rüyasında domuzları kovalıyordu. (s. 97-98)
95. Kapıların birinden köpek havlamaları duyuluyor, diğerinden ise cıva kokan bir duman sızıyordu. (s. 99)
96. Başkalarına karşı son derece acımasız olan bu casus, Büyük Efendi'nin adını ağzına alırken, sonsuz bir saygının alameti olarak sesini alçaltıyor, ellerini önünde kavuşturup sanki gizli bir ibadetin bir parçasını yerine getiriyordu. (s. 101)
97. Fels, mangır, akçe, kuruş ve hatta tek tük altın sikkelerle dolu çuvalar her akşam Zülfıyar ve adamları tarafından alınıyor, sabah olunca yine aynı adamlar tarafından dilenciler loncasının önüne getirilip eksiksiz teslim ediliyordu. (s. 103)
98. Artık hayatını tehlikeye sokacak soruları kendine bile sormuyor, karşılığında kırmızı hapları alıyordu. (s. 104)
99. Çünkü o uğursuz gün sunulan zehir sudan ağır olduğu için bardağın dibinde kalmış, ilk yarısını kendisi içtiği hâlde, fırın işçisi son yudumları içtiği için zehirlenmişti. (s. 104)
100. Sakladığı sırrı vermediği için Et Meydanı'ndaki yeniçeri odalarında adamın gözleri oyulmuş, kulakları ve burnu kesilmişti. (s. 104)
101. Zülfıyar ürkek, Ebrehe ise öfke içindeydi. (s. 104)
102. Ama o şimdiki haliyle bundan böyle Hinzıryedi'nin işine yarayabilir, istikbal vadeden bir dilenci olabilirdi. (s. 105)
103. Fakat bu işi bilinçli olarak üstünkörü yapmış, yaraların tam kapanmamasına dikkat etmişti. (s. 105)

104. İlk sayfaları Latince, sonraları Rumca ve nihayet Osmanlıca olan bu defter, fetih öncesi ve sonrası dilencileri tarafından özenle saklanmış, asırlar boyunca ulustan ulusa, nesilden nesle geçerek sonunda Hınzıryedi'ye erişmişti. (s. 106)
105. Cerrahların yanı sıra lonca sarrafları toplanan paralar içinde şüpheli olanları inceliyor, sikkelerdeki altın ve gümüş oranlarını elkimya işlemleriyle tespit ettikten sonra hasılatı muhasebecilere teslim ediyorlardı. (s. 108)
106. İş dönüşü o günkü hasılatı kirli çıkınlarından çıkarıp defalarca saydıktan sonra, şahitler nezdinde deftere işlenmesine dikkat ederek Hınzıryedi'ye teslim ediyorlar, bu arada da, sıraya girenler arasında kavga döğüş patırtı eksik olmuyordu. (s. 109)
107. Paralar cins cins ayrılıp tasnif ediliyor, yekünler kontrol ediliyor, bu esnada kör bir adam muhasebecinin yaptığı bir çarpım hatasına bas bas bağırarak itiraz ediyordu. (s. 109)
108. Odun ateşinde ağır ağır kaynayan bu aşın verilme zamanına yakın, çoluk çocuk kadın erkek, genç ihtiyar bütün dilenciler, ellerinde sadaka topladıkları taslarla sıraya giriyorlar, kazanda tüten aşın kokusunu içlerine çekerken midelerinden gurultular duyuluyordu. (s. 109)
109. Babasını kurtarmak için bu garip ama renkli dünyaya dalan Bünyamin, kimseye fark ettirmemeye çalışarak çevresini izliyor, o ana kadar tanıyamadığı bu âleme alışmaya çalışıyordu. (s. 110)
110. Derken yağmur iyice bastırmış, gök gürlemeye, şimşekler çakmaya başlamıştı. (s. 111)
111. Kimi aşırı kızgınlıktan, kimi de dehşetten titreyen dilencilerin gözleri ana kapıda sabitleşmiş, dudaklar sabır ve metanet talep eden dualarla kıpırdamaya başlamıştı. (s. 111)
112. Çocuklar adamcağızı taşa tutarlarken yetişkinler ve zebellah gibi kadınlar sopalarıyla adamcağızın kafasına gözüne, sırtına sırtına vuruyor, onu bu yağmurda sokağa sürüklüyorlardı. (s. 111-112)
113. Dilencilerin kimisi en son bestelenen kasideleri ezberlerken, kimi levhalara dualar karalıyor, kimileri de meşale ışığı altında barbut oynuyordu. (s. 112)
114. Eski kilisenin yangın izleri taşıyan kubbesinde, öksürük sesleri, dualar ve küfürler tek tük yankılanıyor, arada bir de rasgele temennisiyle yuvarlanan zarların tikirtileri duyuluyordu. (s. 112-113)

115. Adam secde ederken ister istemez bu kâğıdı okuyacak, o sırada dini duygulara gark olduğundan nasıl olsa gönlünden bir sadaka kopacaktı. (s. 113)
116. Yine de delikanlı kendisine ibadet edermiş süsü vererek içeri girip duvar kenarında bir yer kapabilir, secde ettikleri anda, yani cemaatin dikkatinin en az olduğu zaman kâğıtları kaşla göz arasında ilk sıraya dağıtıp bir ikincisine geçebilirdi. (s. 114)
117. Utarid içtikçe ağladı, ağladıkça içti. (s. 115)
118. Bazan çırağına, en kötüsünden de olsa şarap ısmarlayacağı tutuyor, bu içkinin bedelini sahip olduğu yegâne parayla ödemek isteyen çırağını durdurup kendi kesesini açıyordu. (s. 115-116)
119. Ustası çok geçmeden sızdığında Bünyamin bu ihtiyar adamı sırtlayıp loncaya taşıyor, hasılatı Hınzıryedi'ye teslim ettikten sonra, belli etmeden babası Uzun İhsan Efendi'yi gözlüyordu. (s. 116)
120. Daha sonra bazı güvenilmez vakanusislerin “etfal isyanı” diyeceği hareketin başını çeken bu çocuk, sekiz-on yaşlarındaki kırk dört veletten oluşan çetesiyle oyuncakçı dükkânlarını basıp kaynana zırlıtlarıyla hacıyatmazları talan ediyor, kaymakçıların kapısına dayanıp haraç istiyordu. (s. 116)
121. Âmâları çelmeyle yere yuvarlıyor, inmelilerin koltuk değneklerini kırıyor, kamburları kementle bağlıyordu. (s. 116)
122. Gözlerinden biri kör, biri perdeli olan ve sıtmalımış gibi elleri kolları sürekli titreyen bir dilenci yanlışlıkla bir ineği vurmuş, üstelik hamile bir kadın silah sesinden ürkererek çocuğunu düşürmüştü. (s. 117)
123. Çünkü sonunda beklenen olmuş, bir ayağı çukurda olan ihtiyar Hınzıryedi'nin vicdanı harekete geçmişti. (s. 118)
124. Adam, cehennem azabından kurtulamayacağını, çünkü gereğinden fazla domuz eti yediğini söylüyor, her akşam yarım fiçı şarap içerken bu mekruh hayvanın etini mideye indirdiği için kendine lanetler ediyordu. (s. 118)
125. Loncanın ana kapısı bir asker tekmesiyle açılmış, içeriye, yirmiye yakın yeniçeri girmişti. (s. 119)
126. Kara sarığını sarmış, zifiri cübbesini giymişti. (s. 119)
127. Fakat midesi adamakıllı bulanıyor, içinden kusmak geliyordu. (s. 119)
128. Aksi gibi Ebrehe gözlerini ondan hiç ayırıyor, bu da kendisini adamakıllı bocalatıyordu. (s. 120)

- 129.Hınzırıyedi elinde şarap şişesiyle efendisinin kadehini bizzat doldurup sakilik yapıyor, misafirlerin hoşnut olduğunu gördükçe yüzüne bir mutluluktur yayıliyordu. (s. 120)
- 130.Beti benzi atmış, yuvalarından fırlayan iri gözleri kanlanmıştı. (s. 121)
- 131.Bellerinde asmaya, kesmeye, boğmaya mahsus kementler, baltalar, şifreler ve ipler taşıyan çıraklar, kalfalar ve cellatların bizzat kendileri, sekiz yüksek görevlinin o gece kesip tuzladıkları kellelerini bir çuvala koymuş, saraydan gelecek katırları bekliyorlardı. (s. 123)
- 132.Ağâhlar ve ahmaklar, âlimler ve cahiller, külahçılar ve madrabazlar, sahtekârlar ve batakcılar tarafından defalarca görüldü, sezildi, seçildi, fark edildi. (s. 125)
- 133.Daha düne kadar kendisine hükmeden olaylara bir yön vermesi umudunu arttırmış, Zülfıyar'ın şüpheli gözleri ise onu endişeye boğmuştu. (s. 125)
- 134.Hava kararmış, dolunay tepelerin ardından çıkmişti. (s. 127)
- 135.Cesareti de adamakıllı kırılmış, aklını kaçıran babasının hâli onu perişan etmişti. (s. 128)
- 136.Adam, bu söz kendisine söylenir söylenmez öfkeyle yerinden doğrulup kapıyı açarak sokağa bakıyor, onunla dalga geçenler de adamın bu haline kahkahalarla gülüyorlardı. (s. 129)
- 137.Teşkilatın, darphanenin altındaki gizli merkezindeki odalarda çırak adaylarına, Frenk, Acem, Suvaç, Nemçe, Rus, Daniska ve Arap dilleri öğretiliyor, kılık değiştirmenin yolları yordamları ile, kapı dinlemek, haberleşmek, adam öldürmek gibi işlere mahsus tuhaf aletleri kullanma usulleri gösteriliyordu. (s. 137)
- 138.Ordu-yu Humâyûn, istihbarat eksikliği nedeniyle, çıktığı seferlerde yenilmeye başlamış, saray zevk ve sefaya düşmüştü. (s. 139-140)
- 139.Okuma cihazını 666 rakamla ayarlayıp öncekilerin doldurduğu defterleri yutarcasına okuduktan sonra casusları kendi merakı için kullanmaya başlamış, sadece sonucunu görmek için sahte belgelerle kendince birtakım oyunlara girişmişti. (s. 140)
- 140.Artık neşesi sönmüş, nemrut suratının biri olmuştu. (s. 141)
- 141.Yüzü hâlâ gülmüyor, alınan onca güvenlik önlemine rağmen kendini tehlikede hissettiği suratından okunuyordu. (s. 141)
- 142.Fakat, emanet aldığı şeyle birlikte daha sonra o kargaşada kaybolan lağımçı delikanlının kaçtığına hükmederek büyük bir aptallıkla, onun ölü ya da diri yakalanmasını istemiş, böylece kuşu elinden kaçırmıştı. (s. 142)

143. Delikanlı onun muhteşem gücünü görüp hayran olunca, Ebrehe'nin onu sevmesine neden olan küstahlığı ortadan kalkacak, Büyük Efendi'nin yüreğinde filizlenen duygu da böylece silinip gidecekti. (s. 144)
144. Bunlardan biri odadaki üç zosimos ocağından birinin başında bir imbiğe zaç yağı dolduruyor, öteki ise zemindeki gübre havuzunda beklettiği zincifrenin yeterince mayalanıp mayalanmadığını denetliyordu. (s. 144)
145. Artık harfler birbirinin içine geçmiş, defterdeki yazılar okunamaz olmuştu. (s. 154)
146. Burada neden bulunduğu, hangi akla hizmet bu uğursuz mekâna geldiğine açık bir cevap veremiyor, bilinmedik bir dürtünün sanki kendisini yönettiği sanısına kapılıyordu. (s. 154)
- 147.- “Baba!” dedi, “Babacığım! Sen misin?” (s. 155)
148. Eyyamıbahur nedeniyle gece yol almak zorunda kalan kervan ahali arasında, Girdbad'a gidip gitmeme konusunda çıkan tartışmalar her zaman için bu kasabanın elli bir kumarbazı lehinde sonuçlanır, çok geçmeden kasaba girişinde develerin çingirak sesleri duyulduğunda, uğuru artması için bir gece önceden kokarca yağına yatırılan cıvalı zarlar çıkarılıp parlatılırdı. (s. 155)
149. Dokuz aylık bir yolculuktan sonra dünya nüfusunu yarım gün besleyecek bir servet biriktirmiş olan tüccarlar, elli bir kumarbazın evlerine dağıldığı zaman her hanede bir barbut faslı başlar, Fağfur ülkesinde, Hint'te ve deniz canavarları diyarında bitimsiz pazarlıklar sonucu kazanılan onca para kaybedilmeye başladığında misafirlerin aklı başına gelirdi. (s. 155-156)
150. Seksen deve yükü mal, mülk, para ve ziynet böylece ütöldüğü zaman gün çoktan doğmuş olur, servetlerini kaybeden tüccarlar saçlarını başlarını yola yola kumarbaz yuvalarından çıkar çıkmaz, yaptıkları hatadan dolayı başlarını taşa, taş başlarına vururlardı. (s. 156)
151. Lanetin bir eseri olarak tabiatın kanunları değişivermiş, elli bir kumarbaz avuçlarına tükürüp ne kadar zar yuvarlasalar da hep sebayüdü gelmeye başlamıştı. (s. 156-157)
152. Bazıları, görünmeyen bir kuyruklyıldızın gökyüzünde kol gezerek talih seyyarelerini kararttığını düşünüyor, bazıları ise suçu düztabanlara yüklüyordu. (s. 157)
153. Ancak fitiller saniyeli olmadığı için patlama anı kestirilemiyor, zarlar durmadan sebayüdü geliyordu. (s. 157)

- 154.Pınarlarda testilerini dolduran kadınlardan dağlarda sürülerini otlatan çobanlara kadar herkes ağlıyor, feryadlar göğe varıyordu. (s. 158)
- 155.Hepsi, talihsizliği yedi iklim dört bucakta bilinen Şuayb adında bir dervişe acıyor, onun için feryad edip besteler yapıyorlardı. (s. 158)
- 156.Gözlerini açtığı halde Zülfiyar onu dürtmeye devam ediyor, iyice açılması için yanaklarına tokat atarken, efendisinin misafirini eğlendirmeye kararlı olduğunu, bunun için de kahvaltısını yaptıktan sonra derhal hazırlanması gerektiğini söylüyordu. (s. 160)
- 157.Adamın biri, el yüz yıkamak için odaya bir leğenle ibrik getirmiş, ayrıca bir tepsi de kahvaltılık yiyecek hazırlamıştı. (s. 160)
- 158.İçeride mezat hâlâ sürüyor, müşteriler günün son kölesi olan bir hadım zencinin fiyatını yükselttikçe yükseltiyorlardı. (s. 161)
- 159.Yemin billah ederek onları Tatarlardan 12.500 filuriye aldığını söylüyor, güzelliklerini ve zarafetlerini öve öve bitiremiyordu. (s. 161)
- 160.Arkasından feryad ve figanlar, hıçkırık ve ağlama sesleri duyulan bir kapının anahtar deliğine gözünü dayayan esirci, sanki içeride cennet hurileri görüyormuş gibi yüzünü şekilden şekle sokuyor, aşk ve şehvetten yanıp tutuştuğunu dile getiren nidalarla müşterilerin aklını çelmeye çalışıyordu. (s. 161)
- 161.Ancak onun duraksamasını dikkate almayan Ebrehe ne yapacağını çok iyi bildiğinden, istediği kızın elbiselerini esirciye çıkarttırıyor, yarası beresi olup olmadığına bakıyor, dişlerinin sağlamlığını denetleyip yaşını kestirmeye çalışıyordu. (s. 162)
- 162.Çünkü hemen hepsi, zar yuvarlamanın gerçek pirleri olma payesine erişmiş, kalplerinde ve kafalarındaki son duygu kırıntıları da silinmişti. (s. 164)
- 163.Sanatlarını layıkıyla yapmaları için müstakbel maktullerince kendilerine verilen bahşişleri penciyek gelecek olan bir zara yatıran cellatlar ise düşen sayıyı gördüklerinde huysuzlanıyor, sabık kurbanlarının kanı yüzlerine vruruyordu. (s. 165)
- 164.– “Vay hınzır!” diyorlardı, “Meğerse mıkınatıs kullanmış; tevekkeli değil, her atışında düşüş düşürüyordu”. (s. 168)
- 165.Babasını kurtarmak isterken işleri berbat etmiş, kendisini arayan adamların tam ortasına düşmüştü. (s. 172)

- 166.Üstelik, kilitli odaya giren Zülfiyar hoyrat elleriyle dürtte tokatlıya kendisini uyandırmaya çalışıyor, derhal toplanıp kahvaltısını yapmasını, çünkü Büyük Efendi'nin teşkilatta onu beklediğini söylüyordu. (s. 172)
- 167.Üstelik delikanlıyı ikide bir dürtüp lokmasını boğazına düğümlüyor, kahvaltısını bir an önce bitirmesini, yoksa teşkilata geç kalacaklarını söyleyip duruyordu. (s. 173)
- 168.Özgürlük duygusu, özgürlüğün kendisine galip gelmiş, Bünyamin sırrı çözmeye and içmişti. (s. 174)
- 169.O yüzden izin ver, sana bu aynanın hikâyesini anlatayım. (s. 176)
- 170.Mehdi gelecek, Dabbetü'l Arz yerin altından çıkacak, günahkârlar cezalandırılacak, ekinler kuruyacak, gökleri ateş bulutları kaplayacak, denizler çekilecek, yüzen, yürüyen ve uçan her şey ölecek. (s. 179)
- 171.Bir adam Ayasofya'dan saat üçte yola çıkarak; üçü çeyrek geçe Bayezıt'a vardığında bir yankesici onun para kesesini çarpar. (s. 180)
- 172.Bütün bunlar Bünyamin'in zihnini zorlarken, Ebrehe hâlâ boşluğun maddesel bir şey olduğunu söyleyip duruyor, dünyada ancak "bir para" büyüklüğünde olan bu ender maddenin, "maya olarak" kullanılıp çoğaltılabileceğini ve topacın sonsuz ötesi hıza erişmesi için kullanılabileceğini söyleyip duruyordu. (s. 183-184)
- 173.Korsanlar kalyonculara, gözleri oyulup kulakları ve burnu kesilmiş bir adamın, görüp duymadığı hâlde, dört direkli gemilerin dümenine yapışarak onları kayalıklarla dolu en tehlikeli geçitlerden, mercan yılanlarının oynadığı en sığ sulardan geçirdiğini fısıldıyor; kalyoncular ise rıhtım işçileri ve sırk hammallarına yine aynı adamın, kör ve sağır olduğu hâlde, gök kubbede dönen bütün yıldız ve gezegenlerin yerlerini kestirebileliğini, pusulasız gemilere kılavuzluk edip onları hazineler ve kana susamış vahşilerle dolu adalara haritaya bakmadan adeta ezbere götürebildiğini sır verircesine söylüyorlardı. (s. 187-188)
- 174.Efsanedeki gibi gözleri oyulmuş, burnu ve kulakları kesilmişti. (s. 189)
- 175.Sihirbaz, gözleri bağlı olarak taburede otururken, çırağı, demkeşlerden aldığı çakmak, afyon kutusu, mangır, tespih gibi envaiçeşit nesneyi havaya kaldırıp, ustasına elinde tuttuğu şeyin ne olduğunu soruyor, sihirbaz ise gözleri bağlı olduğu hâlde sorulara tek tek doğru cevabı yapıştırıveriyordu. (s. 189)
- 176.Üstelik adam, utanmadan, aslında görüp işitmediğini, meselenin sanıldığından bambaşka olduğunu ikide bir söylüyor, demkeşleri meraktan kudurtuyordu. (s. 189)

177. Toprak misketler ezilmiş, hacıyatmazlar patlatılmış, kaynana zırlıtları kırılmıştı. (s. 192)
178. Asesbaşının yaptığı baskında yaralandığı anlaşılan çocuk, her halde elinden kanlar aka aka yerde emekleyerek pencereye erişmiş, buradan denize atlayarak kaçıp gitmişti. (s. 192)
179. Yaklaşık altı haftadır Ordu-yu Humayûn'un peşinde, şeytanın mekânı olan kuzeye ilerlemiş, pistolü fazla ağır geldiği için köyün birinde bu silahı ağlaya sızlaya fırlatıp atmıştı. (s. 193)
180. Aynı gün hava kararmadan kuşatma harekâtı tamamlanırken, talan edecekleri ganimetin hesabını yapan yeniçeriler, martalozlar, deliler, serdengeçtiler, sipahiler, çorbacılar, odabaşları, vekilharçlar, bayraktarlar, başeskiler ve karakullukçular sağda solda koşturuyor; zağarcıbaşı, saksoncubaşı, tüfekçi ve zemberekçi başları ile daha bir nice zabıt emir üstüne emir yağdırıyordu. (s. 193)
181. Lağımlar kazılıp topraklar küfelerle taşınarak, on, yirmi, otuz kulaçlık tepeler meydana getiriliyor; ellerde bezler ve güdenlerle, ejderha başlı kolomborneler hohlanıp ayna gibi parlatılıyordu. (s. 193)
182. Bütün bunları hiçbir engelle karşılaşmadan yapabiliyor, teşkilatta istediği yere rahatça girip çıkabiliyordu. (s. 197)
183. Üstelik şiiri düzeltilmiş, mısraya bir elifin eklenmesiyle failun tutturulmuştu. (s. 198)
184. Mahremiyetinin böylesi bir yolla ihlal edilmesi onu adamakıllı öfkelenirmiş, kendine olan güvenini kırmıştı. (s. 198)
185. Boş olduğu için onda elbette ki ışık yok, böylece sen levhada karanlığı görüyorsun. (s. 200)
186. Söyle bana, kimsin sen? (s. 201)
187. Mehdî'yi gördükten sonra kendisinden böyle bir tepkinin beklendiğini düşünüyor, bu nedenle de yakalanacağı korkusunu pek taşımıyordu. (s. 203)
188. Çünkü önceki gün gelip kırmızı haplardan alması gerekiyordu, hâlâ gelmedi. (s. 203)
189. Dayakla terbiye ediliyor, dininizi, geleneklerinizi ve âdetlerinizi öğreniyorduk. (s. 207)
190. Kollarını vücutlarına sımsıkı sarıp gün boyunca öne geriye sallanıyorlar, artık en basit ihtiyaçlarını bile gideremiyorlardı. (s. 207)

- 191.Hatırlayabildiğim kadarıyla, ayna hediye edildikten kırk yıl sonra ilk düzenek bir ikinci düzeneği harekete geçiriyor, bu arada saatin içindeki metal tokmaklar çeşitli büyüklükteki çanlara vurup, tıpkı müzik kutularında olduğu gibi kasvetli bir nağme çalıyorlardı. (s. 208)
- 192.Elbette, aslında çocuk öldürülmedi, sadece göstermelik bir cenaze töreni düzenlendi. (s. 209)
- 193.Söyle bana, tam olarak saat kaç? (s. 210)
- 194.Tam yedi sırnaşık çocuğu anaları pozunda dilendiren ve Hınzıryedi'nin bile çekindiği bu kadın, koskoca kalçaları nedeniyle dehlizin dar kapısına sıkışmış, üzerine gelen adamların suratına ardı arkası kesilmez şaplaklar atarak hepsini yere yıkıyordu. (s. 212)
- 195.Hattakay'ın kılığına giren bu adam, pistol kurşunuyla harap olan kilit nedeniyle kapıyı içeriden açamıyor, dilencilere kendisini kurtarmalarını emrediyordu. (s. 213)
- 196.Kendisine eziyet edileceğinden korkan Nemçe casusu zavallı Franz'ın ise ödü patlamış, adamcağız ruhunu oracıkta teslim etmişti. (s. 213)
- 197.Oysa biz taşlar kadar güçlü, bir o kadar da cansızdık. (s. 216)
- 198.Çünkü Hınzıryedi, bulduğu onca paradan adeta sarhoş olmuş, külhani bir ağızla açık saçık bir şarkı söyleyerek onlara doğru geliyor, bir yandan da, kuşağına ve koynuna doldurduğu filurileri neşesinden sağa sola saçıyordu. (s. 217)
- 199.Tezgâha, Hınzıryedi'nin sağ kolu olan Alemsattı bakıyor, çocuğun biri ise elindeki bezle, kahvecinin kanını yerden temizliyordu. (s. 218)
- 200.Gerçekten de, lonca içinde koyunlar boğazlanıp tavuklar yolunuyor, tencereler ocakların üzerinde kaynıyor, teşkilatta bulunan hadsiz hesapsız parayla alınan tepsi tepsi baklavalara sinilere yerleştiriliyordu. (s. 220)
- 201.Dışarıda şimşekler çakıp gök gürülürken, koyunlar kızarmaya başlamış, kazanlar dolusu hoşaf çoktan kıvama gelmişti. (s. 220)
- 202.Gerçekten de Dertli, binayı örten kubbenin sütunlarından birini kendine siper etmiş, onları gözlüyordu. (s. 220)
- 203.Belli ki, gök kubbe de Hınzıryedi'nin pistolü gibi asıl hedefini ıskalamış, böylece ucuz kurtulmuşlardı. (s.221)
- 204.Uzun boylu adam hâlâ defterini karalıyor, diğeri ise döşeginde uyumaya devam edip düşler görüyordu. (s. 226)

205. Geçtiği ülkeler ve kasabalarda ticaret yaparken, bir yandan da on yıllardır uyuyan adamı soruyor, aldığı cevaplara göre güzergâhını değiştiriyordu. (s. 228)
206. Vakit gece yarısını çoktan geçmiş, sabaha az bir zaman kalmıştı. (s. 229)
207. Fakat yıllardır aradığı sorunun cevabını bulamıyor, beklediği şimşek zihninde bir türlü çakmıyordu. (s. 232)
208. Ama kafasındaki soru tüccarın yakasını bir türlü bırakmıyor, onun bu manzarayı iç ferahlığıyla seyretmesine engel oluyordu. (s. 232)
209. Sakın yanlış anlama, bende bir sapıklık falan yok. (s. 233)
210. Malum cevabı alınca nedense bir hayli hüzünlü, kafasında kim bilir neler kurmıştı. (s. 235)
211. Düşünüyorum, o hâlde ben varım. (s. 237)
212. O gerçek, ben ise bir düş oluyorum. (s. 237)
213. Bekçi, gördüğü düşün etkisiyle dudaklarını durmadan kıpırdatıyor, bir türlü uyanmak bilmiyordu. (s. 237)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Sıralı Birleşik Cümleler

1. Arap İhsan ganimet sandığını almaya seğirttiğinde cinleri tepesine üşüştü: Alibaz sandığı açmış, içindeki haritaları karıştırıyordu. (s. 17)
2. Arap İhsan delikanlının elindeki yatağana bakıp, “Ne o Bünyamin” dedi, “Elindekiyle büyük dayını mı doğrayacaksın? İlle de birini doğrayacaksan al bu veledi boğazla, beni tam üç yüz esedi altından etti. Ama dikkat et, Kıptîdir”. (s. 19)
3. Mumcubaşı tekrar, “Bre zındık! Gel çek şu dişi. Biraz daha beklersen boynunu vururum!” diye gürledi. (s. 25)
4. “Rendekâr’ın dediği gibi ben varım” diyordu, “Peki ama ben kimim? Ayna bana İhsan Efendi olduğumu söylüyor, rüyamdaki ayna ise Bünyamin olduğumu söylüyor. Ben kimim? Bütün bunları gören özne aslında kim?” (s. 46)
5. Bünyamin’e, “Ne diyorsun delikanlı?” dedi, “Tam sana göre bir meslek bu. Üstelik parası da iyi. Vuruşma kırışma derdi de yok. Onlar yukarıda döğüşedursunlar, biz yerin altında sakın sakın kazmamızı vururuz. Duvarın temeline ulaştık mı, dayarız barutu, yakarız fitili. Geri dönüp bir yandan yorgunluk kahvemizi içer, patlamayı da uzaktan izleriz. Buraya sağ salim döndüğümüzde de bütün yaşadıklarımızı arkadaşlarına ballandıra ballandıra anlattırın”. (s. 54)

6. “... Duvarın temeline ulaştık mı, dayarız barutu, yakarız fitili. ...” (s. 54) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 5)
7. Bununla birlikte Uzun İhsan Efendi oğluna, “Buradan gitmek istediğini biliyorum oğlum” dedi, “Kendime hâkim olabilseydim belki de seni, çoktan içine girdiğin bu maceraya bırakmazdım. Sana olan sevgim biricik oğlumu tehlikeye atmama engel oluyor. Ama bilmek ve şahit olmak en büyük mutluluktur. Macera ise büyük bir ibadettir; çünkü O'nun eserini tanımanın başka bir yolu olduğunu görebilmiş değilim. Kendi payıma ben, dünyayı rüyalarımın keşfetmeye çalıştım. Bu, yeterince cesur olmadığının bir göstergesi olabilir. Aynı hatayı senin de yapmana yol açmak istemiyorum. Sana izin veriyorum, git. Git ve benim göremediklerimi gör, benim dokunamadıklarına dokun, sevedediklerimi sev ve hatta, bu babanın çekmeye cesaret edemediği acıları çek. Dünyadan ve onun bin bir hâlden korkma”. (s. 54-55)
8. “Baban doğru söylüyor oğul” dedi, “Sağ salim geri döndüğümüz zaman macerayı arkadaşlarına anlattığında hepsi sana gıpta edecek. Şimdi babanla helallaşıp bohçanı topladıktan sonra akşam olmadan beni bul. Karaköy'deki çınarın altındaki kahvehanede seni bekleyeceğim. Kayığa binip doğruca lağımçıbaşına gideriz, adamın elini öpersin. Defterli olur olmaz tıklar tıklar akçeni öderler. Sen yine de yanına biraz para al. Çünkü sefer uzun sürecekmiş diyorlar”. (s. 55)
9. Hınzıryedi hiç istifini bozmadan hançerine davranıp fısıldadı:
- “Gözünü bağla dilini tut”. (s. 98)
10. Zülfıyar, “Gördün mü?” diyordu, “Aynı zehirli şerbetten içtiniz. Sen yaşıyorsun, o ölüyor. Ama hemen sevinme, senin de bir günlük ömrün var, bunlardan günde bir tane almazsan elbette. Vücudundaki zehrin etkisi yıllarca sürer, ama bu haplardan aldığı sürece bedeninin hiçbir zarar görmez. Dediğime inanmıyorsan elbette hapları almayabilirsin. Denemesi bedava. Ama terlemeye başladığında -ki bu ölmek üzere olduğun anlamına gelir- işte o zaman bizi ziyarete gelersen hakkında hayırlı olur. Belki derdine derman bulabiliriz”. (s. 101)
11. Buna rağmen, “Vurun, indirin, acımayın öldürün. Bu dünyada hayat bana haram!” diye bağıyor, burnundan akan kanın domuz kanı olduğunu söylüyordu. (s. 118)

12. – “Heybetli Ebrehe,” dedi, “Buraya kadar geldin, önüne bir şey çıkartamadık. Fakirhanemize ilk kez teşrif ediyorsun. Öyle bir şeyler yiyip içmeden gitmek olmaz. İzninle sana bir sofraya donatalım”. (s. 120)
13. Ebrehe,
- “Tuhaf bir benzerlik” dedi, “Bu cevabı sadece bana mahsus sanıyordum. Demek ki seninle daha sık görüşeceğiz. Paramparça suratında aslında kimin sureti var, merak ediyorum. Yarın, tam gece yarısı bana gel. Beni nerede bulacağını bu sefil biliyor”. (s. 122-123)
14. Gazanfer cevap verdi:
- “Hile falan yok. Sadece talihin sana yardım etmedi, o kadar”. (s. 166)
15. – “Aptallar!” diye bağırdı, “Ne çabuk kanıyorsunuz. Göstereyim size nasıl hile yapıldığımı.” (s. 167)
16. Delikanlı mumu söndürdükten sonra kızın yanına gitti ve ona,
- “Merak etme” dedi, “Sana bir kötülük yapmayacağım. Mumu da benim yüzümü görmeyesin diye söndürdüm. Çünkü dayanamazsın, ben çok çirkinim”. (s. 171)
17. Hâlâ hatırlıyorum, şöyle yazıyordu: KIYAMETTEN YEDİ YIL ÖNCE BÜYÜK KENTİN KUZEYİNDE KIRMIZI BİR BULUT GÖRÜNECEK (s. 177)
18. Konuşmasını keserek,
- “Evet” dedi, “Artık her şeyi biliyorsun. Bana sormak istediğin başka bir soru var mı?” (s. 184)
19. İşte bu nedenle bilgece,
- “Düşündüğüm için ben var değilim, sizler varsınız. Sizler benim zihnimdeki düşüncelerden ibaretsiniz” diyerek ikide bir kafa bulandırıyor. (s. 190)
20. – “Ey ahali!” diye haykırdı, “Gelin! Gelin! Sevabına söylüyorum. Burada para dolu bir oda var. Gelin, çıkınlarınızı doldurun ve hayırduanızı üzerimden eksik etmeyin. Çünkü ben bulduğum için paraların hepsi benim sayılır. Ama onların hepsini sizlere başımın gözümün sadakası olarak veriyorum”. (s. 215)

21. Arkadaki iki dilenci, içinde Ebrehe'nin cesedi bulunan çuvalı güçlkle taşırken Hınzıryedi delikanlının gömleğine yapışıp onu loncaya doğru sürüklüyor, yolda karşılaştıkları insanların garipseyen bakışlarını hissedince de gülümsemeye çalışarak, “Kölemdir kendisi. Haydi işinize!” diye bağıyordu. (s. 218)
22. Uzun boylu adam tüccara, uyuyan kişiyi uyandırmamak için fısıldayarak,
- “Behey teres!” dedi, “Üç gündür pencereden içeriği gözetliyorsun! Senin yüzünden defteri kalemi bırakıp işimi erteledim. Ne merak bu sendeki! Şimdi söyle bakalım. Merakın yüzünden onu bunu rahatsız ettiğin için sana nasıl bir ceza vereyim?” (s. 226)

B. Şartlı Birleşik Cümleler

1. Beher yangın için, eğer vaktinde **tespit edebilirlerse** yirmi akçe ikramiye, **edemezlerse** yangın sönene kadar saat başı yirmi değnek ceza alan bu adamlara hazine-i humâyûndan on akçe helal yevmiye verilirdi. (s. 14)
2. Eğer bu kadırğa gerçekten o malum **tekneyse**, Arap İhsan'ın Karaköy önünden geçerken savurmayı âdet edindiği, gümrükçübaşının erkekliğine yönelik küfürler kuleden işitilmemiş olamazdı. (s. 14-15)
3. Rüzgârın şişirdiği bir flok yelkenin halatını germeye **kalksa**, bu el kan revan içinde kalırdı. (s. 20)
4. Simurg'u **göremesen** de bari küçük bir serçeyi gör. (s. 21)
5. Arap İhsan yeğenine, eğer fazla yiyip içip rahat döşeklerde çelebi uykusu **uyursa**, işte böyle kâbuslar göreceğini söylerken, Alibaz, uyanan adama hayretle bakıyordu. (s. 22)
6. Şimdi artık pek **emin olmasa** bile, esneyen ve yataklarında horlayan insanların bir tür oyun oynadıklarını elinde olmadan düşünüyordu. (s. 22)
7. Kırılan kaval kemiği yeni yeni kaynamaya başladığında arkadaşları ona içkiye **devam ederse** sakat kalacağını söylediler. (s. 23)
8. Üstelik **pazarlık etse** bunlardan biriyle muhakkak Kostantiniye'den gidebilirdi. (s. 25)
9. Kutsal kitabından dualar okuyan Kubelik'e **bakılırsa**, bu basit bir cenaze vakasıydı. (s. 28)

10. Samatya meyhaneleri yandığından Arap İhsan'ın Galata'ya gelmesi ve denilene **bakılırsa** Gülletopuk'la karşılaşp kavga çıkarması kaçınılmazdı. (s. 28-29)
11. Görünüşe **bakılırsa** verdiği bilgi karşılığında şarap parası bekleyen sansar misali biriydi bu. (s. 32)
12. Gülletopuk onları **bulursa** hiç suçu olmadığı hâlde kendisi de tehlikeye girecekti. (s. 32)
13. Sık sık olduğu gibi, eğer aynı mahallede iki taşmektep **varsa** bunlar mutlaka kavgalı olurdu. (s. 56-57)
14. Her cuma günü karargâhlarında muntazaman yaptıkları toplantıda başlangıçta şarap içmeyi **denedilerse** de, çoğu midelerini bozup istifrağ ettiğinden sonunda üzüm suyuna bel bağlamışlardı. (s. 64)
15. Eğer bu lağımı yazın **kazıyor olsalardı**, yukarıdaki savaşın bir sonucu olarak ertesi günü dehlizin tavanından sızan kanı görebilirlerdi. (s. 75)
16. Dediğine **bakılırsa**, Eğri kalesi surlarına ilk tırmananlar bu cerrahın eseri olan gulyabani çehrelerine sahipti. (s. 88)
17. Fakat ne kadar **dil döktülerse** de delikanlının ağlaması dinmedi. (s. 88)
18. Eğer bu işi Zülfiyar'ı kurtarmak için **yaptılsa**, bu adam kaleden neden çok değerli bir belge değil de, o uğursuz parayı getirmişti? (s. 90)
19. Hinzıryedi o günden sonra **ne yapıp ettiyse** de kendisinin domuz eti müptelası olduğu söylentisini bastıramadı. (s. 98)
20. Eğer hemen her tarafa nüfuz eden mavi duman **sayılmazsa**, tuğla ocaklarda harlayan ateşin kırmızısı ve turuncusu odanın hâkim rengi sayılırdı. (s. 102)
21. Çünkü eğer Zülfiyar hâlâ **işin içindeyse**, Uzun İhsan Efendi'nin izleniyor olması kuvvetle muhtemeldi. (s. 110)
22. Umudu **olmasaydı** bile zaten o ân yapıyor olduğundan başka bir şey yapamazdı. (s. 111)
23. Sadece birkaç dilenci, eğer böyle içli **ağlayacak olursa** bu hisli delikanlının meslekte kısa zamanda ilerleyip üstad payesine erişeceğini düşünmüşlerdi. (s. 111)
24. Cemaat dışarı çıkmaya başladığında kendisine sadakayla birlikte teslim edilen bu kâğıtlardan biri **eksik çıkarsa** sorumlusu Bünyamin olacaktı. (s. 114)
25. Eğer bunu **başaramazsa** bir köteği hak etmiş sayılacaktı. (s. 114)
26. Loncaya geldiğinden bu yana Zülfiyar ve adamlarını özellikle izleyen delikanlı, eğer Hinzıryedi bu tutumunu **sürdürürse** onların nasıl davranacağını merak ediyordu. (s. 118)

27. Misafirler Hınzıryedi'nin donattığı sofradaki birbirinden lezzetli yemekleri mideye indirirken, artık nasıl bir talihin **eseriye**, Ebrehe elini göğsüne götürdü. (s. 121)
28. Kuvvetle muhtemel olduğu gibi, sorguya çekilen Hınzıryedi eğer ona kendisinin Anadolu'dan dilenmeye geldiğini **söylemişse**, şüphesinin iyice artması kaçınılmazdı. (s. 125)
29. – “Yüce padişah! Eğer bu saydığın bilginler sadece anlattığın şeyleri **biliyorlarsa**, onların pek fazla bir şey bildikleri söylenemez”. (s. 135)
30. Hata yapmaktan **korkmuyorlarsa** belki de hatanın cezasından korkuyorlardır. (s. 135)
31. Kralıma verdiğim bilgi yanlış **çıkarsa** hemen asılırım. (s. 136)
32. Stratejik önemi son derece fazla bazı bilgileri casusları aracılığıyla yine padişahın yatak odasına **bıraktıysa** da bunun bir sonucunu göremedi. (s. 139)
33. Anlatılanlara **bakılırsa**, şekil itibariyle, kapak yerine bir ayna parçasıyla kapatılmış büyük bir tencereyi andıran bu ayna duvara asılmayıp yere ya da sehpaye dört ayağı üzerine konuyordu. (s. 141)
34. Bunun için o güne dek dünyayla nasıl **oyladıysa**, bu küstah delikanlıyla da öyle oynamayı tasarlıyordu. (s. 143)
35. Öyleyse üzerindeki elbise nasıl ki yünden **meydana geliyorsa**, içinde yaşadığımız dünya da ‘varolmayandan’ meydana geliyor. (s. 146)
36. – “Benzetmeyle ifade etmek **gerekirse**, bir kırlangıç kadar hızlı gideceğini söyleyebilirim”. (s. 147)
37. Aristoteles Fizik adlı eserinde, boşluğun olmadığını, **eğer olsaydı** boşlukta yol alan bir cismin sonsuz hıza erişeceğini, bunun da imkânsız olduğunu söyler. (s. 147)
38. İçinden bir ses ona, avucuna aldığı sandığı delikanlının meçhul bir şey tarafından korunduğunu **söylese** de, sahip olduğu büyük güçler Ebrehe'nin bu sesi dinlemesine engel oluyordu. (s. 148)
39. Büyük Efendi ibadetini bitirene kadar, Bünyamin ne kadar **düşündüyse** de işin içinden çıkamadı. (s. 149)
40. Üzerindeki darbe izleri ve yanıklara **bakılırsa** uzun yıllardan bu yana ağır işlerde kullanıldığı anlaşılan tezgâhta tuhaf bir gürz vardı. (s. 150)
41. Zülfiyar gibi her dediğime **inansaydın** bu kadar zevk duymazdım. (s. 151)
42. Bu şart **dikkate alınır**sa, kumarbazın artık daha büyük oynaması gerektiği açıktı. (s. 159)

43. Dediğine **bakılırsa** hepsinin de yaşları taş çatlasa on yediydi. (s. 161)
44. Neyzeni, zurnazeni, udisi, tamburisi, nekkarezeniyeye birlikte tam tekmil hazır bekleyen saz heyetine **bakılırsa** o gece bir cümbüş olacağı benziyordu. (s. 169)
45. Yapıştırmaktan **vazgeçerse** şüphe çekebilirdi. (s. 170-171)
46. Bu işi **başarabilirse**, helaya gideceğini söyleyip onu kubura atmaya niyetliydi. (s. 171)
47. Zülfiyar, sonradan her ne kadar kendisini tanıdığını gösteren bir davranışta **bulunmamışsa** da, delikanlı önceki günden beri olanların ustaca tasarlanmış bir oyun olduğunu düşünüyordu. (s. 172)
48. O an, eğer **isterse**, arzu ettiği her yere gidebilirdi. (s. 174)
49. Anlattığına **bakılırsa**, derviş, hediyesini verip bahşişini aldıktan sonra padişaha, bu aynanın geleceği gösterebildiğini, ama bu işi kıyametten ancak yedi yıl önce gerçekleştirebileceğini ve Âdemoğulları'nın böylelikle akıbetlerini bilebileceklerini anlatmıştı. (s. 176-177)
50. Eğer her söylediğime inanan Zülfiyar gibi biri **olsaydın**, sana bunları kesinlikle söylemezdim. (s. 179)
51. Kehanet Aynası başka birinde, mesele hâlâ padişapta **olsaydı**, o mutlaka tövbe ederdi. (s. 180)
52. Fakat saat dörtte 'zamanın geriye doğru aktığını' **farzedersen**, karşı hareketi tahayyül edebilirsin. (s. 181)
53. Kısaca, ilk hareket sırasında **neler olduysa**, zamanın geriye aktığı ikinci hareket sırasında da, bu kez tersine olmak üzere, aynı şeyler olur. (s. 181)
54. **İstersen** yine bir örnek vereyim. (s. 181)
55. Eğer hızı daha da **artarsa**, mesela tüfekten ateşlenen bir merminin hızına **erişirse** onun aynı anda hem A'da, hem B'de ve hem C'de olduğunu sanırız. (s. 182)
56. Akrep, eğer sonsuz hıza **ulaşırsa**, aynı anda hem A'da, hem B'de, hem de C'de olur. (s. 182)
57. Az önce verdiğim ilk örneğe dönecek **olursak**, Ayasofya'dan yola çıkan adam eğer sonsuz hızda hareket edecek **olsaydı**, aynı anda hem Ayasofya'da, hem de Topkapısı'nda olacaktı. (s. 182)
58. Eğer hareketi, kırmızı olan bir şeyin yeşil olması, yahut, Ayasofya'da olan birinin artık Topkapısı'nda olması gibi 'herhangi bir durumda meydana gelen değişiklik' olarak **tanımlarsak**, çok daha korkunç sonuçlara erişebiliriz. (s. 182)

59. Karşı hareket ise, anlatılanlara **bakılırsa**, daha da anlaşılmaz olan bir şeyi, geçmişe dönmeyi mümkün kılıyordu. (s. 183)
60. Çünkü aynalar cisimleri nasıl **çoğaltıyorlarsa**, aynaya parlaklık veren ve yedi asal cisimden biri olan harisini sayesinde, bir elkimya işlemiyle boşluğun da hacminin arttırılabileceğini anlatıyordu. (s.184)
61. Eğer Uzun İhsan Efendi, sözgelimi, müşterilere şarap dağıtan meyhaneciyi düşünmekten **vazgeçerse**, Allah korusun, adamcağız yok oluvrecekti. (s. 190)
62. Öyle ki, çocuk eğer başkentteki bütün evlerin altın olduğunu **düşünürse**, evler gerçekten o anda altın oluvrecekti. (s. 191)
63. Bununla birlikte eğer padişahın fakir olduğunu düşünecek **olursa**, sarayları, köşklere, atlasları ve altınları o anda hiçliğe karışacak olan padişah parasız pulsuz biri olacaktı. (s. 191)
64. O hiçbir şey düşünmeyecek **olursa**, düşünülmedikleri için artık ne dünya ne de kendileri varolabilirlerdi. (s. 191)
65. Buna göre ölümler nasıl ki ışığı **göremezlerse**, yaşayanlar da karanlığı ölümler kadar iyi göremezlerdi. (s. 199)
66. Üzerindeki cübbe nasıl ki yünden meydana **geliyorsa**, müzik de aynı şekilde sessizlikten meydana gelir. (s. 200)
67. Ama beni yine de bir tehlike olarak **görüyorsanız** öldürün gitsin. (s. 204)
68. Ayrıca, eğer bir yolunu **bulabilirse** seni pekâlâ öldürebileceğini söylüyor. (s. 205)
69. – “Peki söylediğin **doğruysa**, aynanın yüzeyindeki kum taneleri hiçbir etki olmadan hareket edip nasıl olur da kehanet yazılarını meydana getirebilirler?” (s. 208)
70. Bu iş için önce topu kullanmayı **denediyseler de** ateşlemeyi bir türlü başaramadılar. (s. 213)
71. Eğer kitaplıktaki ciltler dolusu bilgiyi kullanabilecek durumda **olsalar**, talan ettikleri paranın on katını, belki de yüz katını elde edebileceklerini bilmiyorlar. (s. 215)
72. Bir duygu, **anlaşılamıyorsa**, duygu değildir zaten. (s. 216)
73. Sihirbaz ona, bu fani dünyanın bir yerinde on yıllardır, belki de yüzyıllardır uyuyan biri olduğunu, eğer bu kişiyi bulup uyandırmayı **başarabilirse** uykusuzluk illetinin artık onun yakasını bırakacağını söylemişti. (s. 228)

74. Çünkü ezkaza, müşterilerden biri şaşkınlık nidası atıp evliyayı uyandırarak bir ekmek kapısını böylece kapatacak **olursa**, zencinin demir topuzu alimallah beynine inmek için hazır bekliyordu. (s. 228-229)
75. Uyku **tutmuyorsa** sen de git bir bak istersen. (s. 233)
76. Ali Said Çelebi, müezzin **olmasa** bile, şimdi Sultan Ahmet Camii'nde mutemet olarak görevini ifa ediyor. (s. 235)
77. Çünkü düşler **görmektense**, boşluğun kendisine tapan insanlar karşısında küçük düşmeni istemedim. (s. 236)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Şartlı Birleşik Cümleler

1. Paşa; “Bu görevi **başaramazsan** benim kellem gider. Ama şunu bil ki, kellem gitmeden önce hepinizin kellesi çoktan kesilmiş olur. O yüzden takım taklavatını topla ve bu ayın on yedinci gününe kadar lağımı bitir. On sekizinci gün ya kesesinde beş yüz altın olan zengin biri olursun, ya da kelleni açtığım lağıma gömerim” diyordu. (s. 73)
2. “Güvenilir biri **değilsen** bile üzülme. Bunu başarmak için elinden geleni yapacaksın” dedi ve bir işaretiyle adamlar sürgülü bir kapıyı açıp yaka paça bağlanmış birini içeri getirdiler. (s. 100)
3. “... Dediğime **inanmıyorsan** elbette hapları almayabilirsin. ...” (s. 101) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 10)
4. Ebrehe, “Efendini ne çabuk unuttun?” dedi, “Onun istediklerini neden yapmıyorsun? O **olmazsa** bu dünyada yaşayamayacağını bilmiyor musun?” (s. 119)
5. – “Affet Büyük Efendi” dedi, “Kendimi günahlarım o kadar kaptırdım ki, ne yaptığımı bilmez oldum. Beni ister öldür, ister bırak, bu sana kalmış, ama Hınzıryedi kulunun pişman olduğunu bil. Bundan sonra ne **istersen** yapacağım. Şimdiden tezi yok, öl de, öleyim”. (s. 120)
6. – “Ölmeni istemiyorum” dedi, “Elbette şimdilik. Ama yaptıklarını tekrar **yaparsan** ölüm senin için kolay bir kurtuluş olur. Bunu biliyorsun, değil mi?” (s. 120)
7. – “İşte şimdi bambaşka bir konuya geçiyoruz. Eline bir taş alıp **fırlatırsan** ne kadar hızla gider sence?” (s. 147)
8. – “Çünkü o havanın içinde yol alır ve hava ona direnç gösterir. Bu direnç **olmasaydı** belki sonsuz bir hızla gidebilirdi.” (s. 147)

9. Bununla birlikte delikanlıya bir açıklama yapmaktan kaçınarak,

- “Bunun üzerinde durmanın sırası değil” dedi, “Gördüğün her şeyi merak etmeni anlayışla karşılıyorum. Ne var ki soruların cevabını öğrenebilmen için önce buna layık olduğunu göstermen gerekir. İçimden bir ses seni sınava çekmemi söylüyor. Belki de aynı ses sana bütün soruların cevabını fısıldayabilir. Ama belki de böyle bir yola başvurmadan bizzat sen bütün cevapları öğrenebilecek kadar güçlüsündür. Gerçekten güçlü müsün? Herhalde bunu hem sen hem de ben bilmek istiyoruz. **Arzu edersen bunu ölçebiliriz.** Şu tezgâhın üzerindeki gürzü görüyor musun? Değme babayığit onu yerinden bile kıpırdatamaz. Sen denemek ister misin?” (s. 149)

10. Ebrehe,

- “Defterin her bir sayfasında 666 harf var” diyordu, “Düğmeler aynı sayıdaki aynayı harekete geçirerek harflerin kâğıt üzerinde doğru yere yansımaları sağlıyor. Fakat bunu başarabilmen için her bir düğmenin hangi rakama getirilmesi gerektiğini bilmen gerekir. Bununla birlikte söz konusu rakamlar gizli de değil. Aklına güvenen herkes bu 666 rakamı bulabilir, elbette eğer bir dairenin çapına oranını ifade eden sayıyı 666 haneye kadar hesaplayabilirse. Eğer bunu başarabilirse hem bütün bilgilerin sahibi, hem de buranın Büyük Efendi’si olur. Fakat bu iş bazılarına çok zor geliyor. Zülfiyar hâlâ sayıyı hesaplama peşinde. Ne var ki daha çok işi var. Çünkü henüz ilk altı rakamı bile bulabilmiş değil”. (s. 152-153)

11. “... Eğer bunu başarabilirse hem bütün bilgilerin sahibi, hem de buranın Büyük Efendi’si olur. ...” (s. 152-153) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 10)

12. Kumarbazların hemen hepsi, bıçaklarına, yatağanlarına ve pistollerine davranarak, “Haklı. Görmek istiyoruz. Konuşsun bakalım!” diye bağırınca, Gazanfer oyunda kullanılan zarları ortaya fırlattı:

- “Alın işte zarlar!” dedi, “İnceleyin bakalım. Ama sizleri bir daha buraya alırsam iki olsun. Çünkü ben hayatımda böyle bir hakaret işitmedim”. (s.166)

13.– “Demek buraya Zülfiyar olmadan geldin” dedi, “Beni gerçekten çok şaşırtıyorsun. Böyle giderse seni herhalde hiçbir zaman anlayamayacağım. Kendi rızanla geldiğine göre burada seni cezbeden şeyler olmalı, yani merak ettiğin ve keşfetmek istediğin şeyler”. (s. 174-175)

14. Zaten bu soruyu bekliyor görünen Ebrehe,

- “Öğrenmek istiyorsan benimle gel. Sana bir şey göstereceğim” dedi. (s. 179)

15. Kethüdarları onlara,

- “Sağolun varolun!” dedi, “Tam zamanında geldiniz. Fakat bana bu saati veren adamın kafasını kırmazsam bana da Hınzıryedi demesinler. Çünkü tam gece yarısı bozuldu. Neyse ki Büyük Efendi'nin saati varmış. Aksi takdirde dünya dursa kararlaştırdığımız vakti kestiremezdim. Haydi! Şimdi yağma zamanı! Burada ne varsa hepsi sizin! İstediginizi yapın. Nasıl olsa dışarıdan sizi duyamazlar”. (s. 213)

16. “... Aksi takdirde dünya dursa kararlaştırdığımız vakti kestiremezdim. ...”(s. 213)
(bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 15)

17. Hınzıryedi, delikanlıya dönerek,

- “Gör işte delikanlı” dedi, “Dünyada neler oluyor. Hınzıryedi’yi küçümsemekle nasıl da büyük bir hata yaptılar. Oysa ben aylardır onları izliyordum. Sabrettim, bekledim ve faka bastırdım. Şu, senin Büyük Efendi'ne de bana yaptıklarını ödeteceğim. Bu arada sen de kurtulduğunu sanma. Çünkü artık senin de onlardan olduğunu düşünüyorum. Eğer onlardan yana olmasaydın, şu geçen uzun sürede, sana onca yardımı dokunan Hınzıryedi’yi arayıp bir hatırını sorardın. İşret âlemlerine katıldığından falan haberim olmadığını sanma. Ama dua et ki, ben temkinli, düşünceli, anlayışlı bir insanım. Bu yüzden seni, hemen şuracıkta öldürecek değilim. Ama diğer arkadaşlarının taş çatlasa yarım saat ömürleri kaldı. Hele şu Ebrehe. Bakalım son sözleri ne olacak.” (s. 213-214)

18. Hınzıryedi sesindeki alaycı tonu değiştirip dişlerinin arasından,

- “Beni kandırdın deyyus!” diye bağırdı, “Yıllardır hayatı bana zehir ettin ve beni kendi günah dolu işlerine alet ettin. Bana ‘sefil’ dedin ve beni yaşamaktan

bezdirdin. Şimdi başına neler geleceğini biliyorsun, değil mi? Bununla birlikte son bir arzun varsa seni kıracak değilim. Var mı?” (s. 214)

19. Dilenciler para dolu odaya cümbür cemaat hücum ederlerken Hınzıryedi, Ebrehe’yi boğmaya hazırlandığı kemendi duvardaki çiviye astıktan sonra, “Son isteğini yerine getiriyorum. Delikanlıyla ne konuşacaksan konuş. Ama döner dönmez seni kendi ellerimle öldüreceğim” dedi ve paraları yağma eden dilencilerin arasına karıştı. (s. .215)

20. Cesede tükürdükten sonra dilencilere,

- “Haydi bakalım! Toplanın, gidiyoruz” diye bağırdı, “Paraların hepsini çuvalara doldurun. Metelik kalmasın. Değerli olan ne varsa alın. Yok! Yok! En iyisi ateşe verin. Adamları da ister öldürün, ister bırakın da diri diri yansınlar. Bu duvarlar ateşe dayanıklı. O yüzden yangın dışarı sıçrar da başımız derde girer diye korkmayın. Ebrehe'nin cesedini çuvala koyun. Onu götürüp loncaya gömeceğiz. Her gece mezarı başında içki içip domuz eti yiyeceğim. Davranın! Çabuk olun! Kapıdan teker teker çıkacağız. En son Binbereket çıkacak. Yangını başlatmak da onun görevi”. (s. 217-218)

21. Hınzıryedi acıyla kıvrılırken Dertli, Bünyamin’e,

- “Bana yapılan iyilikleri unutmam” diye fısıldadı, “Artık buradan rahatça gidebilirsin. Ama acele et. Şurada küçük bir kapı var. Oradan çıkarsan seni kimse fark edemez. Kapıda bir kilit göreceksin. Asıldığında kolayca açılır. Haydi! Şansın açık olsun”. (s. 222)

22. Tüccar ezilip büzülerek,

- “Affet beni ey uzun adam” dedi, “Üç gündür gelip bu pencereden seni gözetliyorum. Çünkü ne yaptığını merak ediyorum. Eğer öğrenirsem, gördüklerimin hayır mı şer mi olduğunu anlayabileceğim. Bu yüzden bana burada ne işler çevirdiğini anlat. Sonra bana istediğin cezayı verebilirsin”. (s. 226-227)

C. Bağlı Birleşik Cümleler

1. Ki'li Birleşik Cümleler

1. Ulema, cühela ve ehli dubara; ehli namus, ehli işret ve erbab-ı livata rivayet ve ilan, hikâyet ve beyan etmişlerdir ki kun-ı Kâinattan 7079 yıl, İsa Mesih'ten 1681 ve Hicretten dahi 1092 yıl sonra, adına Kostantiniye derler tarrakası meşhur bir kent vardı. (s. 13)
2. Eskiler, bu martının yuvasının bulunduğu yere Ceneviz kavminin yüksek bir kule diktiğini rivayet etmişlerdir ki, sonraları Galata Kulesi diye nam salmış bu heybetli yapının tepesinde, yalı adamlarının dürbünle, yiğitlerin ise çıplak gözle, Bursa kentinin ulu dağını seçtikleri söylenegelmiştir. (s. 13)
3. Kadırğa tersane iskelesine yaklaşmak üzereydi ki, omurgası dibe değdi. (s. 15)
4. Gel gör ki Samatya'da çıkan yangının oradaki meyhaneleri de silip süpürdüğünü Malta'da öğrendiğinden bu yana Kocamustafapaşalı Arap İhsan'ın yüreği sızlamıyor da değildi. (s. 15)
5. Küplere binen Arap İhsan çocuğu çırpı gibi ayak bileklerinden tutup tepetaklak havaya kaldırmıştı ki, Alibaz'ın entarisinin içinden yerlere Venedik dukaları, İspanyol kuruluşları, esedi altınlar, zolota ve mangırlar dökülmeye başladı. (s. 17-18)
6. Peşinden merdivene doğru atılacaktı ki, o mengene gibi el yine kulağına yapıştı. (s. 19)
7. Ama dışarıdaki adam yumruklamaktan vazgeçip kapıyı bu kez tekmelemeye başladı ki, bu da ancak bir tek kişinin özelliği olabilirdi. (s. 19)
8. Gel gör ki o, mukadderatından emin olmak için tan sökümüne kadar orada durdu. (s. 29)
9. Gel gör ki otuz üçüncü yaş gününde bir aşk yüzünden intihar eden bu şarkiyatçının odasına giren yetkililer, ölümünden kimsenin sorumlu olmadığını belirten ve merhumun imzasını taşıyan sararmış kâğıdın arkasını çevirdiklerinde Arap ve Fars harfleri kullanılarak yazılmış o malum yazılara rastlayacaklardı. (s. 35)
10. Gel gör ki bu hayvan aslında sakallı bir maymundu. (s. 40)
11. Gel gör ki eski hırsızlık alışkanlığını bırakmış değildi. (s. 42)
12. Bereket versin ki padişahın cellatları kapıya dayanmadılar. (s. 43)

13. Bu belirsizlikler bir akşam Bünyamin'in yüreğini o kadar daralttı ki, düşüncelerinden kurtulup rahatça uyuyabilmek için babasının uyku şerbetinden içmeye karar verdi. (s. 47)
14. Düşünde uçmak o kadar hoşuna gitmişti ki, yüzüne bir gülümsemedir yayıldı. (s. 47)
15. Hayal denizine o kadar gark olmuştu ki, artık bir şehzade olduğunu düşünmeye başlamıştı. (s. 59)
16. Şiddetli soğuk başlarına öyle belalar açtı ki, karın örttüğü bir çukura düşen altı serdengeçti kurtarıldığında, bu zavallıların elleri ve yüzlerinden birbirlerinin demir zırhlarına yapışmış oldukları görüldü. (s. 70-71)
17. Gel gör ki bir hafta sonra burçlarında renk renk bayraklar dalgalanan kaleyi gördükleri zaman, paşa 140.000 bakır meteliği geri istediğinde avaz avaz bağırmaya başladılar. (s. 71)
18. Gel gör ki paşa, işlerinin henüz bitmediğini söylüyordu. (s. 77)
19. Bereket versin ki kazma sesleri giderek uzaklaştı. (s. 77)
20. Bereket versin ki yaralanmış değillerdi. (s. 80)
21. Gel gör ki bütünüyle kısıtılmış değillerdi. (s. 82)
22. Delikanlı elindeki kargıyı hasmının kafasına tam indirecekti ki, adam zırh gömleğini elinde döndüre döndüre onun yüzüne doğru fırlattı. (s. 83)
23. Sonunda zırhı öyle bir çekti ki, demir halkalar Bünyamin'in yüzünden et parçaları koparıp ayrılıverdi. (s. 83)
24. Fakat tam eline almıştı ki, humbara patlayıverdi. (s. 83)
25. Ancak o kadar bitkindi ki, metrislerden gelen yeniçeriler bir ara onu ölü zannettiler. (s. 83)
26. Kalede ele geçirip kendisine teslim etmek zorunda kaldığı o şey, artık her ne ise, gözünde o kadar değerliydi ki, işin aslının zaten hiçbir önemi yoktu. (s. 87)
27. Diğer yaralılar, aynaya bakıp bakıp ağlayan bu delikanlıya o kadar acıdılar ki, onu teselli etmek için adeta birbirleriyle yarıştılar. (s. 87-88)
28. Bütün bunlar aklından geçerken o kadar çok titremeye başlamıştı ki, diğerleri onun hastalığının nüksettiğini sandılar. (s. 88-89)
29. Üstelik o kadar güçlü bir mknatisiyeti vardı ki, Bünyamin onu yapıştığı hançerden ayırmakta adamakıllı zorlandı. (s. 89)

30. Dünyaya olan kayıtsızlıkları bazan o kerteye varıyordu ki, kendilerine altın ve gümüşten, zevk ve safadan, lezzet ve şehvetten bir âlem kurup, keder ve ızdırıp fikirlerinin kafalarına girmesine izin vermiyorlardı. (s. 90)
31. Gel gör ki, domuz etinden yapılan taskebabının tadı damağında kalmıştı. (s. 97)
32. Bu defter o kadar ağırdı ki, özel olarak yaptırılan rahlenin üzerine konar konmaz tahtalar gıcırdadı. (s. 106)
33. Çevrede o kadar çok kör, kötürüm, inmeli, aksak, dilsiz, düztaban, damlalı, çolak, paytak, sağır, topal, şaşı, yatalak, kolsuz, çalık ve şehla vardı ki, yabancı biri burayı hastane sanabilirdi. (s. 108)
34. Akabinde keselenme faslı başladığında o kadar çok kir çıkardı ki, parayla tutulan tellaklar, keseledikleri ihtiyar bir dilencinin sırtından dökülen kir yumaklarını gördükçe, “Ya Suphanallah!” derlerdi. (s. 110)
35. Birdenbire kendini o kadar çaresiz hissetti ki, oradan uzaklaşıp bir sütunun dibine çökerek ağlamaya başladı. (s. 111)
36. Uyumakta zorluk çeken Bünyamin sabaha karşı tam dalmak üzereydi ki, ustası onu değneğiyle dürtüp uyandırdı. (s. 113)
37. Gel gör ki taşıdığı son para, babasının ona verdiği kitabın arasında taşıdığı paraydı. (s. 115)
38. Efrasiyab'ın gazabı o kadar korkunçtu ki, köründen kötürümüne, inmelisinden damlalısına kadar bütün dilencilere kan kusturmaya başlamıştı. (s. 116)
39. Efrasiyab'ın zulmü o kadar büyük boyutlara varmıştı ki, emniyet ve asayişini sağlamakla yükümlü olan Alemsattı, hasılatın gitgide azaldığını gördükçe gözleri yaşla dolan Hinzıryedi tarafından hemen her gün azarlanıyordu. (s. 117)
40. Hinzıryedi, hayatı boyunca mideye indirdiği onca domuzun vicdanında uyandırdığı pişmanlığın bir eseri olarak lonca işlerini o kadar ihmal etti ki, Ebrehe'ye her akşam göndermeyi vaat ettiği günlük hasılatı hazırlamayı da savsakladı. (s. 118)
41. Gel gör ki yaşayıp yaşamamak Hinzıryedi'nin artık pek umurunda değildi. (s. 118)
42. Ebrehe'nin adamları ertesi gece tekrar gelince, ortalıkta yine para mara olmadığını gördüklerinde zavallı adamı öyle bir dövdüler ki, biçarenin ağzından burnundan kanlar boşaldı (s. 118)
43. O kadar gururlu bir tavrı vardı ki, onu ilk kez gören birisi, bu kişinin az önce ölümle burun buruna geldiğini düşünemezdi. (s. 123)

44. Elini adamın omuzuna tam koyacaktı ki, Uzun İhsan Efendi'nin ağzından, "Bünyamin! Evladım!" sözleri döküldü. (s. 126)
45. Bedenlerinden kan dökülmeksizin böylece acı bir tarzda öldürülme korkusu saraydaki cesur insanlara o kadar nüfuz etti ki, mutfakta yemeklerin pişer pişmez hemen kilitli kaplara konulup sofraya getirilmesi alışkanlığı da kentte bu yüzden yayıldı. (s. 133)
46. Gel gör ki Harun'dan yüz yetmiş üç sene sonra Fisagor matkabı, bin iki yüz altmış iki sene sonra da Bağdat hırsız Mirdesenk Sehpernebî maymuncuğu icad ettiğinden ölümler azalmadı. (s. 133-134)
47. Ne tuhaf ki rahmetliler hep Devleti Âliye'ye mahsus gizli bilgileri evlerinde bulunduran kimselerdi. (s. 134)
48. Sedire kapanıp o kadar çok gözyaşı döktü ki, sonunda iyice bitkin düştü. (s. 155)
49. Yegâne servetini ütöldüğü için değil, ama şeytana uyup kumarbazlara kandığı için o kadar üzüldü ki, kasabanın hemen yanındaki bir mağarada inzivaya çekildi. (s. 156)
50. Gel gör ki harcayacağı para kısıtlı olduğundan Fener'de bir batakhaneye kiralamak için tam dört yıl zar yuvarlaması gerekti. (s. 159)
51. Kalabalık o kadar kızıışmıştı ki, Zülfiyar efendisine yol açmak için kırbacını kullanmak zorunda kaldı. (s. 161)
52. Gel gör ki, attığı yapmacık kahkaha bir neşeyi değil, olsa olsa büyük bir ızdırabı ifade ediyordu. (s. 169)
53. Kader yoldaşından etkilenen öteki cariye ise şarkısını o kadar içli, o kadar hüznü söyledi ki, rakısını zorla içen Bünyamin ağlamaklı oldu. (s. 170)
54. Büyük Efendi o kadar ustaca, o kadar işveli dans ediyordu ki, o âna dek yüzü gülmeyen Zülfiyar bile kadehini bir dikişte boşaltıp, "Heeeeyt!" diye bağırmaya başladı. (s. 170)
55. Gel gör ki, bu hâli onun fitili almasına yetmişti. (s. 173)
56. Ama şimdi görüyorum ki, asıl bunu düşündüğümde yanılmışım. (s. 235)
57. Ama yaptığım iyiliği unutmuş olmalı ki, beni uzun süreden beri arayıp sormadı. (s. 235)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Ki'li Birleşik Cümleler

1. Bereket versin ki çelebilerden biri müdahale etti: Bu kibar zat, Kubelik'in Lisan-ı Frengiyi bildiğini ama tebaa-yı şahanenin lisan-ı şahanesinden habersiz olduğunu söylüyordu. (s. 33-34)
2. "... Ama şunu bil ki, kellem gitmeden önce hepinizin kellesi çoktan kesilmiş olur. ..." (s. 73) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 1)
3. Zaten çakırkeyif olan adam, bir sır verecekmış gibi kulağına eğilerek şunları fısıldamıştı:

- "İnan ki ben de bilmiyorum. Ama efendimiz Ebrehe çuval çuval değersiz parayı bütün gece sayıyor. Aşırı kararmış pulları özellikle bir kenara ayırıyor. Zülfiyar'la konuşurlarken sık sık duyarım: Hep kara bir paradan bahsediyorlar. Galiba 'şeytan parası' dedikleri parayı arıyorlar sizin bu sadakaların içinde. Üstelik yalnızca sizden değil, başka yerlerden de para çuvalları geliyor". (s. 103-104)
4. İçinde bulunduğu durum ona o kadar belirsiz görünüyordu ki, bu dünyada yolunu bulabilmek için babasının atlasını açıp rastgele bir cümle seçti: "Artık bir kahraman, bir bilge gibi davranmalıydı" ibaresini meyhanenin feneri altında gördü. (s. 129)
5. "... Ne var ki soruların cevabını öğrenebilmen için önce buna layık olduğunu göstermen gerekir. ..." (s. 149) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 9)
6. "... Ne var ki daha çok işi var. ..." (s. 152-153) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 10)
7. Gel gör ki, namluyu doldurmakla meşgul oldukları sırada teşkilatın girişinde bir velvele koptu: O ânda giriş kapısında bulunan adamların okkalı küfürleri, şiddetli şaplaklarla ansızın kesiliyor ve acı feryatlarına karışıyordu. (s. 211)
8. "... Ama dua et ki, ben temkinli, düşünceli, anlayışlı bir insanım. ..." (s. 213-214) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 17)

2. Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümleler

2.1. Ve Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler

1. Mahalle bekçilerinin külhanlara sığınmak zorunda kaldığı soğuk bir kış gecesi, Galata Kulesi'ndeki yangın gözcüsü hasırlar üzerinde yatan arkadaşını elindeki Frenk dürbünüyle dürtmeye başladı ve Arap İhsan'ın kadırgasının Haliç'e girdiğini sanki büyük bir sır veriyormuş gibi adamın kulağına fısıldadı. (s. 14)
2. Ejderha başlı bir kolomborne topundan fırlayan güllenin sancak tarafında açtığı delikten dolan su tekneyi ağırtaştırmış ve su kesimini yükseltmişti. (s. 15)
3. Arap İhsan, prangalarla uğraşan çingenelerin kızgın perçinleri soğuttukları su kovası önünde durdu ve kırmızı baretasını çıkarıp aylardan beri ilk kez tatlı suyla elini yüzünü yıkamaya başladı. (s. 16)
4. Cenk yaralarıyla dolu göğsü pösteki gibi kıllıydı ve iman tahtasının üzerindeki kıllara renk renk cam boncuklarla birkaç inci özenle düğümlemişti. (s. 16)
5. Burun deliklerinden fişkırarak iki kara yatağan misali palabıyıklarını burdu ve cenk anında hasmını olduğu yere mihlayan o kımıltılı parıltılar gözbebeklerine yerleşti. (s. 16)
6. Bu esir taş çatlasa yedi yaşında gösteren sünnetsiz bir oğlandı ve yemin billah ederek adının Alibaz olduğunu söylüyordu. (s. 16)
7. Tolgalarının burunluklarını indirmiş ve yüzlerini demir peçelerle örtmüşlerdi. (s. 18)
8. Defalarca esir düştüğü ve yıllarca forsalık yaptığı için sırtındaki sayısız kırbaç izini ona gösteriyor ve bu kızıl izleri de dünya haritasına çizmesini öğütüyordu. (s. 21)
9. Gerek kendisi, gerek Arap İhsan, gerekse diğerleri bu karanlık sisin içinde yitip giderlerken, Bünyamin kararlı adımlarla ilerliyor ve ışığa doğru yaklaşıyordu. (s. 22)
10. Zehirli bir yılan kadar uzun maceranın bitiminde, engereğin renklerini tek tek tanıdıktan sonra yılanın kafasını eziyor ve bir masal kahramanı oluyordu. (s. 22)
11. Çünkü üç yaşına kadar afyon ruhuyla sızdırılan bu zavallı yavrucakta uykusuzluk illeti vardı ve yıllardır gözüne bir damla uyku girmiş değildi. (s. 22)
12. Hepsinden önemlisi rüya diye bir şey gerçekten var mıydı ve insanlar onu sahiden görebiliyorlar mıydı? (s. 22-23)

13. Fakat o, rüya görebilmek için uyumak zorunda olduğunu da biliyor ve her gece yatsı ezanından hemen sonra er ya da geç günün birinde uyuyacağı umuduyla yatağına yollanıyordu. (s. 23)
14. Sonunda sarhoşken yine yakalandı ve falaka faslında kaval kemiği aynı yerden yine kırıldı. (s. 23)
15. Kubelik işinden kovuldu ve kendisine Venedik'e gitmesi için tam otuz duka yolluk verildi. (s. 24)
16. Kubelik kısa boylu ve son derece sıskaydı. (s. 24)
17. Sonunda balyos, Kubelik'i bin iki yüz filuriye, yani ud çalıp ustaca raks eden bakire bir çerkes dilberi fiatına satın aldı ve adamcağızın zincirleri çözülür çözülmez suratına okkalı bir tokat çarpıp, ona bir daha gözüne görünmemesini tembih etti. (s. 24)
18. Elinde kerpetenle sokak sokak dolaşiyor ve zavallıları diş ağrısından kurtarıyordu. (s. 25)
19. Gecelerden bir gece, birkaç yeniçeri onu kısıkırak yakaladı ve doğruca mumcubaşının huzuruna çıkartıldı. (s. 25)
20. Rastladığı sarhoşları falakaya yatırmakla görevli olan bu adam, neredeyse bir öküzü yere devirecek kadar şiddetli bir diş ağrısı çekiyordu ve adamlarına erişebilecekleri ilk dişçiyi vakit geçirmeden getirmelerini buyurmuştu. (s. 25)
21. Artık, bir müteşebbis için hiç de azımsanmayacak bir sermayeye sahip olan Kubelik gerekli yerlere toplam otuz filuri dağıtıp cerrahlık izni aldı ve Galata'da Mihel kapısına yakın bir yerde izbe bir dükkânı aylığı on yedi akçeye kiraladı. (s. 26)
22. Artık şarap parasını kazanıyor ve üç maşrapadan sonra ellerinin titremesi azalıyordu. (s. 26)
23. İçkisinden kısıp kendine bir yüzük ısmarladı ve ortasına da kendisini topal bırakan mumcubaşının köpek dişini hak ettirdi. (s. 26)
24. Gördüklerini, üç maşrapayı tükettikten sonra titremesi kesilen elleriyle çiziyor ve şekillerin yanına notlar düşüyordu. (s. 26)
25. Bunlar, arayıcılar adıyla nam salmış bir meslek erbabıydı ve sarayın çöplerinin denize atıldığı deliğin altında dolaşıp süprüntüleri karıştırarak buldukları değerli şeylerle geçimlerini sağlarlardı. (s. 27)
26. Kubelik onlardan birinin bir şey bulduğunu seçti ve yanlarına gitti. (s. 27)
27. Arayıcılar sevinçle yüzüğü parmaktan çıkardılar ve eli attılar. (s. 27)

28. Hava kararınca Kubelik tekrar oraya gelip kimseler görmeden kesik eli aldı ve bir mendile sarıp gömleğinin içine soktu. (s. 27)
29. Gece boyunca öksürüp tıksırarak sabırla beklemelerinin semeresini sonunda gördü ve ayağına bağlanan ağırlık koptuğu için kıyıya vuran bir cesede rastladı. (s. 27)
30. Mumcubaşına haber vermeye gidecek ve az sonra evine gelip ne halterler yediğini görmek için kapısına dayanacaklardı. (s. 28)
31. Gözlerinin üstüne birer para koyup çenesini bağladı ve Galen'in kitabını açıp okumaya başladı. (s. 28)
32. Kedilerden bazıları bir punduna getirip zıplıyor ve sırığa takılı ciğerlerden birini yakalamaya çalışıyordu. (s. 31)
33. Kendisini takip eden birkaç arkadaşıyla birlikte ara sokaklardan birine daldı ve oradan yemeği paylaşmakta zorluk çeken hayvanların kavga döğüş patırtı sesleri işitildi. (s. 31)
34. Nihayet satıcı ciğerlerden birini bıçağıyla dörde bölüp her parçayı dört bir yana fırlattı ve aynı anda dörde ayrılan kediler ordusu birbirlerini tırmıklaya ısırarak kavga ederek bu parçalara üşüştü. (s. 31)
35. Adam böylece kurtardığı sermayesini kiraathanenin önündeki ağaca astı ve taburelerden birine çöküp kendine bir yorgunluk kahvesi söyledi. (s. 31)
36. Arap İhsan daha kapıda belirir belirmez büyük saygı gördü ve kendisine verilen bütün selamları aldı. (s. 32)
37. Delik, son sayfalara kadar ilerliyor ve arka kapağına gelmeden nihayet buluyordu. (s. 33)
38. Bakışlarındaki şüphe hâlâ kaybolmadığı hâlde Arap İhsan, rastgele bir sayfayı açarak Kubelik'in önüne koydu ve ondan birkaç satırı tercüme etmesini istedi. (s. 34)
39. Elden ele dolaşan kâğıt üç gün sonra mutfakta bulunacak ve bir dua olduğu sanılıp duvara asılacaktı. (s. 34)
40. Basit bir şövalye romanı için bunca paraya kıyan kişi, kitabı on yedinci yaş gününü kutlayan kuzenine hediye ettiğinde, hayatın anlamını arayan delikanlı bu romanın en heyecanlı yerinde, vaktiyle Kubelik adında biri tarafından karalanan o malum kâğıdı bulacak ve bu yazıların sırrını çözmek için Öküz Geçidi'nde şarkıyyat tahsil etmeye karar verecekti. (s. 34-35)
41. Uzun bir deniz yolculuğundan sonra gemisi Galata önünde demirleyecek ve o gece Kubelik'in bu garip şeyleri yazdığı meyhanenin yerine dikilen devasa binanın

önünde, uzun boylu, çekik gözlü bir adamın, koltuğunun altında bir kitapla kendisini beklediğini görecekti. (s. 35)

42. Ayı her zaman ortadaydı ve bu da oğulun pek işine gelmiyordu. (s. 39-40)
43. Günün birinde delikanlı, kendisine şarap parası vermeyen babasına bir sille çarpınca olan oldu ve ayı iki ayağı üzerine kalkarak hain evladı surların dışına kadar kovaladı. (s. 40)
44. Kendi dedesi, vaktiyle bu ayının dedesini oynatmış ve iki soy nesiller boyu birbirinden ayrılmaz olmuştu. (s. 40)
45. Sonbahar bitmek üzereyken bir mağaraya sığındılar ve battaniyelerini üzerlerine örtüp koyun koyuna yattılar. (s. 40-41)
46. Samandan yaptığı bir korkuluğa, paraya kıyıp aldığı bir çelebi kıyafeti giydirdi ve bu korkuluğun kuşağına yenlerine ve gömleğine soktuğu para keselerini, koyun saatlerini, burun otu ve afyon kutularını çarpması için maymunu dayakla eğitti. (s. 41)
47. Çünkü Uzun İhsan Efendi'nin oğlu Bünyamin, maymunun atıldığı viranede onun mırıltılarını işitmiş ve hayvanın ölmediğini anlayınca onu gömleğinin içine sokup eve götürmeye karar vermişti. (s. 42)
48. Hayvan, damlarda dolaşmaktan meyve bahçelerine dalıp talan etmekten ve köpekler tarafından kovalanmaktan bıktığında gelip delikanlının koynuna giriyor ve kendisine huzur veren kokuyu sindire sindire içine çekiyordu. (s. 42)
49. Koltuk altında bir tomar kâğıt vardı ve kemerine de paslı bir kerpeten asmıştı. (s. 43)
50. Üstelik, bedenleri kesip biçmeye pek hevesli olan bu adam o güne kadar hiç maymun görmemişti ve karsısındaki bu mahlukun içinde neler olduğunu merak ediyordu. (s. 43)
51. Her bilgidен şüphe eden Rendekâr, şüphe ettiğinden şüphe edemiyor ve bundan da kendisinin varolduğu sonucunu çıkarıyordu. (s. 45)
52. Bir kum tepesinin eteğinde küçük bir gölcük seçti ve susuzluğunu gidermek için oraya seğirtti. (s. 45)
53. Diz üstü çöküp aynaya baktı ve orada kendi aksi yerine oğlu Bünyamin'in yüzünü gördü. (s. 45)
54. Eski bir mezarın yanında durup toprağı suladı ve bir Fatiha okudu. (s. 46)
55. Evine gidip odasına çıktı ve uzun süredir üzerinde çalıştığı dünya atlasını tamamlamaya koyuldu. (s. 46)

56. Bir bardağı bu yeşil şerbetle ağzına kadar doldurdu ve dikip içti. (s. 47)
57. Tavana doğru yükseldi ve aşağıda babasının uzandığı yatağı gördü. (s. 47)
58. Dolunayın altında süzülerek Kız Kulesi'ni geride bıraktı ve sarayın bir penceresinden içeri girdi. (s. 48)
59. Bünyamin Galata'ya doğru uçtu ve evlerinin penceresinden girdiğinde babasını gördü. (s. 48)
60. Cesedi çukura yerleştirip üzerini tahtalarla çaprazlama örttüler ve mezara kürek kürek toprak atılmaya başlandı. (s. 49)
61. Sonunda iş tamamlanmış ve kafile Galata'ya doğru yola koyulmuştu. (s. 49)
62. Saka durup çevresine bakındı ve küçük parmağıyla kulağını karıştırdı. (s. 49)
63. Bünyamin uykusundan uyandı ve uzun uzun esnedi. (s. 49)
64. Son tahtayı yerinden oynattığında doğrulabildi ve dökülmeye başlayan toprağın bacaklarını örtmemesine dikkat ederek yukarıya uzanmaya çalıştı. (s. 50)
65. Toprak ıslak olduğu için fazla zorluk çekmedi ve elini dışarıya çıkardığında teninde güneşin sıcaklığını hissetti. (s. 50)
66. Son bir gayretle sağ dizini yukarı çekip eliyle zemine abanarak başını toprağın üzerine çıkardı ve güneşi gördü. (s. 50)
67. En çilekeş dolayısıyla en dindar olanı seçilmek üzere, adaylar tek başlarına birer hücreye kapatılacak ve kırk gün boyunca hücrelerinde en az yiyip içen kişi vekil tayin edilecekti. (s. 51-52)
68. Rahiplerin tüneli keşfetmeleri fazla zaman almadı ve Vardapet kiliseden kovuldu. (s. 53)
69. Arada bir lağımcılığa heves edenler çıksa bile bu kişilerin sınırları, yeraltında çalışmaya dayanacak kadar sağlam değildi ve diri diri gömülme korkusunu yaşadıkları ilk anda kendisini yalnız bırakıp kaçacakları belliydi. (s. 54)
70. Bünyamin kitabı alıp koynuna soktu ve kalkıp babasının elini öptü. (s. 55)
71. Hava iyice kararınca fenerini yaktı ve dik bir yokuşu tırmandıktan sonra Haliç'in karşı kıyısına baktı. (s. 56)
72. Ders bitiminde hocalar anlaşmalı oldukları kıraathaneye gelirler ve kahramanlık hikâyesinin sonunu merakla bekleyen kahve müdavimleri tarafından saygıyla karşılanırlardı. (s. 58)
73. Onun, macera kitaplarındaki ilme irfana hevesini gören hoca da kısa zamanda çocuğa okumayı söktürdü ve bu çirak delikanlılık çağına geldiğinde onu taşmektebine kalfa olarak aldı. (s. 58)

74. Öz babası olan padişahın, entrikalardan korumak için onu saraydan uzaklaştırdığına inaniyor ve günün birinde gelip kendisini bağrına basacağını düşünüyordu. (s. 59)
75. Çünkü mektupta, failatun-failatun-failun veznine göre bir hiciv yazılıydı ve getiren çocuk falakaya yatırılarak adamakıllı ıslatılmıştı. (s. 59)
76. Askerleri çölde susuz kalınca onlara yumruk büyüklüğünde birer taşla önünde sıraya girmelerini söylemiş ve her taşı sıkıp suyunu çıkararak bütün adamlarının mataralarını doldurmuştu. (s. 60)
77. Dünyayı fethetmek üzere başkentinden ayrıldığında tam otuz yıl savaşarak bir kentin önüne gelmiş ve hemen muhasara emrini vermişti. (s. 60)
78. Kenti düşürmek için yıllarca savaştıktan sonra ansızın bir haberci çıkagelmiş ve kendi başkentinin yaman bir komutan tarafından fethedilmek üzere olduğunu bildirip hemen yardıma gelmesi gerektiğini söylemişti. (s. 60)
79. Kıraat derecesindeki her çocuğun bir sayfasını yüksek sesle okuduğu kitap üç gün sonra bitti ve Efrasiyab'ın kahramanlıkları düşlerin ayrılmaz bir parçası oldu. (s. 60)
80. Baruthane kapısı önündeki fiçilerden dökülen gri toz özenle toplandı ve küçük bir fiçide biriktirildi. (s. 62)
81. Cuma tatil günleriydi ve daha perşembeden bir ilanı harp komşu okuldaki çocuklara ulaştırıldı. (s. 62)
82. Düşman mevzilerine girdiklerinde onların bir arsada mevzilendiklerini gördüler ve savaş çılgınlıkları atarak hücum ettiklerinde sayısız taş üstlerine başlarına isabet etti. (s. 62)
83. Karargâhları olan arsaya kurdukları çadır büyütüldü ve içine bir taht yerleştirildi. (s. 64)
84. Oyunlarda adaletsizliği ve mızıkçılığı önlemek için çeldirmeli, gömmeli ve tutmalı bütün çelik çomak oyunlarının, birdirbir, ebe çıldır, kutu ve zıp zıpın kuralları teker teker yazıyla saptanacak ve bu kanunlara karşı gelen oyunbozanlar cezalandırılacaktı. (s. 64)
85. Oyunların kuralları kâğıtlara özenle yazıldı ve üstüne "Haliç'in ve Boğaziçi'nin hakanı, Azap, Meyyit, Kürkcü, Yağkapanı, Karaköy, Kireç, Tophane ve Kule Kapıları'nın koruyucusu, Galata'nın bütün hazinelerinin sahibi Efrasiyaboğlu Alibaz Efrasiyab Hanın" tuğrası ışlendi. (s. 64)

86. Adamlar baltalarla üst katı yıktilar ve bir şey bulamayınca alt kata inip sonunda bütün evi yerle bir ettiler. (s. 65)
87. İskeleden doğruca karargâha koştı ve karanlıktaki cinlere, umacılar, gulyabanilere rağmen bütün gece çadırda kaldı. (s. 65)
88. Bünyamin babasının elini öpüp evden ayrıldıktan sonra Vardapet'i bulmuş ve birlikte Eminönü'ne geçerek bir Ermeni dönmesi olan lağımçıbaşının köşküne gelmişlerdi. (s. 69)
89. Yola çıktıklarından üç hafta sonra, bir dağ geçidinden geçerken toprak çöktü ve ejderha başlı on iki kolomborne topu uçurumdan aşağı uçup, yüzeyi buz tutmuş nehrin dibini boyladı. (s. 70)
90. Paşa, mühürlü bir keseyi açıp içinden, Kostantiniye darphanesinde yapılmış, kuruş kesmeye yarayan yirmi adet para kalıbı çıkardı ve bunları dökümcüye verdi. (s. 72)
91. En muhkem yeri kuzey köşesiydi ve diğer burçların tersine, burada siyah bir bayrak dalgalanıyordu. (s. 72)
92. Fakat duman gittikçe pembeleşti ve nihayet kıpkırmızı bir renk aldı. (s. 73)
93. Ellisine merdiven dayamış lağımçı çok geçmeden soluk soluğa kaldı ve yıllar önce soluk borusuna kaçan taşın tıkırtıları sıklaştı. (s. 74)
94. Bu yüzden Vardapet, içinde bir hava kabarcığı olan su dolu bir cam çubukla sık sık dehlizin zeminini kontrol ediyor ve yedi kulaçlık derinliği daima koruyordu. (s. 74)
95. Vardapet açtıkları yeni dehlizin açısını, gerili bir ip üzerindeki iletkiyle defalarca ölçtü ve rakamları çıra ışığı altında kâğıda yazdı. (s. 74)
96. Yedi kulaç yukarıda, taştan yapılmış top gülleleri düşüp humbaralar patlarken, devasa kuşatma kuleleri yürütülüp atlar dört nala koşarken toprak adamakıllı sarsılıyor ve dehlizde çökme tehlikesi baş gösteriyordu. (s. 75)
97. Varlıkları kaledekiler tarafından anlaşılmış ve kendilerini bulmak için bir karşılağım kazılmaya başlanmıştı. (s. 76)
98. Toprak yumuşayınca elleriyle eşeledi ve altı yedi karış, sonra elinin boşluğa çıktığını hissetti. (s. 77)
99. Sonunda aklı başına geldi ve ne kadar tehlikeli bir işe kalkıştığını anladı. (s. 77)
100. Sadece hangi dinden olduğu anlaşılmayan gölgelerin kılınçları inip kalkıyor ve lağım, lisan-ı hal ile atılan naralar ve feryatlarla inliyordu. (s. 80)
101. Barut fiçilerine giden fitile doğru sürünerek ilerledi ve yaktı. (s. 81)

102. Onca çabanın bir casusu kurtarmaya yönelik olduğu sanılınca kaledekiler bir huruç başlatmış ve lağımı çevreleyen metrislere süvari saldırısı düzenlemişlerdi. (s. 81)
103. Çünkü kendilerine ateş açan arkebüz bölüğü, genellikle olduğu gibi iki değil, dört sıra hâlinde dizilmiş ve atış hızı dakikada dört yaylım ateşine çıkmişti. (s. 82)
104. Bünyamin ve casusla birlikte metrislerden kaçan yeniçeriler daha açık arazideyken üzerlerine yine yağmur gibi kurşun yağdı ve çoğu düştü. (s. 82)
105. Bununla birlikte yeniçerilerin tüfenk menzillerine girmişlerdi ve açılan bir ateşle süvarilerin çoğu telef oldu. (s. 82-83)
106. Süvari yılmayarak ilerledi ve ustaca bir hareketle kargının ucunu kılıncıyla kopardı. (s. 83)
107. Kazmalarını duvara vurdukça toprak zifiri karanlık bir dumana dönüşüyor ve bu sis, dizlerinden aşağıya yayıyordu. (s. 84)
108. Bu kez onun belirlediği yönde kazdılar ve elması, barut dumanlarının arasında buldular. (s. 85)
109. Vardapet esnedi ve bu değerli taşın üstüne yatıp uyudu. (s. 85)
110. Çaresiz, yukarı doğru kazmaya başladı ve ağacın gövdesine erişti. (s. 85)
111. Yıldızları gördü ve gecenin duru havasını ciğerlerine çektii. (s. 85)
112. Bu yeraltının tadıydı ve tanıdı. (s. 86)
113. Babası Uzun İhsan Efendi'nin kendisine verdiği Atlas'ın bütün sayfalarını bu tatla tanıdı ve onda, içinde bulunduğu dünyanın karanlık ayrıntılarını gördü. (s. 86)
114. Parmaklarını sayfaların arasına sokup casusun kendisine verdiği parayı aradı ve buldu. (s. 86)
115. Bu adam bir casustu ve hiçbir işini tesadüfe bırakmayan biri olmalıydı. (s. 86)
116. Çünkü mesleği gereği tedbirli olmak zorundaydı ve daima muhtemel en kötü durumu dikkate alarak davranırdı. (s. 86-87)
117. Çünkü kaleden ayrıldıklarının on yedinci günü, geceyi geçirmek için Sofya'ya üç gün uzaklıkta bir yerde mola verdiklerinde, Zülfiyar topallayarak gelmiş ve Yahudi hekime Bünyamin'in yüzündeki sargıları açmasını buyurmuştu. (s. 87)
118. Sofya'ya girdikleri gün bir ayna bulabildi ve soğukta tenine yapışan örme zırhın yüzünü ne hâle getirdiğini gördü. (s. 87)
119. Sağ göz kapağının yarısı yoktu ve bu eksiklik onun daha sonra uyuyabilmesi için gözünün üzerine ıslak bir bez parçası koymasını gerektirecekti. (s. 87)
120. Bacakları üzerinde zor duruyor ve sürekli öksürüyordu. (s. 88)

- 121.Fakat adını biliyorlardı ve Kostantiniye'de nerede oturduğunu lağımcıbaşından mutlaka öğrenmiş olmalıydılar. (s. 88)
- 122.Ayasofya önünde birbirleriyle vedalaştılar ve Bünyamin gücünün yettiği kadar hızlı yürüyüp Haliç'e indi. (s. 89)
- 123.Sakladığı sırrı vermeyince gözleri oyulup, kulakları, burnu kesilmiş ve bu hâliyle Kostantiniye dilencilerinin kethüdası Hınzıryedi'ye iki altına satılmıştı. (s. 89)
- 124.Gelgelelim paşanın oğlu bu dul kadına âşıktı ve adamlarıyla birlikte, hayatının dilberi saydığı kadın yerine, yolda gördüğü Bağdat hırsızını bir çuvala koyup kaçırdı. (s. 96)
- 125.Çıgıllara koşup gelen paşaoğlu, sevgilisinin durumunu görünce işin içinde bir iş olduğunu anladı ve adamın apış arasını yoklayınca onun kadın madın olmadığını gördü. (s. 96)
- 126.Ona bir hoş geldin ziyafeti verilmiş ve önüne bir taskebabı çıkarılmıştı. (s. 97)
- 127.Cellat, malum kütüğün önüne kadar mahkûmun yürümesine yardım ettikten sonra cebinden bir pusula çıkarıp kibleyi tespit etti ve kurbanının başını bu yöne çevirdi. (s. 98-99)
- 128.Nihayet başını kütüğe yatırdı ve satırını havaya kaldırdı. (s. 99)
- 129.Onca gürültüye, pis kokuya ve kasvete rağmen uyuyabilen bu adamın adı Zülfiyar'dı ve bu mekân onun rahat edebileceği belki de tek yerdı. (s. 99)
- 130.Nihayet casus, ecza dolabından kırmızı hap dolu bir kavanoz aldı ve bunlardan bir tanesini Hınzıryedi'ye verdi. (s. 100)
- 131.Orta yerdeki üç zosimos ocağından ikisi yanıyor ve üstlerindeki imbikler fokurduyordu. (s. 102)
- 132.Yıllar sonra, sakladığı sırrı vermediği için eziyet gören Uzun İhsan Efendi'yi dilendirmek üzere satın almaya gittiği gün, Hınzıryedi yine o çatlak sesi hatırlayacak ve her zaman olduğu gibi o gün de, Ebrehe'nin akla sığmaz amaçları üzerinde kafa yormaya devam edecekti. (s. 103)
- 133.Adam bunları söylerken Zülfiyar içeri girmiş ve görevi başında içen adamcağıza okkalı bir tokat şaplatmıştı. (s. 104)
- 134.Hınzıryedi, ertesi akşam gelmeyen bu adama ait yüzüğü casusun parmağında gördü ve böylece yaşama isteği merakını bastırdı. (s. 104)
- 135.Gelgelelim bedenindeki zehir hâlâ etkisini gösteriyor ve özellikle sabahları onun terlemesine neden oluyordu. (s. 104)

- 136.Loncada gözleri görmeyen bu adamı yedecek bir dilenci buldu ve onları Eyüb Camii avlusuna dilenmeye gönderdi. (s. 105)
- 137.Çünkü bu bina, fetihten asırlar önce Kostantiniye dilencilerinin, topladıkları sadakalarla yaptırdıkları kendi lonca binalarıydı ve anlayışsız bir kral tarafından vaktiyle kiliseye dönüştürülmüştü. (s. 107)
- 138.Gecenin ilerleyen saatlerinde birkaç meşale daha yakıldıktan sonra, inmeli ve tek bacaklı biri yeni bestelediği yürekler acısı bir kasideyi okuyor ve diğer meslekdaşlarından bu nağmeyi daha da iç paralayıcı yapmak için yardım istiyordu. (s.109)
- 139.Bir başkası küçük defterlere kamış kalemle yazdığı duaları satmayı kuruyor ve kırmızı mürekkep kullandığı halde bunları kendi kanıyla kaleme aldığını belirten bir şiiri bestelemesi için kulağı hassas arkadaşlarından medet umuyordu. (s. 109)
- 140.Bu casus, Hınzıryedi'nin kendisine uzattığı birtakım kâğıtlara mührünü bastıktan sonra binadan içeri girmiş ve ihtiyar dilencilerin bulunduğu kısma geçmişti. (s. 110)
- 141.Yatan adam babasıydı ve neredeyse tanınmayacak hâldeydi. (s. 111)
- 142.Bir zamanlar zengin bir tüccar olan Dertli'ye, ticarethanesinin içinde olduğu sırada pencereden giren bir yıldırım isabet etmiş ve adamın saçı sakalıyla birlikte malı mülkü de yanıp kül olmuştu. (s. 112)
- 143.Çünkü bir ara fermana karşı geldiği için tutuklandığında, atıldığı zindana yıldırım düşmüş ve binanın onarımı 17.000 akçeye mal olmuştu. (s. 112)
- 144.Namaz kılınırken hademeleri atlatıp camiye girecek ve namaz kılıp secde eden herkesin başını koyduğu yere bu kâğıtlardan birini bırakacaktı. (s. 113)
- 145.Akşam namazını kaçırmışlar ve henüz Hınzıryedi'nin payını bile toplayamamışlardı. (s. 115)
- 146.Nihayet kilit noktadaki bazı dilencilere piştov dağıtıldı ve bunun sonucu hemen görüldü. (s. 117)
- 147.Demek Zülfiyar'ın efendisi bu köşe, kara giysili, çatlak sesli kişiydi ve hem kendisinin hem de babasının kaderini değiştiren bu yarasa kılıklı, tuhaf tavırlı, saydam tenli uğursuzdu. (s. 121)
- 148.Bünyamin yerinden fırlayarak sofraya gelmiş ve Ebrehe'yi yerden kaldırmıştı. (s. 121)
- 149.Dilenciler kethüdası bunları söyledikten sonra, uğur getirsin diye delikanlının avucuna tam kırk bir akçeyle üç altın saymış ve o gün gönlünce gezip eğlenmesini,

- ama vakit gece yarısına gelmeden darphanenin yanındaki kıraathanenin önünde olmasını tembih etmişti. (s. 125)
150. Etraf karanlıktı ve kimseler görünmüyordu. (s. 127)
- 151.– “Şimdi kapağı sıkıca kapat ve derhal buradan git”. (s. 128)
152. Ancak Ebrehe’yle buluştuktan sonra, sabaha karşı buraya yine gelebilir ve onu kurtarabilirdi. (s. 128)
153. Bir süre sonra, katil suratlı bir adam kapıda görünüp onları içeri aldı ve pis bir perdeyi kaldırıp gizli geçidin kapısını açtı. (s. 129)
154. Sadrazam hem baş sağlığı dilemek, hem de rahmetliye emanet edilen belgeleri geri istemek için bu evlere ve konaklara ne kadar adam yollarsa yollasın, gidenler hep elleri boş dönüyor ve gönderildikleri yerde evrak mevrak bulunmadığını söylüyorlardı. (s. 134)
155. Cevabı işiten kâfir sayının doğru olduğunu gördü ve oracıkta, bu sayıyı kimselere söylememesi için gence yemin ettirdikten sonra onu çıraklığa kabul etti. (s. 137)
156. Bir mum yakılıp kutunun içindeki özel yere konunca, kapaktaki saydam kâğıt aydınlanıyor ve her sayfasında 666 harf bulunan defter kutunun altına konunca da kâğıdın üzerinde aynı harfler, ama bu kez değişik yerlerde belirliyordu. (s. 138)
157. Zamanla bir geleneğe dönüşecek olan sınavı kazanan bir casus muhakkak çıkacak ve teşkilatın daima bir “Büyük Efendisi” olacaktı. (s. 139)
158. Kendisine istediği rüşvet verildiğinde sözünde durmadı ve kapıda bekleyen Büyük Efendi’ye derhal defolup gitmesini söyleyip hançerine davrandı. (s. 139)
159. Casusları ona yedi iklim dört bucaktan durmaksızın son derece önemli bilgiler getirmeye devam ediyor ve o da bunları ustasının şifresiyle defterlere işliyordu. (s. 139)
160. Büyük Efendi düşündü taşındı ve sonunda, hattatlara yazdıracağı sahte ferman ve emirnamelerle hem orduyu, hem de imparatorluğu yönlendirmeye karar verdi. (s. 140)
161. Çünkü o, öncekilerden oldukça farklı biriydi ve Teşkilat, adeta onun deney masası olmaya doğru gidiyordu. (s. 140)
162. Bilme hırsı onu adamakıllı sarhoş ettiğinde, artık suçsuz insanları türlü komplolarla zindana attırıyor ve adamlarını yollayıp bu insanların durumlarına gösterdiği tepkileri öğreniyordu. (s. 140)

163. Ona göre hayat, artık, insanın büyük bir eğlenceyle çok şey öğrendiği bir oyundu ve içinde herkesin yaşamaktan korktuğu şu dünya, gerçekten en eğlenceli oyuncaktı. (s. 140-141)
164. Çok geçmeden dilenciler kethüdasının idam edileceği öğrenildiğinde bu adam sahte bir fermanla kurtarılıp teşkilata bağlandı ve Kostantiniye dilencilerine akan paralar da teşkilata gelen paraya eklendi. (s. 142)
165. Gözleri umutla parıldıyor ve son derece tehlikeli bir harekâtı gerçekleştirmek için gecesini gündüzüne katıyordu. (s. 142)
166. Buyurgan tavrına bakılırsa kідemce onlardan üstün olduğu anlaşılan üçüncüsü ise adamların yaptığı işlerin yolunda gidip gitmediğini inceliyor ve yeri geldikçe emirler vererek onları yönlendiriyordu. (s. 144)
167. Akla sığmaz açıklamalarıyla kafasını karıştırdığı delikanlıyı, üstelik bir de odayı kaplayan cıva buharının sersemlettiğini görüyor ve gülümsemesinde büyük bir kibir okunuyordu. (s. 148)
168. Tekerleğin ağırlığı yirmi okkadan fazla görünüyordu ve mili üzerinde kolayca döndürülen bu tekerleğe, üzerine sağlam bir ip dolanmış bir kasnak eklenmişti. (s. 150)
169. Adamlar zinciri bırakır bırakmaz ağırlık düştü ve mengeneyle kısırılmış mile bağlı tekerlek, tıpkı bir topaç gibi fırl fırl dönmeye başladı. (s. 150)
170. Ebrehe gürzün milini tuttuktan sonra mengeneleleri gevşetti ve ucundaki o ağır tekerlek fırl fırl döndüğü hâlde, Bünyamin'in kaldırmayı başaramadığı bu tuhaf aleti cılız koluyla yavaş yavaş havaya kaldırdı. (s. 150)
171. Babasının sesine benziyordu ve sanki her yere nüfuz etmişti. (s. 154)
172. Sanki bedenindeki gücün sahibi kendisi değildi ve karşı gelemeyeceği bir şey, belki de ona yorulmasını emretmişti. (s. 154)
173. Söz konusu taş, Girdbad'ın yegâne meydanındaydı ve kasabaya yolu düşen saf bir adam bunu bir anıt, mezar taşı, yahut altar sanabilirdi. (s. 156)
174. Üzerinde Rum lisanıyla birtakım yazılar vardı ve denildiğine göre hazinelerin yerini belli ediyordu. (s. 156)
175. Attığı zarlar sebaya dü gelmiş ve masaya sürdüğü demir asası ile demir çarıklarını kaybetmişti. (s. 156)
176. Oradan açlık ve susuzluktan ölmeden önce bu günah kasabasına bir lanet savurdu ve böylece olan oldu. (s. 156)

- 177.Hiylesiz yahut, öküz, izmir ve cıvalı olsun, sonuç değişmeyince kumarbazlar ne yapacaklarını şaşırdılar ve talihlerini döndürmek için akla sığmaz yollara başvurdular. (s. 157)
- 178.Barbuta gelen tüccarlar servetlerini ikiye üçe katlayıp güle oynaya kasabadan ayrılmaya başlayınca, Girdbad'ta on üç kişinin bir araya gelmesini yasakladılar ve zarlara yüksek dozda cıva damlattılar. (s. 157)
- 179.Bu diyarın üfürükçüsü köyde bir türbenin bekçiliğini yapıyor ve kapalı kismetleri açıyordu. (s. 158)
- 180.Kumarbaz ona derdini anlattı ve bir zamanlar düşüş düşüren ellerinin mahkûm olduğu sebayü düden kendisini kurtarmasını rica etti. (s. 158)
- 181.Kumarbazın için için ağlayıp kapalı kismetine yandığını görünce, üfürükçünün yüreği paralandı ve kesesinden çıkardığı bir çift abanoz zarı ona verdi. (s. 158)
- 182.Gazanfer diyar diyar dolaşıp dünyadaki en talihsiz adamı bulacak ve kendisine verilen zarlara bu zavallıya tam 66 kez attırıp sayıları dikkatle bir kâğıda not edecekti. (s. 158)
- 183.Gazanfer böylece ağıt seslerini takip ede ede bir köye vardı ve evin birinin penceresinde, oturup dizini döven, saçını başını yolan bir adam gördü. (s. 158)
- 184.Sonunda abanoz zarlar, cümbüş, çalgı, çağanak ve davul sesleri eşliğinde belirtilen sayı kadar atıldı ve Gazanfer gelen sayıları dikkatle bir kâğıda kaydetti. (s. 159)
- 185.Mahzendeki şarap küplerini çıkarıp servetinin yüzde doksan dokuzu olan parayı buraya yığı ve yüzde biri olan 5.000 altının küçük bir kısmını gerekli rüşvetler için ayırdıktan sonra kumarhanesinin devamını sağlayabildi. (s. 159)
- 186.Böylece aradan yıllar geçti ve kazandığı paranın, kesinlikle harcamamak zorunda olduğu yüzde doksan dokuzluk kısmını bataktanenin mahzeni artık almayınca işçiler tutup duvarları oydurdu. (s. 159)
- 187.Artık sermayesinin yüzde birini 50.000 filuri teşkil ediyor ve bu meblağ da gün geçtikçe büyüyordu. (s. 159)
- 188.Hele hele, ertesi gece bu delikanlının küstahlığını görünce onun gözünü boyamayı kafasına koydu ve kendince basit bir plan hazırladı. (s. 160)
- 189.Havada yağmur bulutları vardı ve karanlık çökmek üzereydi. (s. 161)
- 190.Müşterilere cazip göstermek için ellerine kına yakılmış ve onlara, buldukları izbeye hiç de uymayan ipekli elbiseler giydirilmişti. (s. 162)
- 191.Kapıdaki gözetleme deliği açıldı ve bir çift mavi göz onları süzdü. (s. 164)

192. Bir süre sonra dışarı fırlayan seyisler atlarını alıp ahıra götürmüş ve dalkavuk bir uşak onları içeri buyur etmişti. (s. 164)
193. Kesesi dolgun olanlara tahsis edilen üst katın tersine, zeminde sadece ayak takımı barbut oynuyor ve Gazanfer'in bir eli kan, bir eli katran fedaileri buradaki oyunlardan mano topluyorlardı. (s. 164)
194. Bu adamların kimisi bir talih iksiriyle gargara yaptıktan sonra zarlara böylece tükürüyor ve bileklerini sallarken düşüş düşüreceğine kanaat getiriyordu. (s. 164-165)
195. Burası seçkin konukların ağırlandığı yerdı ve ikram edilen şaraplar elbette ki daha lezizdi. (s. 165)
196. Odadaki herkesçe şahsen ya da gıyaben tanınan Ebrehe verilen bütün selamları aldıktan sonra barbuta oturdu ve Alman eküleriyle dolu kesesini batahanenin simsarına teslim etti. (s. 165)
197. Bir kese ekü, üç buçuk kese şahı altına çevrildiğinde ortaya para koyup zarları yuvarladı ve uzun, gerilimli bir fasıl böylece başladı. (s. 165)
198. Ermeni simsar son meteliğini kaybedip aşağı inince, zemin kattakiler yukarıda büyük bir kumarın döndüğünü ondan öğrenip odanın kapısına geldiler ve içeri girmelerine engel olan fedailerin arasından sıyrılmayı başaran bazıları bu heyecanlı oyunu daha yakından izleme fırsatını buldular. (s. 165-166)
199. Kanlı bıçaklı bir kavganın başladığı odadan çıkıp, merdiveni tırmanan sayısız kumarbazı güçlkle yarararak zemine indiler ve aşağıya uzanan telin hizasındaki odanın kapısını kırdılar. (s. 168)
200. Bobinlere bağlı olan tel de yukarıdan bu havuza iniyor ve zemindeki bakır levhaya bağlanıp nihayet buluyordu. (s. 169)
201. Onlar daha atlarından inmeden konağın kapısı açılmış ve efendilerinin yolunu gözleyen uşaklar dışarı fırlamıştı. (s. 169)
202. Burası Ebrehe'nin evlerinden biriydi ve esir pazarından satın aldığı iki cariye içeride onları bekliyordu. (s. 169)
203. Rakılar çeşmibülbüllerden billur bardaklara kondu ve Ebrehe'nin seçtiği cariye, esirhanede aldığı kısacık müzik eğitimine rağmen, güzel ve ahenkli sesiyle hicaz faslına başladı. (s. 170)
204. Neyse ki Ebrehe doğrulurken para yere düştü ve darbukacı o sırada uzun bir tramola çektiği için Büyük Efendi Bünyamin'in önünde bir kez daha eğilmedi. (s. 171)

205. Loş odayı sadece bir mum aydınlatıyor ve en karanlık köşede zavallı bir kız için için ağlıyordu. (s. 171)
206. Kız, yanında eğildi ve elini tuttu. (s. 172)
207. Ağlaya'nın elini elinde hisseder hissetmez Bünyamin kendini tutamadı ve hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı. (s. 172)
208. Eğildi ve başını kızın dizlerine koyarak saatlerce gözyaşı döktü. (s. 172)
209. Hıçkırıkları kesilip bu kez içini çekmeye başladığında, Ağlaya onu yatağına götürüp yattırdı ve üzerini örttü. (s. 172)
210. Üstüne üstlük, hava da kapalıydı ve yağmur yağacağına benziyordu. (s. 173)
211. Bünyamin adamın kırbacına yapışıp çekmeye başladı ve boş bulunan adam nasıl olduysa atından düşüverdi. (s. 173)
212. Valide Hanı yakınlarında bir kıraathanede atını durduran Bünyamin, hayvanını bağladıktan sonra taburelerden birine çöktü ve kendisine bir kahve söyledi. (s. 174)
213. Atına atladı ve hayvanı teşkilata doğru koşturmaya başladı. (s. 174)
214. Ayna, şimdi de gördüğün gibi bir cam levha ile korunuyordu ve ayna ile bu cam levha arasında kalan kum taneleri dikkatimi celbetmişti. (s. 176)
215. Âdet gereği cellat adamın malına mülküne sahip olmuş ve bu mallar arasında Kehanet Aynası da onun eline geçmişti. (s. 177)
216. Aradan yıllar geçti ve hem aynayı, hem de onun hikâyesini unuttum. (s. 177)
217. Çok garip, çok kasvetli bir müzikti bu ve odamdan bir yerden geliyordu. (s. 177)
218. Fakat aradan bir hafta geçtiği hâlde bekledikleri hastalık ortaya çıkmadı ve rahatladılar. (s. 178)
219. Ses, geçen sefer olduğu gibi, aynaya dokunur dokunmaz kesildi ve kum taneleri ayna yüzeyinde eskisi gibi hareket etmeye başladı. (s. 178)
220. Bu olaydan sonra aynanın gerçekten geleceği gösterdiğine ihhtimal verdim ve ertesi yıl gördüklerimden sonra buna kesinlikle inandım. (s. 178)
221. Nemçeliler Lehlerle yaptıkları bir savaşı kaybettiler ve büyük bir yangın Tebriz'i yok etti. (s. 178)
222. Belki hâlâ sana bir oyun oynadığımı sanabilir ve söylediklerime inanmayabilirsin. (s.179)
223. Topaç, karşı harekete erişilebilecek bir araçtır ve karşı hareketi gerçekleştirmek için de boşluk gerekir. (s. 180)

- 224.Üç buçukta Aksaray'a geldiğinde başı ağrımaya başlar ve nihayet saat dörtte Topkapısı'na ulaşır. (s. 180-181)
- 225.Saati üç buçuğu gösterdiğinde Aksaray'a varır ve başının ağrısı kesilir. (s. 181)
- 226.Saat üçü çeyrek geçtiği sırada Bayezıd'a geldiğinde yankesici para kesesini onun kuşağına sokar ve nihayet saat üçte Ayasofya'ya varır. (s. 181)
- 227.İşte bu ikinci harekete karşı hareket ediyorum ve buna erişmek de, zor olmasına rağmen imkânsız değil. (s. 181)
- 228.Ebrehe konuşmasını keserek eline bir kalem aldı ve bir kâğıda üç tane saat resmi çizerek Bünyamin'e uzattı. (s. 181)
- 229.Sonsuz hız, akrebi eş zamanlı olarak üç farklı yerde birden var kılabiliyor ve saati durduruyordu. (s. 183)
- 230.Bu durumda saatin ibresi ters yönde dönmeye başlar ve benim ulaşmak istediğim karşı hareket meydana gelir. (s. 183)
- 231.Çünkü planlarını gördüğün bu topaç, boşlukta hareket edeceği için arzu ettiğim hıza ulaşır ve karşı hareketi gerçekleştirebilir. (s. 183)
- 232.Onunla birlikte ülkenin de mutsuz olduğunu gören en yaşlı bilgin, günlerce düşündükten sonra nihayet bir çözüme ulaşmış ve çocuğa, düş kurmasının yasak olduğunu, ama insanların düş kurduğunu düşlemesinde herhangi bir sakınca olmayacağını söyleyerek ona izin vermişti. (s. 191-192)
- 233.Çünkü Efrâsiyâb'tı o ve sabah ezanlarının okunmaya başlandığı şu ânda, muhakkak ki ORAYA varmak üzereydi. (s. 192)
- 234.Ayakaltında dolaşmaması için suratına atılan tokadın izi kaybolmadan, ordunun birine teslim edilmesine rağmen kaçmayı basarmış ve askerleri yarım gün geriden takip etmeyi akletmişti. (s. 193)
- 235.Yirmi kantar barutlarını bu beyhude gösteri için bitirdiklerinde gün doğdu ve bu kez Ordu-yu Hümâyûn metrislerinden bir şahidarbezen, on dört okkalık gülleyi büyük bir gürültüyle surlara fırlattı. (s. 194)
- 236.Bir darbezenin, o güne dek tanık olmadığı şeytani gücü onu adamakıllı etkilemiş ve korkudan dişlerinin birbirine vurmasına neden olmuştu. (s. 194)
- 237.Ama o, şimdiye kadar görmediği bu garip kılıklı insanlardan korktu ve ORAYA girdi. (s. 195)
- 238.Alibaz, sesin geldiği yere yöneldi ve karalar giymiş sayısız adamın kasvetli bir şarkıyı terennüm ettiğini gördü. (s. 195)

- 239.Kara giysililerden bazıları iki bronz yarımküreyi güçbela kaldırıp birleştirdiler ve ortaya bir küre çıkıtı. (s. 195)
- 240.Adamın çıplak karnı yağlanmış ve bir mengene yardımıyla kürenin musluğuna sıkıca yapıştırılmıştı. (s. 195)
- 241.Sonunda, içlerinden elebaşları olduğu anlaşılan biri musluğu çevirir çevirmez çıplak adam acıyla bağırdı ve yarımküreler birbirlerinden ayrılarak soğuk, taş zemine gürültüyle yuvarlandılar. (s.195)
- 242.Çünkü burada âdeta bir hapis hayatı yaşıyordu ve dışarı çıkması kesinlikle yasak olduğundan, teşkilatın sırlarını açığa vurması gibi bir tehlike söz konusu değildi. (s. 197-198)
- 243.Bir ucu duvara dayanıp, diğer iki ucu bir yay sistemiyle kulaklara raptediliyor ve duvarın arkasındaki konuşmalar rahatça dinlenebiliyordu. (s. 198)
- 244.Aruz vezniyle, aşkını dile getiren tam yedi şiir yazdı ve kalan günlerinde bu şiirleri, sevgi hariç her şeyden arıtıp yeniden ve yeniden kaleme aldı. (s. 198)
- 245.Günlerden bir gün bu adamın kafasına bir soru takıldı ve yemeden içmeden kesildi. (s. 199)
- 246.Çünkü gözlerini açtığında dünyayı, kapadığında ise karanlığı görüyor ve bu durum da kafasını adamakıllı karıştıryordu. (s. 199)
- 247.Günler, geceler boyu cahil kafasıyla düşündü taşındı ve sonunda karanlığın da görülebilen bir şey olduğuna karar verdi. (s. 199)
- 248.Cahil adam da böylece, dünyayı görmediği zaman görmekte olduğu şeyi araştırdı ve gözlerini yumduğu zaman gördüğü karanlığın içinde sayısız düş olduğunu bu sayede buldu. (s. 199)
- 249.Ancak elde ettikleriyle yetinen biri olmadığından daha fazlasını istedi ve toprağı kazarak oraya vaktiyle gömdüğü bir küp dolusu bakır parayı çıkardı. (s. 199-200)
- 250.Bu değerli yük koltuğunun altında olduğu halde kara ilimlerle uğraşan bir bilgenin kapısını çaldı ve ona, gözlerini kapattığında gördüğü karanlığın ne olduğunu sordu. (s. 200)
- 251.Bu parça ikiye bölündü ve birisi, boş bir levha olarak sana verildi. (s. 200)
- 252.Fakat o, düşler yaratmak yerine, kendine verilen boşluktan bir para yaptı ve üzerine kendi suretini darbetti. (s. 200)
- 253.Parayı gören Âdemoğulları, altından ve gümüşten onun sayısız benzerini yaptılar ve bu paraların üzerine padişahların, sultanların ve kralların suretlerini ve tuğralarını darbettiklerini sandılar. (s. 201)

- 254.Cahil adam merakını nihayet tatmin ettikten sonra âlimin elini öptü ve yanında getirdiği bir küp dolusu parayı ona vermek istedi. (s. 201)
- 255.Cahil adam neye uğradığını şaşırmış ve işin kötüsü, yatıştır gibi olan merakı yine kabarmıştı. (s. 201)
- 256.Bu yüzden, Sabahın Oğlu'nun yurduna doğru tabana kuvvet yürüdü ve sonunda, karanlık çöktüğünde ıssız bir ovaya geldi. (s. 201)
- 257.Yaptığın işleri öğrendim ve buraya geldim. (s. 201)
- 258.Kuzeyden bir ses geldi ve adama dedi. (s. 202)
- 259.Bünyamin, masalların çocuklar üzerindeki uyutucu etkisiyle esnemeye başladığından kulakları tıkandı ve Ebrehe'nin okuduğu masalın son cümlesini bu yüzden işitemedi. (s. 202)
- 260.Bununla birlikte, dinleme aletini kulağından çıkardıktan sonra, aklına Sabahın Oğlu'yla ilgili, vaktiyle işittiği bir söz geldi ve gözleri ansızın büyüdü. (s. 202)
- 261.Tozu bir kâğıda yaydı ve parayı kâğıdın altına yerleştirir yerleştirmes demir tozları birbirine yapışıp miknatisiyet çizgilerini ortaya çıkardılar. (s. 202)
- 262.Cıva buharından sersemleyen Bünyamin, bu çizgileri harf şeklinde gördü ve iblis aleyhillerinin tuğrasını seçti. (s. 202)
- 263.Denildiğine göre Arapçadan başka dil bilmiyordu ve teşkilata önceki gün gelmişti. (s. 205)
- 264.Ülkemde, eşkâlleri Mehdi'ninkine uyan kadınlı erkekli kırk elli kişi seçildi ve bunlar bir manastıra kapatıldılar. (s. 206)
- 265.Onlar da yine aynı şekilde çiftleştirildiler ve benim de aralarında bulunduğum üçüncü nesil doğdu. (s. 206)
- 266.Ama annemi bir kez, üç yaşındayken gördüm ve o günden beri yüzünü asla unutmadım. (s. 206-207)
- 267.Adımız yoktu ve bizi numaralarla çağırıyorlardı. (s. 207)
- 268.İkincisi on altı yaşında aklımı kaçırdı ve sonunda bir tek ben kaldım. (s. 207)
- 269.İstihbarat teşkilatı yarım asır önce Avrupa'nın en usta saatçisini Beç kentine çağırdı ve ondan bir düzenek yapmasını istedi. (s. 207)
- 270.Çünkü Ebrehe'nin feryatlarını duyan Zülfiyar ve adamları bağırıp çağırarak kapıya gelmişler ve kırmaya çalışıyorlardı. (s. 211)
- 271.Ne var ki Zülfiyar dayanıklı çıktı ve silkelenip tepesindeki çocukları sağa sola fırlatır fırlatmaz altı namlulu pistolünü çektii. (s. 212)

- 272.Üzerine yine bir anda tırmanan onlarca çocuk baldırına, kıçına, pazularına, boynuna ve kulaklarına dişlerini geçirir geçirmez acıyla bağır ve yere yıkıldı. (s. 212)
- 273.Sonunda kapı açıldı ve cellat kılığındaki Hınzıryedi, Büyük Efendi'yi tartaklaya tartaklaya içeriden çıkardı. (s. 213)
- 274.Dilenciler, kethüdalarının sözlerini işitir işitmez sevinç çığlıkları atarak dört bir yana saldırdılar ve bütün kilitli kapıları kırarak ne var ne yoksa talan etmeye başladılar. (s. 213)
- 275.Seni ta baştan öldürebilir ve 'parayı' alabilirdim. (s. 216)
- 276.Çünkü nasıl olsa elimdeydin ve benim için neredeyse o para kadar değerliydin. (s. 216)
- 277.O küstahça sözlerini de sanki biri kulağına fısıldıyor ve benimle adeta alay ediyordu. (s. 216)
- 278.O 'parayı' ben öldükten sonra ağzıma koy ve çenemi bağla. (s. 217)
- 279.Şarkısına devam ederek duvara astığı ipi aldı ve cebinden çıkardığı sabunla sıvadı. (s. 217)
- 280.Yüzü mosmordu ve gözleri yuvalarından uğramıştı. (s. 217)
- 281.İki paravana getirilip ceset gözlerden saklandı ve göbeğinin üzerine bir sabunla bir bıçak kondu. (s. 219)
- 282.Saçları tıraşsızdı ve töre gereği bir tepe kâkülü bile bırakmamıştı. (s. 219)
- 283.Cesedin apış arasında bir zıbık yardı ve meşin bağlarla kalçalara tutturulmuştu. (s. 219)
- 284.Bünyamin birkaç tas su döktükten sonra koynundaki parayı çıkardı ve Ebrehe'nin ağzına, dilinin üstüne yerleştirdi. (s. 220)
- 285.Bu hâliyle çenesini bağladıktan sonra cesedi kefenledi ve bağlarını düğümledi. (s. 220)
- 286.Hınzıryedi bu manzarayı keyifle seyrediyordu ve az sonra keyfi elbette daha da artacaktı. (s. 220)
- 287.Hınzıryedi eğilip, Ebrehe'nin cesedinin yıkandığı taşı siper alarak kuşağından pistolünü çekt ve Dertli'ye ateş etti. (s. 221)
- 288.Kapıdan, önce en korkak olanlar kaçtı ve çok geçmeden en cesurlar da onlara uyup bu tehlikeli mekânı koşar adım terk ettiler. (s. 221)

289. Gecelerden bir gece, günün yorgunluğunu atmak için değil de, sadece düş görmek için yatağına uzandı ve düşünde kendisini bir evin penceresinin önünde buldu. (s. 225)
290. Fakat neden sonra birdenbire arkasını döndü ve pencereden içeriyi izleyen tüccarla göz göze geliverdi. (s. 225)
291. Bu esnada düş kesildi ve tüccar uyaniverdi. (s. 226)
292. Tüccar, bu manzarayı merakla seyrederken uzun boylu adam yine arkasını dönüp baktığında gözetlendiğini anladı ve hışımla yerinden doğrulup pencereye ilerleyerek perdeyi tüccarın yüzüne kapatıverdi. (s. 226)
293. Sayfaları karıştırmasına rağmen yine bir şey bulamadı ve umudunu üçüncü geceye bağladı. (s. 226)
294. Bu adam uyuyor ve birtakım düşler görüyor. (s. 227)
295. Düş biter bitmez tüccar uyaniverdi ve hemen rüya tabiri kitaplarını açtı. (s. 227)
296. Yatsıyı ipe çektii ve döşegine uzandı. (s. 227)
297. Fakat burada da uyku tutmayınca, şöhreti yedi iklim dört bucağa yayılmış, namı lakabı dilden dile dolaşan bir sihirbazın huzuruna vardı ve derdini ona anlattığında uyuyabilmesi için bir umut ışığının olduğunu anladı. (s. 228)
298. Sihirbazın bu sözlerini işiten tüccar, yüreğinde bir umutla böylece ticarethanesini satıp üç deve alarak hayvanlara mürmür kuşu gübresi yükledi ve lale soğanlarını altı günde büyüten bu değerli maddeyi sata sata, diyar diyar dolaşmaya başladı. (s. 228)
299. Sırası gelen tüccar içeri girip, kuştüyü şiltede uyuyan evliyayı görünce, aradığı adamın o olabileceğini düşündü ve yüreği umutla titredi. (s. 229)
300. Ancak onun bu isteğine rağmen, hâlâ gözyaşı döken karısı, çadır direğine tüneyen horozu kesti ve onun suyuyla yaptığı pilavı uyku sersemi kocasına yedirdi. (s. 230)
301. Yatsı namazını kıldıktan sonra kaldığı han odasına döndü ve yatağına uzanıp uykuyu beklemeye başladı. (s. 230)
302. Sihirbazın kendisine kazık attığını düşünerek onu arayıp buldu ve olanları anlatıp parasını geri istedi. (s. 230)
303. Tüccar, bu olayın kulağına küpe olmasını söyleyen sihirbazın huzurundan bir hayli umutsuz ayrıldı ve develeriyle diyar diyar gezip yeri geldikçe onun ne kadar haklı olduğunu gördü. (s. 230)

- 304.Böylece aradan yıllar geçti ve tüccarın yolu günün birinde Kostantiniye'ye düştü.
(s. 230)
- 305.Develerini Üsküdar'da bırakıp, simsarlara ondalık vermek istemediğinden, Tahtelkale'de bizzat satmak istediği mürmür gübresini bir tekneye yükledi ve böylece Bedesten yakınlarında bir hana yerleşti. (s. 230-231)
- 306.Döşeğinde sağa sola dönüp bir türlü dalamayınca avluya indi ve burayı boydan boya çeviren saçağın altında, bir döşeğe kıvrılıp yatmış, horul horul uyuyan han bekçisini gördü. (s. 231)
- 307.Böylece, zaten hülyalı ve mahcup bir zat olan tüccar gün be gün içine kapandı ve Kostantiniye'ye daha sık gelip gitmeye başladı. (s. 231)
- 308.Mallarını her zamanki gibi Eminönü'nde katırlara yükletti ve Divanyolu'na girdiğinde şiddetli bir sağanak başladı. (s. 232)
- 309.Yıllardır bu kente gelir giderim ve adamı hep uyur durumda bulurum. (s. 233)
- 310.Han bekçisi, tam da bu sözlerden sonra döşeğinde öteki tarafına döndü ve horlaması bir süre için sekteye uğradı. (s. 234)
- 311.Horozlar birbiri ardı sıra tekrar öttüklerinde, gecelik takkesi altından kafasını kaşdı ve yatağında bir kez daha dönüp bu defa düzenli bir şekilde nefes almaya başladı. (s. 234)
- 312.Tahta basamakları sersem sepelek tırmandıktan sonra odasına girdi ve afyon ruhu emdirilmiş kuştüyü yastığa kafayı koydu. (s. 234)
- 313.Kitabı koynundan çıkarıp sayfalarını çevirdi ve bu kez adını tam olarak okudu. (s. 234)
- 314.Baştan sona kadar asla okuyamayacağı kitabın son bölümünü açıp rastgele bir yere baktı ve şu satırlar gözüne çarptı. (s. 234)
- 315.Zihnimde bir düş olan sevgili oğlum, işte böylece zavallı babanın yaşayamadıklarını yaşadın ve dokunamadıklarına dokundun. (s. 236)
- 316.Sonunda, senin için düşlediğim macerayı yaşadın ve böylece senin için yazdığım atlası okumuş oldun. (s. 236-237)
- 317.Hangimiz düş ve hangimiz gerçek? (s. 237)
- 318.Düşünen bir adamı düşünüyorum ve onun, kendisinin düşündüğünü bildiğini düşlüyorum. (s. 237)
- 319.Sabah ezanlarının okunmasına az kala, yattığı sedirde kaşınmaya hâlâ devam eden bekçinin yanına gitti ve adamı dürtüp uyandırmaya çalıştı. (s. 237)

2.2. Ama Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler

1. Battaniyesine sarınıp öte yanına döndü **ama** sidik zoruyla aleti sertleştiği için dalmakta zorluk çekt. (s. 14)
2. Kendisine, uyuyan insanların ruhunun bedenden çıkıp uzak diyarlara gittiği, orada ilginç ve tuhaf kişiler, hayvanlar ve oyuncaklarla karşılaştığı anlatıldığında uyuyanların aslında palavra sıktığından şüphelenmeye başlamış, **ama** bozuntuya vermemiştir. (s. 22)
3. Onlara Venedik sefaretinde görevli olduğunu ağlaya sızlaya anlatmaya çalıştı **ama** hiç kimseyi inandırmayı başaramadı. (s. 24)
4. Canlıların bedenleri olağanüstüydü, **ama** kendi bedeni acaba nasıldı? (s. 26)
5. Fakat Arap İhsan bu sözlere pek fazla aldırmadı, **ama** içine bir kurt düşmemiş de değildi. (s. 34)
6. Ayıdan kurtulduğuna sevinen Kıptî delikanlı maymuna oyun öğretmeye çalışıyor **ama** bunu pek başaramıyordu. (s. 41)
7. Müşteri, bu topal adamı pek ciddiye almadı, **ama** gözü, Kubelik'in belindeki kerpetendeydi. (s. 43)
8. Maymun çevikliğiyle bir anda uzanıp kerpeteni kaptı **ama**, kaçmaya fırsat bulamadan Kubelik de onu çükünden yakalayiverdi. (s. 43)
9. Saka, Bünyamin'in gömülü olduğu mezarın önüne geldi **ama** hâlâ çevresine bakıp duruyordu. (s. 49)
10. O tarihlerde kilisenin papazı Kudüs'e bir hac ziyareti yapmaya yemin etmiş, **ama** kendisine vekâlet etmesi gereken kişiyi nasıl seçmesi gerektiğine bir türlü karar verememiştir. (s. 51)
11. Dünya nimetlerine gösterdiği bu aşırı düşkünlük başlangıçta onu bir hayli gözden düşürdü, **ama** sonraki günlerde ne bir dilim ekmek, ne de bir maşrapa su istedi. (s. 52)
12. Göğsündeki taşın takırtısı onu rahatsız edip uyumasına bile engel oldu, **ama** mesleğinde yükselip, lağımcıbaşidan sonra ocaktaki en kıdemli adam olunca bu sesi bedeninin bir parçası olarak kabullenmeyi başardı. (s. 53)
13. Kâğıdı söz konusu zata tebliğ eden çocuk, öfkeden küplere binen adam tarafından falakaya yatırılır, **ama** ayakları şişmiş bir hâlde mektebine dönünce de kahraman ilan edilirdi. (s. 57)

14. Üstelik kendisine Galata'da bir taşmektep hocalığı da ihсан edilmışti, **ama** bu hayalperest, devletlûnun sarf ettiği bu “oğlum”a taktıkça taktı. (s. 59)
15. Aralarında bir adımdan fazla mesafe olmadığı açıktı, **ama** gürültü üstlerinden bir yerden geliyordu. (s. 76)
16. Hazine onları bir mıknaş gibi kendine çekiyor, **ama** pusulaları olmadığı için onlar bu çekimin yönünü kestiremiyorlardı. (s. 78)
17. Bünyamin casusun kendisine fırlattığı nesneyi yakalamaya çalıştı **ama** bu kaygan nesne ellerinin arasından kurtulup zırh gömleğine yapıştı. (s. 82)
18. Yüzü parçalandığından onu tanıyan olmamıştı, **ama** zırh gömleğine bakıp onun bir yeniçeri olduğuna hükmetmişlerdi. (s. 86)
19. Hekim denileni yaparken Bünyamin'in kalbi küt küt atıyordu **ama** son sargı da açıldığında casusun kendisini tanıyamadığını gördü. (s. 87)
20. Koyun, keçi, dana, tavşan, tavuk, tosbağa, kurbağa, mürmürbağa etini bile denedi, **ama** aradığı lezzet bunlardan hiçbirinde yoktu. (s. 97)
21. Neden bahsedildiğini bir türlü anlamıyordu, **ama** yine de bu sözleri canıgönülden kabul eder göründü. (s. 100)
22. Gözleri iriydi **ama** kapkara gözbebekleri küçüktü. (s. 102)
23. Kuşkuya kapılan dilenciler yeni meslekdaşlarının sağır olup olmadığını anlamak için, doldurdukları bir piştovu kulağının dibinde patlattılar, **ama** adam tepki vermemişti. (s. 105)
24. Şüphelerini yine bastıramayarak kör olduğundan emin olmak amacıyla gözkapaklarını kaldırıp baktılar, **ama** göz yuvalarında sadece boşluk vardı. (s. 105)
25. Sesinden ve ellerinin derisinin gerginliğinden genç olduğu belliydi, **ama** zaten dilencilerin beşte ikisi çocuk ve gençti. (s. 106)
26. Delikanlı gözyaşlarını zor tuttu, **ama** içinde hâlâ bir umut vardı. (s. 111)
27. İhtiyar dilenci sabahları uykusunu alamadığında pek aksi oluyor, **ama** öğle namazını beklemek için gittikleri kiraathanede kahvesini içtikten sonra huysuzluğu geçmeye yüz tutuyordu. (s. 115)
28. Efendisi ona gülümsüyordu, **ama** korkunç, ürpertici bir gülümsemeydi bu. (s. 119)
29. Bu sayılardan ilk üçü olan 3, 1 ve 4'ü çok kimse bilirdi, **ama** 666 tanesini bilmeksizin şifreli metinlerin hiçbirini okumak mümkün olamazdı. (s. 138)
30. Casusların dünyanın dört bir yanından getirdiği son derece önemli bilgilerin şifrelenip doldurulduğu defterler artık raflardan taşıyordu, **ama** okuma cihazındaki

666 rakamı kendisinden başka hiç kimse bilmediği için, o öldükten sonra bu bilgiler heba olabilirdi. (s. 138)

31. Bu adam ise padişahla görüşmesini sağlayacağını söylüyor **ama** bunun için utanmadan yüklü bir bahşiş istiyordu. (s. 139)
32. Alım satımla, haraç ve vurgunla, bağış ve sadakayla teşkilata gelen paraları Ebrehe tam beş yıl boyunca tek tek, en küçük bir mangırı bile atlamadan geceler boyunca incelemiş **ama** aradığı parayı bulamamıştı. (s. 142)
33. Açılan bir lağımla Zülfiyar nihayet kaleden kurtarılmış, **ama** bacağından yaralandığı için kaleden çılmayı başardığı şeyi lağımcının çırağına vermişti. (s. 142)
34. Kendisini bitkin hissediyordu **ama** tuhaf bir bitkinlikti bu. (s. 154)
35. Sedirden kalkıp odayı aramaya başladı, **ama** hiç kimseyi göremedi. (s. 154)
36. Sabaha karşı tüccarların her biri, kervan yolu üzerindeki bütün eşkıya pusularının, tam elli bir kumarbazı barındıran Girdbad yanında solda sıfır kaldığını bir kez daha anlar, **ama** bu esnada iş işten geçmiş olurdu. (s. 156)
37. Ermeni simsarin durumu da pek iyi sayılmazdı, **ama** ortaya koydukları parayı düşük tutan İranlı ile öteki Arap tüccarın durumu nispeten daha iyiydi. (s. 165)
38. Kız ağlamasını kesmişti, **ama** kafesten sızan ışığın altında gözlerinin yaşlı olduğu belliydi. (s. 171)
39. Bünyamin ona dokunmak istedi, **ama** bundan hemen vazgeçti. (s. 171-172)
40. Bu dünyada artık birkaç yıl sürem kaldığına ve bu sürenin sonunda günahlarının cezasını ebedi ıstırapla çekeceğine böylece inandıktan sonra, belki de çılginca gelecek **ama**, bir kaçış yolu aradım. (s. 180)
41. Daha bir hafta önce, kentler fethedilip zenginlikler yağmalanmadan Ordu-yu Humayûn'a yetişmiş, **ama** beklediği hüsnükabulü görememişti. (s. 193)
42. Kalkıp kaçmak istedi **ama** dizlerinde hiç kuvvet kalmamıştı. (s. 196)
43. Güler yüzlü adam zehir dolu bardağı Alibaz'a uzattığında, zaten çok susamış olan çocuk bu dostluk gösterisini bozmak istemedi ve bardaktaki sıvıyı sonuna kadar içip bitirdi. (s. 196)
44. Gözkapakları ağırlaşp sonunda düşmeye başlar başlamaz rahatça kıvrılıp uyuyabileceği bir yer aramaya başladı ve sonunda bir ağacın tepesini gözüne kestirdi. (s. 196-197)
45. Alibaz, yuvanın tam ortasına, yumurtaların üzerine kıvrılıp yattı ve derin bir uykuya daldı. (s. 197)

46. Aradan günler geçtikten sonra onun sıcaklığının etkisiyle yumurtalar çatladı ve yavrular, uyuyan çocuğun cebindeki peksimet kırıntıları, bademler, şekerler ve kişniş taneleriyle beslenip büyüdüler. (s. 197)
47. Onun bitimsiz düşlerini kesmeden yavruladılar ve sonraki nesle, gürültü edip bu çocuğu derin uykusundan uyandırmamalarını sıkı sıkıya tembihlediler. (s. 197)
48. Bütün bunların, kendisine oynanan oyunun bir parçası olduğuna inanan Bünyamin, olayları birbirine birleştirmek için düşünce gücünü seferber ediyor ama işin içinden bir türlü çıkamıyordu. (s. 202)
49. Seni öldürmenin imkânsız olduğunu biliyorum, **ama** gücünü almak çok kolay. (s. 205)
50. Siması Hattakay'ın resmine uyuyor ama yine de bir tuhafılık var. (s. 205)
51. Beni kandıracağımı sandın ama işkence şimdi başlayacak. (s. 210)
52. Gün neredeyse doğacak, ama hani sen Arapçadan başka dil bilmiyordun? (s. 210)
53. Çünkü gözlerim iyi görmez ama, bu mesafeden de pistolle hedefi ıskalamam doğrusu. (s. 211)
54. Bu yüzden dakikalar boyunca, kapıyı kırabilecekleri bir kütük aradılar, ama bulamadılar. (s. 211)
55. Bu nedenle sermayesi giderek eridi, **ama** o, hayal kurmaktan bir türlü vazgeçmedi. (s. 225)
56. Zenci ise, ekmek kapısı bellediği adamı yeniden uyutmak için pışpışlamayı bile denedi ama başarılı olamadı. (s. 229-230)
57. Sevgi ateşiyle tutuşan zavallı adam ise azmedip gece gündüz kazma sallayarak hain babanın isteğini yerine getirince muradına ermiş ama gerdeğe girer girmez yatakta yorgunluktan sızıp kalmıştı. (s. 230)
58. Güya sakın sakın uyuyor ama, ne düşler görüyordur kim bilir. (s. 233)
59. Dediğine göre Sultan Ahmet Camii'nin müezzinlerinden biri olmak istiyor, ama tahsili tutmasına rağmen, koruyanı kollayanı olmadığı için bu göreve bir türlü geleliyordu. (s. 235)

2.3. Çünkü Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler

1. Ancak o, bu tavsiyeleri anlayabilecek durumda değildi, çünkü midesine indirdiği dokuz maşrapa şarap etkisini göstermiş, başı önüne düşmüştü. (s. 25)

2. Gömleğin içindeki maymun, delikanlının bağındaki kokuyu asla unutamayacaktı, **çünkü** bu, anasının kokusunun aynısıydı. (s. 42)
3. Üç gün boyunca kuzeye ilerledikten sonra çamuru arar oldular, **çünkü** toprak donmuştu. (s. 70)
4. Lağımıcının hesapları doğru çıkmişti, **çünkü** duvarın tam köşesindeydiler. (s. 76)
5. Fakat bu sevinçleri kısa sürdü, **çünkü** bir başka yerden gelen sesi işittiklerinde, kaledekilerin ikinci bir lağım daha kazmakta olduklarını anladılar. (s. 76-77)
6. Paşanın işi gerçekten zordu, **çünkü** bu Bağdat hırsız kelimenin tam anlamıyla bir kılık değiştirme ustasıydı. (s. 95)
7. Bunu yaptığı için sonradan dua edecekti, **çünkü** az sonra, kapı önünde dilencilere hiç benzemeyen, birtakım silahlı adamlar görünmüştü. (s. 110)
8. Bu da adamcağızın ekmek parasının elden gitmesi demekti, **çünkü** sakalsız bir dilenciye hiç kimse sadaka vermezdi. (s. 116)
9. Burada mano toplanmıyordu, **çünkü** oynanan kumara Gazanfer, kalfası vasıtasıyla bizzat katılıyordu. (s. 165)
10. Bünyamin ürpermişti, **çünkü** kolu kavrandığı an bir cürmü meşhut olayı yaşanacağını sanmıştı. (s. 171)
11. Meyhaneci, sihirbaz, Galata ve Kostantiniye var idi, **çünkü** Uzun İhsan Efendi onları düşünüyordu. (s. 190)
12. Çocuğu doğar doğmaz öldürmek de olmazdı, **çünkü** kader artık bir kez bağlanmıştı. (s. 191)

2.4. Fakat Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler

1. Tercüme edilmesi istenen kitap kalın sayılmazdı, **fakat** ince olduğu da söylenemezdi. (s. 33)
2. Bünyamin ona yetişmek istedi **fakat** şehzade kısa sürede gökteki yıldızların arasında kayboldu. (s. 48)
3. Zabitleri Uzun İhsan Efendi'ye tokat üstüne tokat atıyor, **fakat** bu sillelerin etkisini kurbanı üzerinde göremeyince, acıya duyarsız görünen bu adama iyice köpürüp adamakıllı gazaba geliyordu. (s. 65)
4. Yeniçeriler silahlara yapışmasın diye ellerine torba geçiriyorlardı, **fakat** bu onların hareketini tarife gelmeyecek kadar engelliyordu. (s. 70)

5. O güne dek kazdıkları bir kulaç yüksekliğindeki dehlizin uzunluğu yüz on yedi adımı bulmuş, **fakat** kendileri de soğuk havada onca çalışmadan sonra adamakıllı zayıflamışlardı. (s. 75)
6. Ondan daha büyük bir ikinci sebep var, **fakat** bunu sana söylemeyeceğim. (s. 153)
7. Onu bir daha asla göremeyeceğine inandığı için Aglaya'nın anısını zihninden türlü yollarla atmaya çalışıyor, **fakat** başvurduğu bu yollar onu farklı yerlere götürüyordu. (s. 197)

2.5. Öyle ki Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler

1. İçinde, küçük küçük 666 adet ayna ile bu aynaların her birini ekseni etrafında döndüren aynı sayıda madeni düğme vardı, **öyle ki**, bu düğmelerin üzerindeki ibre, 0'dan 9'a kadar herhangi bir rakama getirilince, ona bağlı olan ayna da sayıya göre ekseni etrafında dönüyordu. (s. 137-138)
2. Binlerce akçenin, altının ve mangırın el değiştirdiği bu batakhanede, göze alınan onca riske, kaybedilen ve kazanılan servetlere rağmen heyecan, sevinç ve hayal kırıklığı yoktu; **öyle ki**, kumarbazlardan hangisinin kazanıp hangisinin kaybettiğini yüzlerindeki ifadeden çıkarmak mümkün değildi. (s. 164)
3. Adam denileni yapar yapmaz kılıcı bobinlere yapıştırdı, **öyle ki**, silahını güçlkle çekip alabildi. (s. 168)
4. Kâğıtta, devasa bir topaç planı vardı, **öyle ki**, yüksekliği üç kulaç olan bu topaç barutun patlamasıyla harekete geçen bir çark sistemiyle döndürülebiliyordu. (s. 179)
5. Akrep A noktasından hareket ettikten 20 dakika sonra B noktasına ve yine buradan hareket ettikten 20 dakika sonra C noktasına varıyor, **öyle ki**, başladığı A'ya varması için tam 60 dakika geçmesi gerekiyor. (s. 181)

2.6. Hatta Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler

1. Alınan para ile teslim edilen para, felsine, mangırına, kuruşuna kadar aynıydı, **hatta** hatalı basılmış bazı paraları tanımak bile mümkündü. (s. 103)
2. Zülfiyar, bu gencin eşkâlini ona uzun uzun anlatmış, **hatta** bir nakkaşın tarif üzere çizip boyadığı resmini bile vermişti. (s. 106)

3. Ortadaki her iki öbek parayı da getiren o eski düşüşler ve dört ciharlar artık yoktu, **hatta** paranın yarısını getiren dubara, hepyek ve şeyşyek de bir türlü düşmez olmuşt. (s. 157)

2.7. Yoksa Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler

1. Acaba o hareket ediyor mu, **yoksa etmiyor mu**? (s. 182)
2. Galata'da, Yelkenci Hanı bitişğinde ikamet eden Uzun İhsan Efendi mi, **yoksa** bugünden tam üç yüz sekiz yıl sonra, sözgelimi İzmir'de oturan mahzun ve şaşkın adam mı? (s. 237)

2.8. De Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler

1. Ey kör! Aç gözünü **de** düşlerden uyan. (s. 21)

2.9. Hem ... Hem (de) Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler

1. Galata'da ise **hem** yatacak külhan yoktu, **hem de** Gülletopuk nam kalyoncuyla çingar çıkarma tehlikesi vardı. (s. 15)
2. Böylece **hem** hain evlada metelik vermediğini ispatlamış oluyor, **hem de** mesainin bir an önce sona ermesine sebep olup asıl sahibinin sıcak yatağına kapağı atıyordu. (s. 39)
3. Aradıkları şey **hem** her yerde, **hem de** hiçbir yerdeydi. (s. 78)
4. Ona, sahip olduğu gücü **hem** göstermeli, **hem de** bunu bir yandan örtbas ederek göstermeye çalıştığı şeyin gölgesini büyütmeliydi. (s. 143-144)

2.10. Ne ... Ne (de) Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler

1. Işık, delikanlının yaralı yüzünü aydınlatınca adam **ne** şaşırdı, **ne de** korktu. (s. 232)
2. **Ne** iyor, **ne de** iyor. (s. 233)

2.11. Ya ... Ya (da) Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler

1. Bu efsanevi kahramanı düşünmediği zamanlar **ya** arkadaşlarıyla güreşiyor **ya da** savaş hiyleleri tasarlıyordu. (s. 61)

2.12. Bazen ... Bazen (de) Bağlacı ile Bağlı Birleşik Cümleler

1. Görüldüğü yerde **bazan** sadaka verilip savuluyor, **bazan da** taşla tutularak kovalanıyordu. (s. 112)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümleler

1. Arap İhsan Bünyamin'e, "Babanı uyandırma" diyordu, "Sonra çıkıp o miskine bakacağız. Önce bir leğen getir **de** ayaklarımızı yıkayalım". (s. 19)
2. Delikanlı mutfakta kahvaltı hazırlarken Arap İhsan tahta basamakları gıcırda gıcırdata yukarı çıktı ve belli belirsiz bir horultunun duyulduğu odaya girdi: Hem yatmak hem de çalışmak için kullanılan karmakarışık bir yerdi burası. (s. 19-20)
3. Kendi çizdiğinden farklı olarak korsanın haritası bire bir ölçekliydi: Dayısı bir haritanın içinde yaşıyor ve bundan gurur duyuyordu. (s. 21)
4. Kendi kendine, "Düş görüyorum" dedi, "Düş gördüğümden şüphe edemem. Düş görüyorum, öyleyse ben varım. Varım ama ben kimim?" (s. 45)
5. "... Macera ise büyük bir ibadettir; çünkü O'nun eserini tanımanın başka bir yolu olduğunu görebilmiş değilim. ..." (s. 54-55) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 7)
6. "... O yüzden takım taklavatını topla ve bu ayın on yedinci gününe kadar lağımı bitir. ..." (s. 73) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 1)
7. Kâfirin yaralı olduğunu gören Vardapet kuşağındaki yatağanı çekti ve onlara, "Siz gidin. Bu adamı haklayınca ben de size yetişirim" diye bağırdı. (s. 80)
8. Fakat düşündüğünü gerçekleştirmeye teşebbüs ettiği ân Ebrehe kolunu tuttu ve adamlarına, "Sizler artık gidin. Bu delikanlıyla bizim işimiz var" diye bağırdı. (s. 80)
9. Bacağından vurulan Zülfiyar arkadan ona bağırdı: "Al şunu! Al ve paşaya ver. Haydi! Yakala!" (s. 82)
10. İnsanların Dünya karşısındaki kayıtsızlığını da işte tam bu anda kendi zihninde yakaladı ve babasının sözlerine bir anlam vermeyi başardı: Bu dünyada insanların korktuğu tek şey öğrenmekti. (s. 90)
11. "... Vücutundaki zehrin etkisi yıllarca sürer, ama bu haplardan aldığı sürece bedenin hiçbir zarar görmez. ..." (s. 101) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 10)

12. Defterin boş bir sayfasını açıp delikanlıya dönerek, “İsmin her ne ise, burada onun pek önemi yok” dedi, “Bizler aramıza katılanlara lakap takarız. Bir lakabı olan dilenci gedik sahibi sayılır, yani onun kendisine mahsus daimî bir dilenme yeri olur. Ama bunun için önce, yerine göre on filuriden yüz elli filuriye kadar bir ücret ödemesi gerekir. Bu kadar paran olmadığına göre şimdi sana ne lakap, ne de gedik verebiliriz. Yine de seni bir şekilde, hiç olmazsa geçici bir adla çağdırmamız gerekir. Acaba ne desek?” (s. 106-107)
13. Fakat adam mezarın başından kalkıp hüznü ve derin bir sesle oğluna
- “Sizler, hepiniz, içinde yaşadığımız dünya, Kostantiniye, her şey, sadece ve sadece benim düşüncemde varsınız” dedi, “Rendekâr yanılıyor: Düşünüyorum, ama sadece ben var değilim. Düşündüğüm için asıl sizler varsınız; sizler ve içinde yaşadığımız dünya”. (s. 127)
14. “... – Çünkü o havanın içinde yol alır ve hava ona direnç gösterir. ...” (s. 147) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 8)
15. Şartlar onu, her ne kadar kurbanını ağına düşürdüğünü gizlemeye zorlarsa zorlasın, yine de içinde belirsiz bir endişe vardı: Hayatını kurtaran bu delikanlıya gereğinden fazla önem verdiğini hissediyor ama bunun nedenini kendine yeterince açıklayamıyordu. (s. 148)
16. – “Senin, tanımadığım biri tarafından meçhul bir amaçla bana gönderildiğini düşünmeden edemiyorum” dedi, “Sanki söylediğin ve yaptığın her şey, sana o kişi tarafından öğretilmiş. Senin o silik şahsiyetinle sözlerin arasında bir bağ kurmakta zorluk çekiyorum. Hem küstahsın hem de alçakgönüllü. Hem güçsüzsün hem de ne olduğunu henüz bilemediğim bir üstünlük taşıyorsun”. (s. 151)
17. “... Hem güçsüzsün hem de ne olduğunu henüz bilemediğim bir üstünlük taşıyorsun. ...” (s. 151) (bk. CÜB içinde yer alan diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümleler, No: 16)
18. Bünyamin'e dönerek,
- “Görüyor musun?” dedi, “Bilme tutkusu insanları nasıl bir sona sürüklüyor. Görmek, duymak, bilmek ve öğrenmek isteyen şu zavallı cerraha gösterilmeyen saygı, sadece karanlığı, soğuğu ve sessizliği algılayan ve hiçliği bilen bir cesede gösteriliyor. Onu katleden bu insanlar evlerine döndüklerinde belki de çocuklarına

Kubelik'in acı sonunu ibretle anlatacaklar ve bilginin tehlikelerini birer birer sayacaklar". (s. 163)

19. "... Kendi rızanla geldiğine göre burada seni cezbeden şeyler olmalı, yani merak ettiğin ve keşfetmek istediğin şeyler. ..." (s. 174-175) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 13)

20. – "Benimle oyun oynama. Sadece cevap ver ve gerçeği söyle". (s. 175)

21. Ebrehe, muhtemelen Zülfiyar'a,

- "Dışarıda neredeyse otuza yakın dilenci çocuk var. Birkaç adam gönder ve durumu araştırınlar". (s. 203)

22. – "Dediğimi yap. Bu arada, hattatlara bir ferman hazırlatalım. Konusunu sana daha sonra söylerim. Şimdi işimize bakalım. Adamı işkence masasına yatırın, ama bukağıları önce domuz kanıyla sıvayın. Yoksa koparabilir. İşiniz bitince çıkın. Sorgulamayı ben, tek başıma yapacağım". (s. 204)

23. "... O ânda giriş kapısında bulunan adamların okkalı küfürleri, şiddetli şaplaklarla ansızın kesiliyor ve acı feryatlarına karışıyordu. ..." (s. 211) (bk. CÜB içinde yer alan ki'li birleşik cümleler, No: 7)

24. Dilenciler kethüdası ona dönüp,

- "Görüyorsun işte Büyük Efendi" dedi, "Artık senin efendin benim. Hayatın iki dudağım arasında. Ha! Biliyor musun? Şu senin kırmızı haplarını da iki haftadır almıyorum. Bu günahkâr kulun kendi canına kıymak istemişti ve senin haplarını almaktan bu yüzden vazgeçti. Ama artık ne iştir, ne hikmettir bilinmez, ne ertesi günü ne de daha sonraki günler zavallı ruhunu bir türlü teslim edemedi gitti. Belki de ölmüştü de, intikali geç olduğu için henüz idrak edemedi. Şimdi söyle bana. Yoksa beni yıllarca kandırdın mı?" (s. 214)

3. Birden Fazla Bağlaçla Birleşik Cümleler

1. Önce Mihel kapısındaki dükkânına gitti ve kapısının kapalı olduğunu gördü; fakat sürgünün yuvadan kurtulması için azıcık ittirmesi yeterli oldu. (s. 29)

2. İhtiyara canı gönülden bağlı olan ayısı da, evladının ona çektirdiği çileyi hissediyor ve sahibi üşütüp hasta olduğu zamanlar kendisini dolaştırıp parsa toplamak

zorunda kalan delikanlının emirlerini dinlemiyor, **ne** kocakarılar gibi bayılıyor, **ne** de dilberler gibi raks ediyordu. (s. 39)

3. Kuran'ın kendisi peygamberin dünyayı nasıl okuduğuna bir örnekti ve onun ardında giden herkes, dünyayı onun gibi okuyup şahadetlerini yazmalı ve bunları başkalarına aktarmalıydı. (s. 91)
4. Kendisini bir kahraman gibi hissediyordu **ama**, Ebrehe'nin dediği gibi fazlasıyla silikti ve küstahça verdiği cevapları sanki birisi kulağına fısıldamıştı. (s. 154)
5. Bunlardan ilki, bir zamanlama düzeneği ve ayna, padişahınıza sözüm ona bir derviş tarafından hediye edildikten tam kırk yıl sonra bu zamanlama düzeneğiyle çalışmaya başlayacak ve güya Kıyametin geleceğini haber verecekti. (s. 207)
6. Yıllar önce öldü, **ama** kahkahası hâlâ çınlıyor ve düşü zihnimde hâlâ yaşıyor. (s. 236)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Birden Fazla Bağlaçla Bağlı Birleşik Cümleler

1. "... Beni ister öldür, ister bırak, bu sana kalmış, **ama** Hıncıyedi kulunun pişman olduğunu bil. ..." (s. 120) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 5)
2. "... Adamları da ister öldürün, ister bırakın da diri diri yansınlar. ..." (s. 217-218) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 20)

4. Ki'li ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümleler

1. Müsveddeleri temize çekmekle görevli olan bu zatın yazısı o kadar güzeldi ki, fi tarihinde yakınlarıyla helallaşan elçi onun tarafından yazılan bir protestoyu saraya götürmüş, **ama** padişah sert bir dille kaleme alınan bu evrakın muhtevasından ziyade yazının güzelliğiyle, harflerdeki kuyruklar ve çengellerle ilgilendiğinden kelleyi kurtarmıştı. (s. 23)
2. Bünyamin şehzadeyi seyretmeye dalmıştı ki odanın kapısı açıldı ve içeri üç adam girdi. (s. 48)
3. Çenesi küçüktü ve bir kadınınkini andıran teni o kadar saydamdı ki, şakaklarında, alnında ve ellerinin üstünde mavi damarlar görünüyordu. (s. 102)
4. Gel gör ki akşamları gittikleri meyhanede birkaç maşrapa şarap içer içmez haleti ruhiyesi değişiyor ve ruhunu bir hüznün kaplıyordu. (s. 115)

5. Gerçi Ebrehe bu aynayı yıllar önce satın almıştı, **ama** günün birinde onda bazı şeyler görmüş olacak ki, artık aynanın başından ayrılmaz olmuştu. (s. 141)
6. Gel gör ki, sahte ferman usulüyle kendilerine söz konusu delikanlının evini aramayı buyurduğu yeniçeriler evi yıkılmış ve Bünyamin'in babası Uzun İhsan Efendi'nin gözlerini oyup burnu ve kulaklarını keserek işi berbat etmişlerdi. (s. 142)
7. Gel gör ki günlerden bir gün bu kasabaya yolu düşen bir aksakallı pîr, gaflet anında şeytana kulak verdi ve kendisini barbuta davet eden kumarbazların çağrısına uydu. (s. 156)
8. Bununla birlikte, herhalde olumsuz bir cevap almış olacaklar ki, kafasını taşaya yatırdılar ve bir yeniçeri adamın kellesini yatağanıyla uçuruverdi. (s. 163)
9. Her şey o kadar kesin ve dakikti ki, kırk yılın geçmesini sabırla bekleyen teşkilatımız sonunda harekete geçti ve kehanetlerin hepsinin sözüm ona gerçekleşmesini sağladı. (s. 209)

D. İç İçe Birleşik Cümleler

a. “de-” Fiiliyle İç İçe Birleşik Cümleler

1. Fakat içinden bir ses ona, “Haydi, ne duruyorsun!” **diyordu**. (s. 49)
2. Ama ses ona, “Haydi, hepsini dök, hepsini!” **diyordu**. (s. 49)
3. Bu kez kendisine, “Belinin üstündeki tahtaları yerinden oynat” **dendiğini işitti**. (s. 49)
4. Karnı açtır diyerek önüne, vefatı münasebetiyle yaptırdığı helvadan çıkardı. (s. 51)
5. Din adamları gözlerinde ilahi yaşlarla, “Yeni bir ermişimiz oldu” **diyorlardı**. (s. 52)
6. Uzun İhsan Efendi'nin “eti senin kemiği benim” **diyerek** Alibaz'ı teslim ettiği hoca, hülyalı bakışları altında sanki bir sır gizleyen işte bu adamdı. (s. 59)
7. Sonunda oturmasını emrederek ona, “Artık bizim için çalışacaksın” **dedi**, “Teşkilatımız ve efendimiz için”. (s. 100)
8. Aklını başına henüz toplayamayan dilenci ona Büyük Efendi'nin adını sorduğunda, beriki fısıldayarak, “Ebrehe” **demişti**. (s. 101)
9. “Sefil” **derken** Hınzıryedi'yi kastetmişti. (s. 123)

10. Tahtakale’de gündüz sarraf ve gece kumarbaz olan her kim varsa, kafasında binbir düşünce taşıyan delikanlı önlerinden geçer geçmez, “Vay vay vay! Altının ayarını diliyle anlayan ve bir atışta düşüş düşüren efendimizin hayatını demek bu genç kurtardı” **dediler**. (s. 124)
11. Bilgi tehlike ile ölçülür dediğimde kastettiklerim bunlardı. (s. 135)
12. Yazıhanedeki usta ve çıraklara bahşişlerini dağıtıp onlara o akşam esir kızları nereye göndereceklerini tarif ettikten sonra Zülfiyar’a “Gazanfer'in batakhanesine gidiyoruz” **demişti**. (s. 162)
13. Ebrehe, “Şimdi görürüz” **diyerek** ceviz sehpanın öteki tarafına geçmeye çalıştı. (s. 166)

b. “diye” Edatıyla Kurulan İç İçe Birleşik Cümleler

1. Fakat durumdan emin olmak isteyenler, “Bakalım Yahudi doğru mu söylemiş” **diye** teker teker delikanlıya yaklaşıp kâh nabzını tutup, kâh orasını burasını mıncıkladılar. (s. 51)
2. Fakat kapağa tam abandığı sırada geminin güvertesine çıkan bir denizci “Hırsız var!” **diye** feryat etmeye başlamıştı. (s. 128)
3. – “Peki, burada ne elde etmeye çalışıyorsun?” **diye sordu**. (s. 145)
4. Ebrehe çatlak sesiyle,

- “Haydi! Bu güzü kaldırmayı dene” **diye bağırdı**. (s. 150)
5. Delikanlının gözlerinin dolduğunu gören Ebrehe tam bu anda elindeki billur kadehi cariyeleri gizleyen perdeye fırlatarak, “Yeter!” **diye haykırdı**. (s. 170)
6. Büyük Efendi bu kez,

- “Çalın bize bir oyun havası!” **diye bağırdı**. (s. 170)
7. Dışarıda dilenciler şiddetli sağanağın altında, “Bakalım loncaya gerçekten yıldırım düşecek mi?” **diye beklerlerken** binada üç kişi kalmıştı. (s. 222)
8. Tüccar, şaşkınlıktan ağzı bir karış açılarak,

- “Peki düşünde ne görüyor?” **diye sordu**. (s. 227)

c. “gibi” Edatıyla Kurulan İç İçe Birleşik Cümleler

1. Efendisine sarılıp uyumayı âdet edinen bu ayı, böylece adamcağızı ısıtması sanki yetmiyormuş gibi, o soğuk kış gecelerinde üzerlerine örttükleri yegâne battaniyeyi oğulun azıcık kendine doğru çekiştirmesine tehditkar bir homurtuyla karşılık veriyordu.(s. 40)
2. Sonunda bu zahmetli uğraşının semeresini görür gibi oldu. (s. 41)
3. Vardapet, Bünyamin’in ağzından girip burnundan çıkarak onun maceracı ruhunu tutuşturur gibi olmuştu. (s. 54)
4. Ay ışığı altında dar sokaklarda yürürlerken, Uzun İhsan Efendi sanki düşüncelerini okumuş gibi oğluna, ikide bir arkasına bakmamasını, çünkü zihniyle olaylara yön verebildiği için emniyette olduklarını söylüyordu. (s. 127)
5. Babası, sanki bir kör değil de, her şeyi görüymüş gibi bir fiçinin önünde durup kapağına vurdu. (s. 127)
6. Fakat Teşkilat bu durumdan yılacak gibi değildi. (s. 139)
7. Ebrehe tam da bu sözleri bekliyormuş gibi şaşırmadı. (s. 149)
8. Kendisine yol gösteren bu fısıltıyı tanır gibiydi. (s. 154)
9. Göz, dürbün ve usturlab olmadan yıldızları gören bu adam, kendisini güdecek birine ihtiyaç duymaksızın, sanki görüymüş gibi, Galata sokaklarında yürümeye başladı. (a. 189)
10. Neşesinden aklını yitirecek gibi olan biri, gülmekten gözlerinden yaşlar aktığı hâlde, omzunu duvara dayayarak uyuklayan şişmen bir yeniçerinin yanına gidip adamın kalın ensesine okkalı bir şaplak indirdi. (s. 190-191)
11. Üsküdar’a geçip yeni malları yüklediği develerini dehler dehlemez bu sorunun cevabını bulur gibi oldu. (s. 231)

d. “gör-” Fiiliyle İç İçe Birleşik Cümleler

1. Parmağını kitabın arasına sokup açıverdiğinde mum ışığı altında “yeraltı hazinelerinin arasına karıştı” ifadesini gördü. (s. 78)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe Birleşik Cümleler

1. Omuzları çökük ve pısırik görünümlü bu adama: “Ee! Ne duruyorsun? Çek şu dişi!” diye bağırırdı. (s. 25)

2. Delikanlı ağızını sakanın kulağına yaklaştırarak, “Lütfen, birkaç adım önündeki yeni kazılmış mezara su dök. Lütfen!” **diye** fısıldadı. (s. 49)
3. Hekim derin bir soluk alıp, “Hortlak falan değil, nabızı atıyor. Zavallıyı diri diri gömmüşler” **dediğinde** palalar indi. (s. 51)
4. “... Çünkü sefer uzun sürecekmiş diyorlar. ...” (s. 55) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 8)
5. Casusun sıska bacaklarını gören Vardapet onun zayıf biri olduğuna hükmedip, “Bre adam! Rahatını düşüneneğine bacaklarını sarkıt. Ayaklarına asılıp seni aşağıya çekelim” **diye** bağırdı. (s. 79)
6. “... Bu adamı haklayınca ben de size yetişirim” **diye** bağırdı. ...” (s. 80) (bk. CÜB içinde yer alan diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümleler, No: 7)
7. “... Bu delikanlıyla bizim işimiz var” **diye** bağırdı. ...” (s. 80) (bk. CÜB içinde yer alan diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümleler, No: 8)
8. Zülfiyar, “Onun hiçbir özelliği yok. Sadece adamlarımın rasgele seçip buraya getirdiği biri. Ama onun başına gelecekler belki de sana bazı şeyler anlatır” **diyordu.** (s. 100)
9. “... Zaten çakırkeyif olan adam, bir sır verecekmiş gibi kulağına eğilerek şunları fısıldamıştı: ...” (s. 103-104) (bk. CÜB içinde yer alan ki’li birleşik cümleler, No: 3)
10. Dilenciler kendi aralarında, “Yağmur iyi. Bu yıl rahmet bereket olacak. Sadakalar artacak” **diye** konuşurlarken, o an kapıya bakanlar donakaldılar. (s. 111)
11. “... “Artık bir kahraman, bir bilge gibi davranmalıydı” ibaresini meyhanenin feneri altında gördü. ...” (s. 129) (bk. CÜB içinde yer alan ki’li birleşik cümleler, No: 4)
12. Ebrehe kumarbazlara dönerek,
- “Anlaşılan mıknatıs kullanmış. Anlarınız şimdi nasıl yaptığınızı” **dedi.** (s. 167-168)
13. Fedailer kumarbazlarla baş edemez olduklarında, Ebrehe, Bünyamin'e,
- “Az sonra silahlar patlamaya başlar. Ama burayı terk etmeden önce şu telin nereye gittiğini öğrenmek istiyorum” **dedi.** (s. 168)
14. “... Mumu da benim yüzümü görmeyesin diye söndürdüm. ...” (s. 171) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 16)

15. “... Sana bir şey göstereceğim” **dedi**. ...” (s. 179) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 14)
16. “... Sizler benim zihnimdeki düşüncelerden ibaretsiniz” **diyerek** ikide bir kafa bulandırıyor. ...” (s. 190) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 19)
17. Demkeşler, “Vay! Vay! Vay! Demek biz Uzun İhsan Efendi'nin zihninde birer düşünceden ibaretmişiz. Demek başımıza gelen her belanın sorumlusu bu adammış. Çünkü sadece zihin gücüyle bütün olaylara o yön veriyormuş” **diyip diyip** kahkahalarını koyverirken, kör ve sağır adam inatla susuyordu. (s. 190)
18. Yeniçeri uyanıp öfkeyle hançerine davranınca da ona, “Kızma bana beşe! Sana tokadı atan ben değilim. Ben Uzun İhsan Efendi'nin zihninde sadece bir düşünceyim. Aynı şekilde sen de öyle. Olan biten ne varsa hepsine bu adam yön veriyor. O yüzden tokadı sana o atmış sayılır. Haydi bana eyvallah!” **deyiverince** bir kahkaha tufanı koptu. (s. 191)
19. “... Haydi işinize!” **diye** bağırıyordu. ...” (s. 218) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 21)
20. Delikanlıya,
- “Selamün Aleyküm” dedi, “Seni de uyku tutmuyor herhalde. Oysa bir hayli yorgun gibisin. Denizleri aşmış gibi bir hâlin var. Yerinde olsaydım rahat bir döşek bulur, uyurdum. Bu arada, adın ne senin?” (s. 232-233)
21. Aslında mahcup mizaçlı biri olan tüccar, belki de delikanlıdan cesaret alarak bekçinin apışarasını eliyle yokladıktan sonra, şaşırarak,
- “Aaa! Çişi geldiği için aleti sertleşmiş. Az sonra helaya su dökmek için kalkar herhalde” **dedi**. (s. 233)

E. Karmaşık Birleşik Cümleler

a. İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleler

1. Yine de yumruklarını sıkıp gazabını zaptederek, “Höt! Veledizina seni! Bırak onları bakayım!” **diyebildi**. (s. 17)

2. Esmer tenli babasına hiç benzemeyen bu kumral bıyıklı ve iri gözlü delikanlı, ne olur ne olmaz diye şiltenin altındaki yatağanı alıp merdiveni indi. (s. 19)
3. Mumcubaşıya, “Ücretimi peşin ver öyleyse, tam elli filuri” **dedi**. (s. 25)
4. Ancak baba böyle düşünmüyor, onlara, “Her ikiniz de benim evladımsınız, neden geçinmiyorsunuz?” **diye** dil döküp aralarını bulmaya çalışıyordu. (s. 40)
5. Hatta babası, oğlunun yanındaki hayvanı ilk kez görünce onu bir tür insan sanmış, ne olur ne olmaz sakalına hürmeten yerinden şöyle bir doğrulur gibi olmuştu. (s. 40)
6. O ise, “nasıl olsa her şeyi kaybettim, bari iyice rahatlayayım” **diye** düşünerek kendini iyice koyverdi. (s. 53)
7. Ona, tek başına bir orduyu kaçırın yiğit, Alibaz, namı diğer Efrasiyab diyeceklerdi. (s.63)
8. Adam, “Allah aşkına çabuk olun, neredeyse buraya gelirler” **diyordu**. (s. 79)
9. Hayır sahipleri ona fels, mangır, akçe ve altınlarını vermek için adeta yarışırken, o da, “Ayağına Kabe sevabı yazılsın, Allah yavuz dilden kem nazardan saklasın, Hakk Teala yavuz, yüz­süz, utanmaz avrat kazasından saklasın, yolun Hicaz olsun, el kazana sen yiyesin, mutluluk yağmuru altında kaftanız kalasın, Allah seni karı şerrinden azat eylesin, üç otuz on yaşın dolsun” **diye** dualarını sıralıyordu. (s. 96)
10. Karar verip kalemini hokkaya daldırarak, “Tamam buldum!” **dedi**, “Adın Bünyamin olacak”. (s. 107)
11. Dilenciler, “Dertli yine geldi, laf lakırdı dinlemez bu adam, basın sopayı! Öldürün! Binayı başımıza yıkacak deyyus” **diye** söylenmeye başladıklarında, içlerinde cesur olanlar tereddütlerini yenip yerlerinden fırladılar. (s. 111)
12. Bünyamin yarım sürahi şaraptan sonra kendine gelmiş, meyhane müşterilerinin, “Bak! Bak! Arap geldi!” **diye** sataştıkları adama bakıp gülümsemeye bile başlamıştı. (s. 129)
13. Delikanlı,

- “Bundan pek o kadar emin değilim” **diye cevap verdi**, “Altını kazanmak ya da gaspetmek mümkün iken sizin böyle bir işe girişeceğinizi sanmıyorum”. (s. 145)
14. Ağzından çıkan sözler beni şaşırtıyor, sanki biri bu sözleri kulağına fısıldıyor gibi. (s. 145)
15. Bünyamin hıçkıra hıçkıra ağlayarak,

- “Beni buradan kurtar baba!” **dedi**, “Ben kahraman değilim, olamam da!” (s. 155)

16. Ebrehe,

- “Buradakiler! Size söylüyorum!” **diye bağır**dı, “Hile yapıp paranızı alıyorlar, izin verin size ispat edeyim”. (s. 166)

17. Bütün vücudu titriyor, gözleri yuvalarından fırlayacakmış gibi oluyordu. (s. 169)

18. Yüzünde o meşum tebessüm olduğu hâlde, Bünyamin’in koluna girip,

- “Sana her şeyi anlatacağım” **dedi**, “Gel benimle”. (s. 175)

19. – “Döndürülmeye hazır ve içinde insan olan bir topaç” **dedi**, “Ne kadar garip bir tasarı! Peki neye yarıyor?” (s. 179)

20. Kalenin içindeki dar sokaklarda top tüfek sesleri ve naralar ile feryatlar arasında, o hercümercin göbeğinde yürürken gözleri kapanacak gibi oluyor, ikide bir esniyordu. (s. 196)

21. Uykusu kaçır **gibi** olmuş, Sabahın Oğlu’nun boşluktan yarattığı para, kafasını kurcalamaya başlamıştı. (s. 202)

22. Gelgelelim pistolünü indirmiş, sanki gitmesi için ona izin verir **gibi** olmuştu. (s. 221)

23. Boyu uzun, gözleri çekik ve elmacık kemikleri çıkık olan bu adam ara sıra elinden kalemi bırakıp uyuyan adamın üstünü örtüyor, uyanacak **gibi** oldu mu pıspışlıyordu. (s. 225)

24. Sırası gelenler, yedişer yedişer olmak üzere evliyanın yaşlı karısına adambaşı üç akçe verip içeri giriyor, bu esnada iri kıyım bir zenci, gürültü etmesinler **diye** onlara nezaret ediyordu. (s. 228)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleler

1. “... Arap İhsan delikanlının elindeki yatağana bakıp, “Ne o Bünyamin” **dedi**, “Elindekiyle büyük dayımı mı doğrayacaksın? ...” (s. 19) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 2)

2. Arap İhsan Bünyamin’e, “Babanı uyandırma” **diyordu**, “Sonra çıkıp o miskine bakacağız. Önce bir leğen getir de ayaklarımızı yıkayalım”. (s. 19)

3. Arap İhsan bağıra bağıra, “İşte! Hayatımı kurtaran şeyi görün!” diyordu. Tam iki hafta önce bir Frenk kalyonuna rampa ettiklerinde doğruca kaptan köşküne çıkmış, eline ne geçerse talan ederken bu kitabı da koynuna sokuşturmuştu. (s. 33)
4. “... Kendi kendine, “Düş görüyorum” dedi, “Düş gördüğümden şüphe edemem. ...” (s. 45) (bk. CÜB içinde yer alan diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümleler, No: 4)
5. “... Bünyamin’e, “Ne diyorsun delikanlı?” dedi, “Tam sana göre bir meslek bu. ...” (s. 54) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 5)
6. “... “Baban doğru söylüyor oğul” dedi, “Sağ salim geri döndüğümüz zaman macerayı arkadaşlarına anlattığında hepsi sana gıpta edecek. ...” (s. 55) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 8)
7. “Artık efendimizin adamısın” dedi, “Ama sana ne ölçüde güvenebileceğimizi bilmiyoruz. Fakat bu halledilmeyecek bir mesele değil”. (s. 100)
8. “... Zülfıyar, “Gördün mü?” diyordu, “Aynı zehirli şerbetten içtiniz. ...” (s. 101) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 10)
9. “... Defterin boş bir sayfasını açıp delikanlıya dönerek, “İsmin her ne ise, burada onun pek önemi yok” dedi, “Bizler aramıza katılanlara lakap takarız. ...” (s. 106-107) (bk. CÜB içinde yer alan diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümleler, No: 12)
10. “... Bu dünyada hayat bana haram!” diye bağıyor, burnundan akan kanın domuz kanı olduğunu söylüyordu. ...” (s. 118) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 11)
11. “... Ebrehe, “Efendini ne çabuk unuttun?” dedi, “Onun istediklerini neden yapmıyorsun? ...” (s. 119) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 4)
12. “... Şimdiden tezi yok, öl de, öleyim.” ...” (s. 120) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 5)
13. “... – “Ölmeni istemiyorum” dedi, “Elbette şimdilik. ...” (s. 120) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 6)
14. Ebrehe'nin hayatını kurtaran numarayı babası Uzun İhsan Efendi'den öğrendiği hâlde,

- “Bunu nereden öğrendiğimin hiçbir önemi yok” dedi, “Amacım seni kurtarmak da değildi. Sadece bu yöntemin etkili olup olmayacağını görmek istedim. Niçin öğrendiğime gelince: Ben bu dünyaya bilmek için geldim. Benim için kutsal bir

şey varsa o da bilgidir, gerek bu dünyanın, gerekse öte dünyanın bilgisi. Bu yüzden öğrendiklerimi akıl terazisinde tartıp doğru olup olmadıklarına bakırım”. (s. 122)

15. “... Ebrehe,

- “Tuhaf bir benzerlik” **dedi**, “Bu cevabı sadece bana mahsus **sanıyordum.** ...” (s. 122-123) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 13)

16. Gece, Ebrehe gittikten sonra Hinzıryedi yanına gelerek,

- “Aşkolsun sana delikanlı!” **demmişti**, “Ebrehe’nin hayatını kurtarmakla kendi hayatını da kurtardın. Bunlar büyük oynuyor. O yüzden yakaladığın fırsatı kaçıрма. Ne yap et, aralarına gir. Onlardan biri olduğunda ise sana yardım eden şu zavallı Hinzıryedi’yi unutma”. (s. 125)

17. “... Fakat adam mezarın başından kalkıp hüznü ve derin bir sesle oğluna,

- “Sizler, hepiniz, içinde yaşadığımız dünya, Kostantiniye, her şey, sadece ve sadece benim düşüncemde varsınız” **dedi**, “Rendekâr yanılıyor: ...” (s. 127) (bk. CÜB içinde yer alan diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümleler, No: 13)

18. – “İşte tam aradığım gibi bir fıçı” **dedi**, “Beni alabilecek büyüklükte. Haydi! Şu levveyi alıp kapağını aç bakalım”. (s. 127)

19. Ebrehe, gördüklerinden etkilenmiş benzeyen Bünyamin’e,

- “Geldiğinden beri bu tuhaf mekânın nasıl bir yer olduğunu merak ediyorsun herhalde” **dedi**, “Belki de burada altın yapmayı amaçladığımızı sanıyorsun. Öyle değil mi?” (s. 144-145)

20. “... Bununla birlikte delikanlıya bir açıklama yapmaktan kaçınarak,

- “Bunun üzerinde durmanın sırası değil” **dedi**, “Gördüğün her şeyi merak etmeni anlayışla karşılıyorum. ...” (s. 149) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 9)

21. Ebrehe’ye,

- “Göz boyamak için fena bir yöntem değil” **dedi**, “Topaç yasasına göre işleyen bir alet bu. Merkezkaç kuvveti tekerleğin ağırlığını ortadan kaldırıyor. Bu hâliyle onu bir çocuk bile kaldırabilir”. (s. 150)

22. “... – “Senin, tanımadığım biri tarafından meçhul bir amaçla bana gönderildiğini düşünmeden edemiyorum” **dedi**, “Sanki söylediğin ve yaptığın her şey, sana o kişi tarafından öğretilmiş. ...” (s. 151) (bk. CÜB içinde yer alan diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümleler, No: 16)

23. “... Ebrehe,

- “Defterin her bir sayfasında 666 harf var” **diyordu**, “Dügmeler aynı sayıdaki aynayı harekete geçirerek harflerin kâğıt üzerinde doğru yere yansımını sağlıyor. ...” (s. 152-153) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 10)

24. Üfleyerek cihazın ışığını söndürdükten sonra, Ebrehe delikanlıya,

- “Şimdi seni yalnız bırakıyorum” **dedi**, “Belki görüp öğrendiklerin üzerinde düşünmek istersin. Bunun için uzun zamanın olacağından emin olabilirsiniz”. (s. 154)

25. “... Bünyamin'e dönerek,

- “Görüyor musun?” **dedi**, “Bilme tutkusu insanları nasıl bir sona sürüklüyor. ...” (s. 163) (bk. CÜB içinde yer alan diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümleler, No: 18)

26. Kumarbazların hemen hepsi, bıçaklarına, yatağanlarına ve pistollerine davranarak, “Haklı. Görmek istiyoruz. Konuşsun bakalım!” **diye** bağırınca, Gazanfer oyunda kullanılan zarları ortaya fırlattı:

- “Alın işte zarlar!” dedi, “İnceleyin bakalım. Ama sizleri bir daha buraya alırsam iki olsun. Çünkü ben hayatımda böyle bir hakaret işitmedim”. (s.166)

27. “... - “Alın işte zarlar!” **dedi**, “İnceleyin bakalım. Ama sizleri bir daha buraya alırsam iki olsun. Çünkü ben hayatımda böyle bir hakaret işitmedim.” ...” (s.166) (bk. s.)

28. Gazanfer,

- “Nereden biliyorsun onun demir olduğunu?” **diye** gürledi, “Zarın o yüzü ağır olduğu için atıldığında ‘altı’ mı gelecek diyorsun? Öyleyse at bakalım istediğin kadar. Görelim hele, beklediğin sayı gelecek mi”. (s. 167)

29. Fakat eskiden zengin bir tüccar, şimdi ise hırpani kılıklı ve meteliksiz bir ihtiyar olan ağzı bozuk bir kumarbaz,

- “Yalan söylüyorsun!” **diye** gürledi, “Bütün sermayemi, hanlarımı, hamamlarımı, kölelerimi, ticarethanemi ve develerimi işte bu sehpa tam altı yıl önce kaybettim. İşte bu sehpa!” (s. 167)

30. Büyük Efendi ona,

- “Kadının içeride seni bekliyor” **dedi**, “Hamamda yıkandı, kokular süründü, güzel ve temiz elbiseler giydirildi. Buna rağmen hâlâ ağlıyor. Haydi göreyim seni! Onu teselli edeceğine eminim”. (s. 171)

31. “... – “Demek buraya Zülfıyar olmadan geldin” **dedi**, “Beni gerçekten çok şaşırtıyorsun. ...” (s. 174-175) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 13)

32. Atını yol boyunca koşturmaktan soluk soluğa kalan Bünyamin,

- “Söyle bana!” **diye** bağırdı, “Neyin peşindesin? Bana oyun oynadığına eminim. Hangi amaca hizmet ediyorsun? Benim hakkımda neleri biliyorsun?” (s. 175)

33. “... Kethüdaları onlara,

- “Sağolun varolun!” **dedi**, “Tam zamanında geldiniz. ...” (s. 213) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 15)

34. “... Hınzıryedi, delikanlıya dönerek,

- “Gör işte delikanlı” **dedi**, “Dünyada neler oluyor. ...” (s. 213-214) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 17)

35. “... Dilenciler kethüdası ona dönüp,

- “Görüyorsun işte Büyük Efendi” **dedi**, “Artık senin efendin benim. ...” (s. 214)
(bk. CÜB içinde yer alan diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümleler, No: 24)

36. “... Cesede tükürdükten sonra dilencilere,

- “Haydi bakalım! Toplanın, gidiyoruz” **diye** bağırdı, “Paraların hepsini çuvallara doldurun. ...” (s. 217-218) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 20)

37. “... Hınzıryedi acıyla kıvranırken Dertli, Bünyamin'e,

- “Bana yapılan iyilikleri unutman” **diye** fısıldadı, “Artık buradan rahatça gidebilirsin. ...” (s. 222) (bk. s.)

38. “... Tüccar ezilip büzülerek,

- “Affet beni ey uzun adam” **dedi**, “Üç gündür gelip bu pencereden seni gözetliyorum. ...” (s. 226-227) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 22)

39. Tüccar korkuyla,

- “Yok! Yok! Hayır, yapma. Yeminler olsun bir daha gelmem!” diye bağırdı. (s. 227)

40. Adam endişe ve kızgınlıkla dişlerinin arasından,

- “Sus! Bağırma!” diye fısıldadı, “Onu uyandıracaksın. Burada ciddi işler yapılıyor. Sana gelince. Seni maymun yapmayacağım. Ama beni bir daha rahatsız etmeni de istemem doğrusu. Bu yüzden artık ömrü billah uyumayacaksın. Böylece düş falan da görmeyeceksin”. (s. 227)

b. İç İçe ve Bağlı Birleşik Cümleler

1. Fakat Arap İhsan'ın, yaramazlık yapmasın diye kulağını bırakmadığı o çocuk gelince tekrar azdı ve Alibaz'la bir olup evin altını üstüne getirdi. (s. 43)
2. Bünyamin sakaya doğru süzüldü ve ona, “Şu mezara su dök” diye bağırdı. (s. 49)
3. Ses ona, “Önce ellerini kurtar, ama sakın acele etme” dedi. (s. 49)

4. O güven dolu ses, “Diğer tahtaları kımıldatma ve dökülen toprağı ayak ucuna it” **diyordu.** (s. 49)
5. Koklatılan nane ruhunun etkisiyle kendine gelen Büyük Efendi, hayatını kurtaran delikanlıyı tepeden tırnağı süzdükten sonra,

- “Sen cerrah değilsin” **dedi**, “Bunu nereden öğrendin ve niçin öğrendin?” (s. 121-122)
6. Darülfülful, kebabe ve darçın satan tüccar, adülkahr, kakule ve zencefil alan simsara, “Vay canına! Bire alıp on bire satan Efendi demek hayatını bu gence borçlu” **diyor** ve enfiye kutusunu pazarlık ettiği adama uzatıyordu. (s. 124)
7. Yecüc ve Mecüc diyarından alınan envai çeşit baharat, Hint kumaşları, Suriye armutları ve paha biçilmez Musul tülbentleriyle yüklü develerin sahipleri, uzakta bu kasabanın ışıklarını görünce eşkiya görmüş gibi titrer, **ama** bir yandan da yürekleri cız ederdi. (s. 155)
8. Zarların üzerindeki noktaları bıçağıyla kazıdıktan sonra,

- “Bakın işte” **dedi**, “Zarların beş yüzündeki noktalar kurşunla doldurulmuş, **ama** ‘altı’nın karşısındaki ‘bir’in bulunduğu yüzde kurşun yerine demir var”. (s. 166)
9. Gazanfer şaşırmış gibi görünüyor ve bu sehpayı daha geçen hafta bedestendeki mezattan satın aldığına yeminler ediyordu. (s. 167)
10. Bir karara varabilmek için babasının atlasını bu yüzden açmak zorunda kaldı ve “hayatını öne sürüp, sırrı bulmak için yola çıktı” cümlesini okudu. (s. 174)
11. Kaleden atılan bir humbara yanibaşında patlar patlamaz aklını kaybedecek gibi oldu ve ağlaya sızlaya, nereye gittiğini bilmeksizin sıçan yollarının üzerinden atlayıp koşmaya başladı. (s. 194)
12. Teşkilatın girişinde, zeminin boydan boya domuz yağına benzer bir maddeyle sıvandığını görünce zihni duracak gibi oldu ve biraz olsun huzur bulabilmek için kendini Aglaya’yı düşünmeye verdi. (s. 202-203)
13. Akşama doğru pılıpırtısını toplamak üzere hana geldiğinde bekçiyi hâlâ uyur buldu ve kafasındaki soru büyüdü. (s. 231)
14. O güne kadar bekçiyi kimse önemsememişti ve bundan sonra da ona itibar edecekleri yok gibiydi. (s. 231)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe ve Bağlı Birleşik Cümleler

1. Beriki ise köpürerek, “Zındık seni! Yarım akçelik iş için elli filuri istenir mi? Ne dediğini biliyor musun sen?” diye bağırınca o, “Öyleyse başka birini bul” dedi ve kapıya doğru yürüdü. (s. 25-26)
2. “... “Rendekâr’ın dediği gibi ben varım” diyordu, “Peki ama ben kimim? ...” (s. 46) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 4)
3. “... On sekizinci gün ya kesesinde beş yüz altın olan zengin biri olursun, ya da kelleni açtığın lağımaya gömerim” diyordu. ...” (s. 73) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 1)
4. “... Bunu başarmak için elinden geleni yapacaksın” dedi ve bir işaretliyle adamlar sürgülü bir kapıyı açıp yaka paça bağlanmış birini içeri getirdiler. ...” (s. 100) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 2)
5. - “Bilgi doğru olmak zorundadır ve bilgin, hata yapmaktan ölümden korkar gibi korkar. Sizin bilginleriniz hata yapmaktan korkarlar mı?” (s. 135)
6. Bu soruyu işitince gözleri parladı ve delikanlıya,

- “Tabiatta yedi çeşit cisim olduğunu bilirsin mutlaka” dedi, “Ancak, altın, gümüş, kükürt, kalay, bakır, kurşun ve harisimden ibaret olan bu yedi cisim yanında bir sekizincisinin olduğunu pek az kişi bilir. Biz sekizinci cismi elde etmeye çalışıyoruz”. (s. 145)
7. “... Bana ‘sefil’ dedin ve beni yaşamaktan bezdirdin. ...” (s. 214) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 18)
8. Dilenciler para dolu odaya cümbür cemaat hücum ederlerken Hınzıryedi, Ebrehe’yi boğmaya hazırlandığı kemendi duvardaki çiviye astıktan sonra, “Son isteğini yerine getiriyorum. Delikanlıyla ne konuşacaksan konuş. Ama döner dönmez seni kendi ellerimle öldüreceğim” dedi ve paraları yağma eden dilencilerin arasına karıştı. (s. .215)
9. “... O yüzden yangın dışarı sıçrar da başımız derde girer diye korkmayın. ...” (s. 217-218) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 20)

c. Ki'li ve Sıralı Birleşik Cümleler

1. Bereket versin ki Venedik balyosu sabık kâtibini kurtarmak için mezata gelmiş, Hıristiyanların köle alması yasak olduğundan bu iş için bir Müslümanla anlaşmıştı. (s. 24)
2. Gel gör ki Kubelik istifini bozmuyor, kerpetenine bir türlü davranmıyordu. (s. 25)
3. O kadar çok korktu o kadar ecel teri döktü ki, yemeden içmeden kesildi. (s. 42-43)
4. Vardapet daha fazla dayanamayacağını hissetti, koro ilahi söylerken kilisenin mührü kendisine verilmek üzereydi ki, altını dolduruverdi. (s. 52)
5. O kadar korktular, o kadar pıstılar ki, arkalarına bile bakmadan kaçmaya başladılar. (s. 62)
6. O kadar kararlı, o kadar gözü pekti ki, civar mahalleden gelen çocuklar bile onun ordusuna yazılmaya başladılar. (s. 63)
7. Gel gör ki cellat çağırılınca işler değişti, böylece gözdağı veren paşa, Vardapet'in gururunu da okşamak istediğinden ona elli filuri ihsan edince lağımcı emre boyun eğmek zorunda kaldı. (s. 73)
8. Rivayet ederler ki, Bağdat Acem mülkü olmadan çok önce bu kentte hırsızın biri açılmadık kilit, girilmedik ev, soyulmadık konak bırakmıyor, gözden sürmeyi, alttan minderi, parmaktan yüzüğü, kulaktan küpeyi çalıp gününü gün, gecesini sefa eyliyordu. (s. 95)
9. O kadar çok yalvar yakar oldu, o kadar çok abırü döktü ki, hem hırsız olduğu, hem de paşaoğlunun cariyelerinin mahrem yerlerini gördüğü hâlde, kendisini acındırmadaki yeteneği sayesinde affedildi. (s. 96)
10. Ses o kadar beş, zarafetten o kadar yoksundu ki, adeta kadın sesiyle sübyan sesi arası bir şeydi. (s. 101)
11. Gel gör ki bu parıltı, sadaka toplamaya çıktıklarında günün ilk ışıklarıyla birlikte kaçınılmaz olarak sönüyor, yüzlere meyus ifadeler yerleşiyordu. (s. 108)
12. Fakat görünüş itibariyle öyle ezik, öyle pısrıktı ki, Bünyamin bu adamdan neden korkulduğunu anlayamadı. (s. 111)
13. Sakalsız dilenci makbul olmadığı için, yaz boyunca sakal büyütüp beyaza boyamış, gel gör ki böylece kazandığı saygınlık sermayesini sonbaharda tepesine düşen bir yıldırım, saçı kirpiği ve kaslarıyla birlikte kül etmişti. (s. 112)
14. Adam o kadar kederli o kadar meyustu ki, takla atıp ney çalan kambur cüceler bile onu güldürmeyi başaramamıştı. (s. 117-118)

15. Günlerdir çektiği pişmanlık ve suçluluk duygularıyla küçüldükçe küçülen Hinzıryedi, efendisini, o heybetli adamı, o yüce Ebrehe'yi olanca azametiyle karşısında görünce ve onu zahmetlere sokup bu sefil yerlere getirdiğini düşününce o kadar utandı, o kadar utandı ki, kendisinin bir bit, bir pire kadar bile değer taşımadığına karar verdi. (s. 119)

16. Ebrehe,

- “Bunların benim için fazla değer yok” **dedi**, “Sen de istediğin kadar alabilirsin, zaten yakında bunların değer taşıyacağını sanmıyorum”. (s. 160-161)

17. Ne var ki bekçi, döşeğinde kıvrılmış bir durumda horul horul sürekli uyumakta oluyor, arada bir kalkıp su döktüğü bile yuku bulmuyordu. (s. 231)

d. Ki’li ve şarhl Birleşik Cümleler

1. Onun bu tavrı Hinzıryedi'yi o kadar rktt ki, hâline **bakılırsa** zaten korkunç biri olan Zülfıyar’ın bile çekindiği şu Büyük Efendi’yi tahayyül etmeye çalışmak dudağının uuklamasına yetti. (s. 101)

e. Ki’li ve Bağlı Birleşik Cümleler

1. Ne var ki anberle tatlandırılmış afyon macununun hepsini mideye indirdikten bir süre sonra sızıp kalınca sahibi onu l zannetti ve götürüp bir viraneye attı. (s. 41)

f. Ki’li ve İ İçe Birleşik Cümleler

1. Dilenciler bu beddualar ya tutarsa diye o kadar çok korktular ki, kendilerini affettirmek için o gün kazandıklarını yeni pirlerine verdiler. (s. 97)

g. Sıralı ve Bağlı Birleşik Cümleler

1. Yatağanı dişlerinin arasında olduğu hâlde bu korsan, bir gemiye rampa ediyor, topları ateşliyor, fırtınalarda dmene asılıyor ve durup dinlenmeden yıldızları sayıyordu. (s. 21)

2. Akçe tahtaları üzerinde İşpanyol kuruşları, Venedik dukaları, şerefiler, Osmanlı kuruşları, zolotalar, esediler ve smnler sayılıp keselere boşaltılıyor, keseler çuvallara yerleştirilip çuvallar da devasa sandıklara konuyor ve bu ağır yükü

- ticarethaneye taşıyan sırik hammallarına adam başı birkaç mangır veriliyordu. (s. 30)
3. Arap İhsan'ın eve uğramadığı üçüncü gün kapı çalındı, Müşteri her zamanki merakıyla koşup kapının mandalını indirdi ve karşısında dünyanın en sümsük, en pısrık adamını gördü. (s. 43)
 4. Çünkü sık sık aynı düşleri gördüğü oluyor ve ruhu bir takım alakasız mekânlara, sözgelimi çölde bir kuyuya, Çemberlitaş civarındaki bekâr odalarına ve üzerinde deniz kızlarının şarkı söylediği kayalıklara tebelleş oluyor, bu da yapmayı tasarladığı atlas için fuzuli oyalanmalar ortaya çıkarıyordu. (s. 44)
 5. Tünelden kilisenin dışına çıkıyor, Tophane'deki meyhanelerde yyiip içiyor ve yine tünelden hüccesine dönerek zemin taşını yerine oturtuyordu. (s. 52)
 6. İş i hiç kolay değildi, çünkü Alibaz haylazlıklarına Müşteri'yi de ortak ediyor, ikisi bir olup evin altını üstüne getiriyorlardı. (s. 56)
 7. Böylece **hem** kendisi az da olsa kafasını dinleyecek, **hem de** çocuk bütün gün bağıra tepine yorularak akşam eve bitkin gelecek, bu arada az buçuk ilim irfan öğrenmiş de olacaktı. (s. 56)
 8. Barutu misketlerle birlikte bakır kutuya koyup kapağı deldiler, rakıyı zamkla karıştırıp ayırdıkları bir tutam barutun üzerine döktüler ve bu karışıma bir pamuk ipliğini bulayıp güneşte kuruttular. (s. 61)
 9. Rakamları topladı, çıkardı, iletkidcn okuyup kaydettiği derecelerin yüz seksene erişip erişmediğine baktı ve delikanlıya gülümsedi. (s. 75)
 10. Kale zaptedildikten sonra bu toplar yine eritilecek, elde edilen bakırdan ise, ağırlığı yarıya indirilmiş 280.000 metelik kesilecek ve onlara mühürleri bu kalıplarla basılacaktı. (s. 72)
 11. Hayal gördüğünü sanıp tekrar baktı; hayır, hayal görmüyordu, **ama** bu canavar sanki gerçek değil de bir resimdi. (s. 77)
 12. Onları arayan lağımıcılardan biri terlemiş olacak ki, gömleğini çıkartmış ve bir canavar dövmesi bulunan terli sırtını lağımın duvarına, onların deliğinin tam önüne dayamış dinleniyordu. (s. 77)
 13. Lağımıcı dizlerinde derman kalmadığını hissetti, göğsüne yediği darbenin bir eseri olarak ağzından kan geliyor ve onun durmadan öksürmesine neden oluyordu. (s. 81)

14. Zülfiyar adlı casus, savaş meydanında Bünyamin'in cesedine rastlayamamış, akıncılara delikanlının eşkâlini tarif ederek onu ölü ya da diri getirmelerini buyurmuş ve delikanlının başına yüz altın ödül koymuştu. (s. 86)
15. Birinci darbeyi göğsüne yediğinde dünyası karardı, ikinci darbeyi güç bela savuşturdu, üçüncü darbe tavanı tutan payandalardan birine isabet edince tepeden dökülen toprak yaralı askeri şaşırttı ve Vardapet göğsünde hissettiği onca acıya rağmen yatağanını adamın karnına batırdı. (s. 80-81)
16. Dilencinin pisi bitlisi makbul olduğu için, işlerin nasıl olsa kesat gideceği bayram ertesi loncada sular ısıtılır, ihtiyarların ve çocukların başlarındaki bitler kırılır, **hatta** ara sıra civar hamamlardan tellaklar tutulup getirilirdi. (s. 110)
17. Kilitli tencerelerin iki anahtarından biri ahçıbaşında, diğeri ise ev sahibinde bulunuyor, tencere sofraya getirilerek anahtarla besmele çekilip açılıyor ve kilit denen nesneyi, servetini korumak amacıyla üç bin yıl önce icad eden Harun'un ruhuna dua ediliyordu. (s. 133)
18. Neden sonra gülümsedi ve fisıltıyla,
- “Yaratılmamış olan” dedi, “Biz yaratılmamış olanı arıyoruz”. (s. 145)
19. Gece boyunca kırlarda yürüdü, dere tepe düz gitti ve bir dağın eteğine geldi. (s. 117)
20. Buradan gücün yettiği kadar uzaklaş ve karanlık çöktüğünde Kuzeye dönüp bağır, onun adını söyle. (s. 201)
21. Adamlarımız Anadolu'da isyan çıkarmayı başardı, Lehler'le yaptığımız bir savaşta mümkün olduğu kadar az bir kayıpla yenilip verimsiz toprakların bir bölümünü onlara bıraktık ve Tebriz'de yangın çıkardık. (s. 209)
22. Bütün kanı çekilmiş, zaten saydam olan teni böylece adeta camlaşmıştı; **öyle ki**, elinin incecik derisi altında neredeyse kemiklerini görmek bile mümkündü. (s. 219)
23. Ben de düşünüyorum, dolayısıyla varım, **ama kimim?** (s. 237)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Sıralı ve Bağlı Birleşik Cümleler

1. “... Sabrettim, bekledim ve faka bastırdım. ...” (s. 213-214) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 17)

2. – “Ey ahali!” diye haykırdı, “Gelin! Gelin! Sevabına söylüyorum. Burada para dolu bir oda var. Gelin, çıkınlarınızı doldurun ve hayırduanızı üzerimden eksik etmeyin. Çünkü ben bulduğum için paraların hepsi benim sayılır. Ama onların hepsini sizlere başımın gözümün sadakası olarak veriyorum”. (s. 215)

h. Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümleler

1. Kaf Dağına **varamasan** bile hiç olmazsa evinden çıkıp kırlara açıl; böcekleri, kuşları, çiçekleri ve tepeleri seyret. (s. 21)
2. Eğer o gün boğdurulan bir şehzade, bir paşa ya da cariye **varsa**, saraydan ceset sayısı kadar top atılıyor, Kubelik de akıntının cesetleri sürükleyeceği yer olarak hesapladığı Tophane'ye gidiyordu. (s. 27)
3. İkinci namazından sonra ustası onun yüzüne tükürüyor, böyle **giderse** dilencilik mesleğinde asla peştamal kuşanamayacağını söylüyordu. (s. 114)
4. Utarid, peşin para isteyen meyhanecinin getirdiği şarabı içip içip ağlıyor, ne kadar **dövüp sövse** de Bünyamin'i evladı gibi sevdiğini, onu kendi elleriyle evlendirip başını bağlayacağını, çocukları olduğunda onlara öz torunları gibi bakıp ihtimam göstereceğini ve hepsine dilencilik esrarını öğreteceğini söylüyordu. (s. 114-115)
5. Hatta bir gece gelen Zülfiyar, paraların çuvallara konulmamış olduğunu görünce zavallının suratına okkalı bir tokat patlatmış, ertesi gün de bu davranışını **tekrarlarsa** kendisine artık şu kırmızı haplardan vermeyeceklerini söylemişti. (s. 118)
6. Birlikte olduğu üç köre, “dikkat etmeyip adamı kaybettikleri için” bağırıp çağırıyor, “eğer akşama kadar Galata'da onu **bulamazlarsa**, gece üçünü de falakaya yatacağını” söylüyordu. (s. 126)
7. **İstersem** seni kandırabilirim, seninle oynayabilirim. (s. 151)
8. Fakat **ne yapıp etse** bir heceyi uzatamıyor, feilun'dan failun'a geçemediği için vezni tutturamıyordu. (s. 198)
9. Eğer ip bu kadar hızlı **gerilmeseydi** ölümü daha uzun sürebilir, dilenciler kethüdası da bundan daha çok hoşnut olabilirdi. (s. 217)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümleler

1. Ama bu, yine de kafada büyütülecek mesele değildi: Galata'da yeğenin yanında kalır, Gülletopuğa gelince, birkaç kavgadan sonra eğer hâlâ **ölmediyseler**, adamlar ya da geç barışlılardı. (s. 15)
2. “... İlle de birini **doğrayacaksan** al bu veledi boğazla, beni tam üç yüz esedi altından etti. ...” (s. 19) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 2)
3. “... Tam iki hafta önce bir Frenk kalyonuna rampa ettiklerinde **doğruca kaptan köşküne çıkmış, eline ne geçerse** talan ederken bu kitabı da koynuna sokuşturuvermişti. ...” (s. 33) (bk. CÜB içinde yer alan iç içe ve sıralı birleşik cümleler, No: 3)
4. “... Düş görüyorum, **öyleyse** ben varım. ...” (s. 45) (bk. CÜB içinde yer alan diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümleler, No: 4)
5. “... Ama hemen sevinme, senin de bir günlük ömrün var, bunlardan günde bir tane **almazsan** elbette. ...” (s. 101) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 10)
6. “... Benim için kutsal bir şey **varsa** o da bilgidir, gerek bu dünyanın, gerekse öte dünyanın bilgisi. ...” (s. 122) (bk. CÜB içinde yer alan iç içe ve sıralı birleşik cümleler, No: 14)
7. Büyük Efendi,

- “Bu defterlerden daha yüzlerce var” dedi, “Eğer bu bilgilere sahip olabiliyorsan dünyayı yönetebilirsin. Bakalım neymiş. Sanırım İspanya’daki adamlarımın bir listesi. Eşkâlleri, ikamet ettikleri yerler, başarıları, başarısızlıkları ve sicilleri. Neler yazıyor, **istersen** bir bakalım”. (s. 152)
8. “... Yerinde **olsaydım** rahat bir döşek bulur, uyurdum. ...” (s. 232-233) (bk. CÜB içinde yer alan iç içe birleşik cümleler, No: 20)

1. Sıralı ve Birden Fazla Bağlaçla Birleşik Cümleler

1. – “Babacığım!” dedi, “Beni **ne görüyor, ne duyuyorsun, ama** ben, gerçekten oğlum **Bünyamin’im**”. (s. 126)
2. Akrep az önce A’da idi, **fakat** yine A’da; az önce B’de idi yine B’de **ve** aynı şekilde C’de. (s. 182)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Sıralı ve Birden Fazla Bağlaçla Bağlı Birleşik Cümleler

1. “... Git ve benim göremediklerimi gör, benim dokunamadıklarına dokun, sevediklerimi sev ve hatta, bu babanın çekmeye cesaret edemediği acıları çek. ...” (s. 54-55) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 7)

i. Şartlı ve Birden Fazla Bağlaçla Bağlı Birleşik Cümleler

1. Bunları işitir işitmez dehşet içinde kalan padişahın emriyle söz konusu çocuk aranıp bulunmuş ve kırk bir ilmin üstadı olan doksan dokuz âlim, gerçek olan ne varsa ona öğretmeye başlamıştı, öyle ki, çocuk bu sayede sadece gerçek olanları düşünecek ve böylece âlemin nizamı aksamayacaktı. (s. 191)

j. Şartlı ve Bağlı Birleşik Cümleler

1. Gülletopuk nam külhani söylenene **bakılırsa** meyhane meyhane dolaşıp kendisini arıyor, ama her girdiği yerde birkaç kadeh yuvarlamayı da ihmal etmiyordu. (s. 32)
2. Eğer **harcanmıyor veya borç verilmiyorsa** bu paralar ne yapılıyordu? (s. 103)
3. Eğer **ister ve düşünürsem,** şu gemiyi içindekilerle birlikte yok edebilirim. (s. 128)
4. Çünkü onlar doğru **düşünseler de düşünmeseler de** nasıl olsa saygı göreceklerini, tehlikeye düşmeyeceklerini bildiklerinden hatadan da korkmazlar. (s. 135)
5. Çünkü kumaş nasıl ki iplikten meydana **geliyorsa,** aynı şekilde zaç yağı da kibritten meydana gelir ve ipliğin yünden meydana gelmesi gibi, kibrit de lap taşından oluşur. (s. 146)
6. Oysa Büyük Efendi hissettiği sıkıntıyı biraz **deşseydi,** iktidarın acizlik, güçsüzlüğün ise dirim çağrışımlarıyla yüklü olduğunu fark edecek ve Bünyamin’in kendisine karşı taşıdığı üstünlüğü biraz olsun anlayabilecekti. (s. 148)
7. Ateş dediğimiz güç nasıl ki odunla **beslenirse** akıl da bilgiyle beslenir ve ben, tahmin edebileceğinin çok üstünde bilgiye sahibim. (s. 152)
8. Efsaneye **bakılırsa,** ona başını yeterince vuranın aklı başına geliyor ve üzerindeki yazıları böylece okuyup kumarda kaybettiği servetin tam otuz katını teşkil eden hazinelerin yerini bulabiliyordu. (s. 156)

9. Bu zavallı adam, giysilerine **bakılırsa**, Galata'da ikamet eden bir Frenkti ve kafaların kesildiği malum taş doğru götürüldüğüne göre büyük bir suç işlemiş olmalıydı. (s. 162)
10. Yine celladın anlattıklarına **bakılırsa**, padişah onunla bir hayli oyalanıp vakit geçirmiş, ama aynanın geleceği bir türlü göstermemesi nedeniyle bu eşyadan bıkmıştı. (s. 177)
11. Yılın yedinci dolunayı o gece çıkacak ve Kehanet Aynası masalı **doğruysa**, Mehdi şu saatlerde Kostantiniye'ye batı kapısından girecekti. (s. 202)

k. İç İçe, Sıralı ve Bağlı Birleşik Cümleler

1. Bünyamin yılmadı, “Gel benimle **ve** şu mezara su dök!” **diye** avazı çıktığı kadar bağırды. (s. 49)
2. İçinden, güven dolu bir ses ona, “Korkma” **dedi**, “Sakın korkma ve benim dediklerimi yap”. (s. 49)
3. Her bir kâğdın üzerinde “Alnını koyduğun her yer Kabe olsun Allah rızası için bir sadaka” yazıyor ve bu ibarenin üstünü bir Kabe resmi süslüyordu. (s. 113)
4. Onu hemen her gece şarap fıçısının başında gören sofu dilenciler birbirlerini dürtükleyerek ibret olsun diye kethüdalarını işaret ediyor ve kendi aralarında, “Zaten çok günah işlemişti, cenazesinin eli kulağında” **diye** söyleniyorlardı. (s. 118)
5. Zavallı adam başını kaldırıp oğlunun elini tuttuktan sonra,

- “Kör ve sağır olmama rağmen seni **hem görüyor, hem de duyuyorum** oğlum” **dedi**, “Aslında seni görüp duymaktan da öte, hem seni, hem de içinde yaşadığın dünyayı düşünüyorum”. (s. 126)
6. Ebrehe, Zülfiyar’a dönerek,

- “Buraya gel de elini suya sok, neler olacak bir görelim” **dedi**. (s. 169)
7. Zülfiyar gazaba gelerek kırbacına davrandı ve sadaka isteyen dilenciye, “Behey uğursuz! Tepemize yıldırım mı düşüreceksin, bas git buradan!” **diye** bağırıp ucu demirli kırbacını zavallının suratında şaklattı. (s. 173)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe, Sıralı ve Bağlı Birleşik Cümleler

1. "... Delikanlı mumu söndürdükten sonra kızın yanına gitti ve ona,

- "Merak etme" **dedi**, "Sana bir kötülük yapmayacağım. ..." (s. 171) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 16)
2. Bünyamin,

- "Söylediklerine inanmak son derece zor" **dedi**, "Fakat yine de, doğru olsun ya da olmasın, anlattıklarını sonuna kadar dinlemeye kararlıyım. Kehanet Aynası'nın boşlukla ya da sonsuz hızla nasıl bir ilgisi var?" (s. 179)
3. "... Hınzıryedi sesindeki alaycı tonu değiştirip dişlerinin arasından,

- "Beni kandırdın deyyus!" **diye** bağırdı, "Yıllardır hayatı bana zehir ettin ve beni kendi günah dolu işlerine alet ettin. ..." (s. 214) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 18)

1. İç İçe, Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümleler

1. Kâşifin dediğine **bakılırsa** çirak sihirbaza, çakmak için "bu ne?" **diye** sorarken, tespih için "peki bu ne?" **diyor**, eğer elinde tuttuğu eşya bir afyon kutusuyla, "öyleyse bunu bil bakalım" **diye soruyordu.** (s. 189)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe, Şartlı ve Sıralı Birleşik Cümleler

1. "... Bununla birlikte Uzun İhsan Efendi oğluna, "Buradan gitmek istediğini biliyorum oğlum" **dedi**, "Kendime hâkim olabilseydim belki de seni, çoktan içine girdiğin bu maceraya bırakmazdım. ..." (s. 54-55) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No:7)
2. Şüphesi yatışmayan Ebrehe, delikanlının, tanınmayacak hâle gelmiş yüzünün arkasındaki kimliği çıkarmak ister gibi, uzun uzun ona baktıktan sonra,

- "Eğer bu dünyadaki en büyük amacın bilmekse, daha öğreneceğin çok şey var" **dedi**, "Belki de bunları benden öğreneceksin. Çünkü bazıları bilgiyi medresede,

bazıları ise viranelerde ararken, ben onu başka bir yerde arıyorum. Peki sen nerede arıyorsun?”. (s. 122)

3. “... Büyük Efendi,

- “Bu defterlerden daha yüzlerce var” **dedi**, “Eğer bu bilgilere sahip **olabilirsen** dünyayı yönetebilirsin. ...” (s. 152) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı ve şartlı birleşik cümleler, No: 7)

4. Kendisi en sonunda iri yarı ve al yanaklı bir kadında karar kıldığında, delikanlının için için ağlayan bir kıza baktığını görünce, “Demek onu beğendin” dedi, “Ben **olsam** daha hareketli birini seçerdim. Ama zevkine saygı gösteriyorum”. (s. 162)

5. Hınzıryedi, cesedin bulunduğu çuvalın bağını çözdükten sonra Bünyamin'e,

- “Ölüyü sen yıkayacaksın” **dedi**, “Ne de **olsa** onun hayatını kurtarmıştın. Bu yüzden tek yakını sensin”. (s. 219)

m. Ki’li, Şartlı ve Bağlı Birleşik Cümleler

1. Ne tuhaf **ki**, bu kale köşeleri itibariyle rüzgâr gülündeki sekiz yönle tamı tamına çakışıyordu, öyle **ki**, gökyüzünden **bakılsa** bir pusula kadranına benzetilebilirdi. (s. 72)

n. Ki’li, Bağlı ve İç İçe Birleşik Cümleler

1. Derken, çadırın kurulduğu vadide tam bir sessizlik hüküm sürdüğü sırada, horoz öyle içler acısı, öyle berbat bir sesle öttü **ki**, çadırda hemen ışık yandı ve evliyanın karısı da, uyuyarak evini geçindiren erkeği uyanıp dirildi **diye** ağıt yakıp feryat etmeye başladı. (s. 229)

o. Ki’li, İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleler

1. O kadar kızdı, o kadar kızdı **ki**, korkuyla bakan Kostantiniye dilencilerine, “Ömrünüz âh edip vâh işitmekle geçsin, burnunuzun sümügüne bereket olsun, mekânınızda baykuşlar banlasın, gömleğiniz alev olsun, her parçanız bir kurdun ağzında kalsın, Allah size uyuz versin de kaşınacak tırnak vermesin, kefeniniz kara

bezden olsun, iki gözünüz bir delikten baksın, Sûr üflendiğinde hiçbiriniz duymasın” **diye** ezberindeki duaları okumaya başladı. (s. 97)

2. Meyhanedekiler adamın anlattıklarına o kadar güldüler, o kadar güldüler ki, yoldan geçip de kahkahaları işitenler “acaba içeride meddah mı var?” **diye** kapıyı aralayıp demkeşleri bu yüzden şöyle bir süzdüler. (s. 190)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Ki’li, İç İç ve Sıralı Birleşik Cümleler

1. “... – “Affet Büyük Efendi” **dedi**, “Kendimi günahlarıma o kadar kaptırdım **ki**, ne yaptığımı bilmez oldum. ...” (s. 120) (bk. CÜB içinde yer alan şartlı birleşik cümleler, No: 5)

ö. Ki’li, Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümleler

1. Onlar da taşla karşılık vermek istediler, gel gör ki düşmanlar sandık parçalarından yaptıkları metrislere sıgınyorlar ve buradan ikide bir çıkıp onları taciz ediyorlardı. (s. 62)
2. O zamanlar gülmeyi o kadar çok seviyordu ki, sahte bir belgeyle delinin birini paşa yapabiliyor ve yine onu aynı yöntemle, stratejik önemi son derece fazla bir sınır kalesine atayabiliyor, adamları kendisine kalenin nasıl düştüğünü anlatırken de çatlak sesiyle kahkahalar atıyordu. (s. 141)
3. O kadar dalgın, o kadar hülyalıydı ki, sık sık borçlarının ve alacaklarının vadesini unutur, hasılatını genellikle yanlış sayar ve defteri kebirinde küçüklü büyüklü hatalar yapardı. (s. 225)

p. Sıralı, Bağlı ve Şartlı Birleşik Cümleler

1. Kızın hain babası ise ondan, köylerinin doğusunda yükselen devasa dağı kazma kürekle yerle bir etmesini, böylece güneşi iki saat erken doğdurmasını istemiş, bunu **yapmaz ya da yapamazsa** evladını ona asla vermeyeceğini söylemişti. (s. 230)
2. Biliyorsun, bu iyi niyetli adam bana neredeyse olağanüstü bir saygı duyar ve ne söylesem hemen inanır. (s. 235)

r. Saplmalı ve Sıralı Birleşik Cümleler

1. Yaşlı lağımca kazmasını sallarken Bünyamin'e, yaz olsun, kış olsun, dünyanın en kolay işlerinden biri olan bu mesleği paşaya nasıl abartarak anlattığını ve aldanan paşadan ellisi peşin olmak üzere tam beş yüz elli filuri bahşiş kopardığını söylüyordu. (s. 74)
2. Zaten, genç olsun, yaşlı olsun, erkeklerin hemen hepsinin kadidi çıkılmış, burunları düşmüş, dişleri dökülmüştü. (s. 108)

s. Saplmalı ve İç İçe Birleşik Cümleler

1. Zülfiyar'ın aradığı bu değerli şeyi şu anda taşıyan kişi, ister iyi niyetli ister kötü niyetli olsun, bu casusun “muhtemel en kötü durum ne ise hakikat de odur” ilkesi uyarınca boynu vurulacak biriydi. (s. 87)

ş. Saplmalı ve Şartlı Birleşik Cümleler

1. Çünkü Ebrehe ona, büyük bir işin peşinde olduklarını, bunun için hep birlikte çalışmaları gerektiğini ve eğer **bir aksilik olursa** ister suçlu, ister suçsuz olsun, aldığı hapları ona vermeyi derhal durduracaklarını söylemişti. (s. 105)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Saplmalı ve Şartlı Birleşik Cümleler

1. “... Ama terlemeye başladığında -ki bu ölmek üzere olduğun anlamına gelir- işte o zaman bizi ziyarete **gelirsen** hakkında hayırlı olur. ...” (s. 101) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 10)

t. Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Diğer Karmaşık Birleşik Cümleler

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe ve Şartlı Birleşik Cümleler

1. “... Biraz daha **beklersen** boynunu vururum!” diye güreledi.” (s. 25) (bk. CÜB içinde yer alan sıralı birleşik cümleler, No: 3)
2. Vardapet çadıra gelip Bünyamin'i görünce, “Yarın gece çok tehlikeli bir iş bizi bekliyor. Yirmi birinci adımdan yukarı doğru kazacağız. Neyle karşılaşacağımız belli değil. O yüzden şu zırh gömleği üzerine **giysen** iyi olacak” demmişti. (s. 78)
3. Duvar saatine baktıktan sonra,

- “Namaz vakti gelmiş. İzin verirsen sabah namazımı kılmak istiyorum” **dedi.** (s. 148)

4. Sonunda ona,

- “Namazını yanlış zamanda, yanlış yöne dönerek kıldın” **dedi,** “Elbette eğer bu pusula ile bu saat bozuk **değillirse.** Çünkü kible yerine tam kuzeye secde ettin”. (s. 149)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe, Bağlı ve Şartlı Birleşik Cümleler

1. Kitabı oğluna uzatarak, “Atlasımı sana emanet ediyorum” dedi, “Daima yanında taşı ve atıldığı bu macerada yolunu **kaybedecek olursan** bu düş atlasının sayfalarını karıştırabilirsin. Fakat kendini sakın kaptırma. Adına Dünya dediğimiz kitabı oku”. (s. 55)

Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Şartlı, Bağlı, İç İçe ve Sıralı Birleşik

Cümleler

1. Hüngür hüngür ağlayan delikanlı, koluna girdiği babasıyla birlikte Galata'ya doğru ilerlerken Uzun İhsan Efendi hâlâ,

- “Her şey ben ve benim düşüncelerimden **ibaret olsa da** bu dünyada yaşamak zevkli bir şey” **diyordu,** “Sen! Oğlum! Sen benim zihnimde bir düş, bir düşüncesin. Bana şu anda dokunuyorsun. Ama ben sana dokunamıyorum. Çünkü düşlere dokunmak mümkün olabilir mi?”. (s. 127)

III. SONUÇ

Postmodern edebiyatın önemli temsilcilerinden olan İhsan Oktay Anar'ın *Puslu Kıtalar Atlası* adlı eserinde birleşik cümle türlerinin incelendiği bu çalışma sonucunda elde edilen veriler, tablo hâlinde gösterilmiştir. *Puslu Kıtalar Atlası*'nda birleşik cümle türlerinin kullanım sayısı ve sıklığı aşağıdaki gibidir:

Çizelge 1. *Puslu Kıtalar Atlası*'nda Birleşik Cümle Türlerinin Genel Dağılımı

Birleşik Cümle Türleri	Kullanım Sayısı	Kullanım Sıklığı
Bağlı Birleşik Cümle	522	46.99%
Sıralı Birleşik Cümle	235	21.15%
Karmaşık Birleşik Cümle	201	18.09%
Şartlı Birleşik Cümle	99	08.91%
İç İçe Birleşik Cümle	54	04.86%
TOPLAM	1.111	100%

Eserde kullanılan birleşik cümle sayısı, toplamda 1.111'dir. Yazar, en fazla bağlı birleşik cümle türünü kullanmıştır. Bağlı birleşik cümlelerin sayısı 522, kullanım sıklığı %46.99'dur. Bağlı birleşik cümlelerden sonra, en çok sıralı birleşik cümle türünü kullanmıştır. Sıralı birleşik cümlelerin sayısı 235, kullanım sıklığı %21.15'tir. Sıralı birleşik cümlelerden sonra, en çok karmaşık birleşik cümle türünü kullanmıştır. Karmaşık birleşik cümlelerin sayısı 201, kullanım sıklığı %18.09'dur. Karmaşık birleşik cümlelerden sonra, en çok şartlı birleşik cümle türünü kullanmıştır. Şartlı birleşik cümlelerin sayısı 99, kullanım sıklığı %08.91'dir. Eserde, diğer birleşik cümle türlerine oranla en az kullanılan iç içe birleşik cümlelerdir. İç içe birleşik cümlelerin sayısı 54, kullanım sıklığı %04.86'dır.

Pushu Kıtalar Atlası'nda bağılı birleşik cümlelerin dağılımı aşağıdaki gibidir:

Çizelge 2. *Pushu Kıtalar Atlası*'nda Bağılı Birleşik Cümlelerin Dağılımı

Bağılı Birleşik Cümleler	Kullanım Sayısı	Kullanım Sıklığı
Diğer Bağlaçlarla Bağılı Birleşik Cümleler	416	79.70%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan	24	04.60%
Diğer Bağlaçlarla Bağılı Birleşik Cümleler		
Ki'li Birleşik Cümleler	57	10.92%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan	8	01.53%
Ki'li Birleşik Cümleler		
Birden Fazla Bağlaçla Bağılı Birleşik Cümleler	6	01.15%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan	2	00.38%
Birden Fazla Bağlaçla Bağılı Birleşik Cümleler		
Ki'li ve Diğer Bağlaçlarla Bağılı Birleşik Cümleler	9	01.72%
TOPLAM	522	100%

Yazar, en çok bağılı birleşik cümleleri kullanmıştır. Bağılı birleşik cümlelerin içerisinde en fazla kullanılan diğer bağlaçlarla bağılı birleşik cümlelerdir. Diğer bağlaçlarla bağılı birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle birlikte toplamda 440 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %84.30'dur. Diğer bağlaçlarla bağılı cümlelerden sonra, en çok ki'li birleşik cümleler kullanılmıştır. Ki'li birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle birlikte 65 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %12.45'tir. Ki'li birleşik cümlelerden sonra, en çok 9 cümleyle ki'li ve diğer bağlaçlarla bağılı cümleler kullanılmıştır ve kullanım sıklığı %01.72'dir. Yazarın en az kullandığı bağılı birleşik cümle ise, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle toplamda 8 cümleden oluşan birden fazla bağlaçla bağılı birleşik cümlelerdir ve kullanım sıklığı %01.53'tür.

Puslu Kıtalar Atlası'nda sıralı birleşik cümlelerin dağılımı aşağıdaki gibidir:

Çizelge 3. *Puslu Kıtalar Atlası*'nda Sıralı Birleşik Cümlelerin Dağılımı

Sıralı Birleşik Cümleler	Kullanım Sayısı	Kullanım Sıklığı
Sıralı Birleşik Cümleler	213	91.32%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Sıralı Birleşik Cümleler	22	08.68%
TOPLAM	235	100%

Yazar, bağlı birleşik cümlelerden sonra, en çok sıralı birleşik cümleleri kullanmıştır. Sıralı birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle birlikte 235 cümleden oluşmaktadır ve birleşik cümle türleri içerisinde kullanım sıklığı %21.15'tir (bk. Çizelge 1).

Puslu Kıtalar Atlası'nda karmaşık birleşik cümlelerin dağılımı aşağıdaki gibidir:

Çizelge 4. *Puslu Kıtalar Atlası*'nda Karmaşık Birleşik Cümlelerin Dağılımı

Karmaşık Birleşik Cümleler	Kullanım Sayısı	Kullanım Sıklığı
İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleler	24	11.94%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleler	40	19.90%
Sıralı ve Bağlı Birleşik Cümleler	23	11.44%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Sıralı ve Bağlı Birleşik Cümleler	2	01.00%
İç İçe ve Bağlı Birleşik Cümleler	14	06.97%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe ve Bağlı Birleşik Cümleler	9	04.48%
Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümleler	9	04.48%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümleler	8	03.98%
Ki'li ve Sıralı Birleşik Cümleler	17	08.46%

Çizelge 4 (devamı). *Puslu Kıtalar Atlası*'nda Karmaşık Birleşik Cümlelerin Dağılımı

Karmaşık Birleşik Cümleler	Kullanım Sayısı	Kullanım Sıklığı
Şartlı ve Bağlı Birleşik Cümleler	11	05.47%
İç İçe, Sıralı ve Bağlı Birleşik Cümleler	7	03.48%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe, Sıralı ve Bağlı Birleşik Cümleler	3	01.49%
İç İçe, Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümleler	1	00.50%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe, Sıralı ve Şartlı Birleşik Cümleler	5	02.49%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe ve Şartlı Birleşik Cümleler	4	01.99%
Ki'li, İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleler	2	01.00%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Ki'li, İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleler	1	00.50%
Ki'li, Sıralı ve Diğer Bağlaçlarla Bağlı Birleşik Cümleler	3	01.49%
Sıralı ve Birden Fazla Bağlaçla Bağlı Birleşik Cümleler	2	01.00%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Sıralı ve Birden Fazla Bağlaçla Bağlı Birleşik Cümleler	1	00.50%
Saplamalı ve Sıralı Birleşik Cümleler	2	01.00%
Sıralı, Bağlı ve Şartlı Birleşik Cümleler	2	01.00%
Saplamalı ve Şartlı Birleşik Cümleler	1	00.50%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Saplamalı ve Şartlı Birleşik Cümleler	1	00.50%
Şartlı ve Birden Fazla Bağlaçla Bağlı Birleşik Cümleler	1	00.50%
Ki'li ve Şartlı Birleşik Cümleler	1	00.50%
Ki'li ve Bağlı Birleşik Cümleler	1	00.50%
Ki'li ve İç İçe Birleşik Cümleler	1	00.50%
Ki'li, Şartlı ve Bağlı Birleşik Cümleler	1	00.50%
Ki'li, Bağlı ve İç İçe Birleşik Cümleler	1	00.50%

Çizelge 4 (devamı). *Puslu Kıtalar Atlası*'nda Karmaşık Birleşik Cümlelerin Dağılımı

Karmaşık Birleşik Cümleler	Kullanım Sayısı	Kullanım Sıklığı
Saplamalı ve İç İçe Birleşik Cümleler	1	00.50%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe, Bağlı ve Şartlı Birleşik Cümleler	1	00.50%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Şartlı, Bağlı, İç İçe ve Sıralı Birleşik Cümleler	1	00.50%
TOPLAM	201	100%

Yazar, bağlı birleşik ve sıralı birleşik cümlelerden sonra, en çok karmaşık birleşik cümleleri kullanmıştır. Karmaşık birleşik cümlelerin çoktan aza doğru kullanım sıklığı şu şekildedir:

İç içe ve sıralı birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle birlikte 64 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %31.84'tür. Sıralı ve bağlı birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle birlikte 25 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %12.44'tür. İç içe ve bağlı birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle birlikte 23 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %11.45'tir. Sıralı ve şartlı birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle birlikte 17 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %08.46'dır. Ki'li ve sıralı birleşik cümleler, 17 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %08.46'dır. Şartlı ve bağlı birleşik cümleler, 11 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %05.47'dir. İç içe, sıralı ve bağlı cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle birlikte 10 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %04.97'dir. İç içe, sıralı ve şartlı birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle birlikte 6 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %02.99'dur. Cümle üstü birimler içinde yer alan iç içe ve şartlı birleşik cümleler, 4 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %01.99'dur. Ki'li, iç içe ve sıralı birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle birlikte 3 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %01.49'dur. Ki'li, sıralı ve diğer bağlaçlarla bağlı cümleler, 3 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %01.49'dur. Sıralı ve birden fazla bağlaçla bağlı birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle birlikte 3 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %01.49'dur. Saplamalı ve sıralı birleşik cümleler, 2 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı

%01.00'dir. Sıralı, bağı ve şartlı birleşik cümleler, 2 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %01.00'dir. Saplmalı ve şartlı birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle birlikte 2 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %01.00'dir. Bir kere kullanılan diğer karmaşık birleşik cümleler de; şartlı ve birden fazla bağlaçla bağı birleşik cümleler, ki'li ve şartlı birleşik cümleler, ki'li ve bağı birleşik cümleler, ki'li ve iç içe birleşik cümleler, ki'li, şartlı ve bağı birleşik cümleler, ki'li, bağı ve iç içe birleşik cümleler, saplamalı ve iç içe birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan iç içe, bağı ve şartlı birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan şartlı, bağı, iç içe ve sıralı birleşik cümlelerdir ve kullanım sıklıkları toplamda %04.50'dir.

Puslu Kıtalar Atlası'nda şartlı birleşik cümlelerin dağılımı aşağıdaki gibidir:

Çizelge 5. *Puslu Kıtalar Atlası*'nda Şartlı Birleşik Cümlelerin Dağılımı

Şartlı Birleşik Cümleler	Kullanım Sayısı	Kullanım Sıklığı
Şartlı Birleşik Cümleler	77	77.78%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan Şartlı Birleşik Cümleler	22	22.22%
TOPLAM	99	100%

Yazar, bağı birleşik, sıralı birleşik ve karmaşık birleşik cümlelerden sonra, en çok şartlı birleşik cümleleri kullanmıştır. Şartlı birleşik cümleler, cümle üstü birimler içinde yer alan cümlelerle birlikte 99 cümleden oluşmaktadır ve birleşik cümle türleri içerisinde kullanım sıklığı %08.91'dir (bk. Çizelge 1).

Puslu Kıtalar Atlası'nda iç içe birleşik cümlelerin dağılımı aşağıdaki gibidir:

Çizelge 6. *Puslu Kıtalar Atlası*'nda İç İçe Birleşik Cümlelerin Dağılımı

İç İçe Birleşik Cümleler	Kullanım Sayısı	Kullanım Sıklığı
“de-” Fiiliyle Kurulan İç İçe Birleşik Cümleler	13	24.08%
“diye” Edatıyla Kurulan İç İçe Birleşik Cümleler	8	14.81%
“gibi” Edatıyla Kurulan İç İçe Birleşik Cümleler	11	20.37%
“gör-” Fiiliyle İç İçe Birleşik Cümleler	1	01.85%
Cümle Üstü Birimler İçinde Yer Alan İç İçe Birleşik Cümleler	21	38.89%
TOPLAM	54	100%

Yazar, eserinde diğer birleşik cümle türlerine oranla en az iç içe birleşik cümle türlerini kullanmıştır. İç içe birleşik cümleler içerisinde en fazla kullanılan cümle üstü birimler içinde yer alan iç içe birleşik cümlelerdir. Cümle üstü birimler içinde yer alan iç içe birleşik cümleler ise 21 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %38.89'dur. Cümle üstü birimler içinde yer alan iç içe birleşik cümlelerden sonra, en çok kullanılan “de-” fiiliyle kurulan iç içe birleşik cümlelerdir. “de-” fiiliyle kurulan iç içe birleşik cümleler, 13 cümleden oluşmaktadır ve kullanım sıklığı %24.08'dir. “de-” fiiliyle kurulan cümlelerden sonra, en çok kullanılan 11 cümle ile “gibi” edatıyla kurulan iç içe birleşik cümlelerdir ve kullanım sıklığı %20.37'dir. “gibi” edatıyla kurulan cümlelerden sonra, en çok kullanılan 8 cümle ile “diye” edatıyla kurulan iç içe birleşik cümlelerdir ve kullanım sıklığı %14.81'dir. En az kullanılan iç içe birleşik cümle, 1 cümle ile “gör-” fiiliyle kurulan iç içe birleşik cümledir ve kullanım sıklığı %01.85'tir.

Puslu Kıtalar Atlası'ndaki cümlelerin toplamı içerisinde birleşik cümle türlerinin oranı aşağıdaki gibidir:

Çizelge 7. *Puslu Kıtalar Atlası*'nda Birleşik Cümle Türlerinin Oranı

Cümle Türleri	Cümle Sayısı	Cümle Dağılım Oranı
Birleşik Cümle Türleri	1.111	29.55%
Diğer Cümle Türleri	2.649	70.45%
TOPLAM	3.760	100%

Eserde yaklaşık 3.760 cümle tespit edilmiş; 1.111 cümlenin birleşik cümle türlerine, 2.649 cümlenin de diğer cümle türlerine ait olduğu saptanmıştır. Eserdeki toplam cümle içerisinde birleşik cümle türlerinin oranı %29.55, diğer cümle türlerinin oranı ise %70.45'tir.

Puslu Kıtalar Atlası romanında tespit edilen birleşik cümleler, yüklem türüne göre ve anlamına göre de incelenmiştir.

Çizelge 8. *Puslu Kıtalar Atlası*'ndaki Birleşik Cümlelerin Yüklem Türüne Göre Dağılımı

Yüklem Türüne Göre Cümleler	Cümle Sayısı	Cümle Dağılım Oranı
Fiil Cümlesi	863	77.68%
İsim Cümlesi	56	05.04%
Fiil-İsim Cümlesi	192	17.28%
TOPLAM	1.111	100%

Eserdeki birleşik cümleler yüklem türüne göre incelendiğinde, 863 cümle ile fiil cümlesinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. 192 cümlenin hem fiil cümlesinden hem de isim cümlesinden oluştuğu; 56 cümlenin ise isim cümlesi olduğu görülmüştür.

Çizelge 9. *Puslu Kıtalar Atlası*'ndaki Birleşik Cümlelerin Anlamına Göre Dağılımı

Anlamına Göre Cümleler	Cümle Sayısı	Cümle Dağılım Oranı
Olumlu Cümleler	947	85.24%
Olumsuz Cümleler	35	03.15%
Olumlu-Olumsuz Cümleler	129	11.61%
TOPLAM	1.111	100%

Eserdeki birleşik cümleler anlamına göre incelendiğinde, 947 cümle ile olumlu cümlelerin ağırlıklı olduğu tespit edilmiştir. 129 cümlenin hem olumlu cümleden hem olumsuz cümleden oluştuğu; 35 cümlenin ise olumsuz cümle olduğu görülmüştür.

Bu çalışmanın sonucunda, elde edilen verilerden görüldüğü üzere İhsan Oktay Anar'ın *Puslu Kıtalar Atlası*'nda yaklaşık 3.760 cümlenin 1.111 cümlesi birleşik cümle türüdür. Anar'ın basit cümleleri daha fazla kullandığı görülmekle birlikte, birleşik cümlelerin eserin %29.55'ini kapsamıyla dikkate değer bir orana sahip olduğu görülmektedir.

Birleşik cümle türleri incelendiğinde, Anar'ın en çok kullandığı birleşik cümle türünün bağlı birleşik cümle türü olduğu görülmektedir. Bağlı birleşik cümle türleri içerisinde de en çok kullanılan diğer bağlaçlarla bağlı birleşik cümlelerdir. Bağlı birleşik cümle türünü takiben en çok kullanılan sıralı birleşik cümle türüdür ve sıralı birleşik cümle türünden sonra karmaşık birleşik cümle türüdür. Karmaşık birleşik cümle türleri içerisinde en çok kullanılan iç içe ve sıralı birleşik cümlelerdir. Karmaşık birleşik cümle türünü takiben en çok kullanılan şartlı birleşik cümle türüdür. En az kullanılan cümle türü ise iç içe birleşik cümle türüdür ve bu tür içerisinde en çok kullanılan cümle üstü birimler içinde yer alan iç içe birleşik cümlelerdir.

Puslu Kıtalar Atlası romanında tespit edilen birleşik cümleler, yüklem türüne göre incelendiğinde, fiil cümlesinin daha fazla olduğu; anlamına göre incelendiğinde ise, olumlu cümlelerin ağırlıklı olduğu görülmüştür. Eserdeki 1.111 birleşik cümlenin 863'ü fiil cümlesinden, 947'si olumlu cümleden oluşmaktadır.

“*Puslu Kıtalar Atlası* Romanında Birleşik Cümle Türleri” adlı çalışmanın literatüre katkı sağlayarak sonraki çalışmalara faydalı olacağı umut edilmektedir.

IV. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

ANAR, İ. O. (2023). **Efrâsiyâb'ın Hikâyeleri**, İstanbul, İletişim Yayınları, 39. Baskı.

ANAR, İ. O. (2023). **Kitab-ül Hiyel**, İstanbul, İletişim Yayınları, 35. Baskı.

ANAR, İ. O. (2023). **Amat**, İstanbul, İletişim Yayınları, 21. Baskı.

ANAR, İ. O. (2022). **Puslu Kıtalar Atlası**, İstanbul, İletişim Yayınları, 75. Baskı.

ANAR, İ. O. (2022). **Suskunlar**, İstanbul, İletişim Yayınları, 26. Baskı.

ANAR, İ. O. (2022). **Yedinci Gün**, İstanbul, İletişim Yayınları, 7. Baskı.

ANAR, İ. O. (2022). **Tiamat**, İstanbul, Everest Yayınları.

ANAR, İ. O. (2020). **Galiz Kahraman**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2. Baskı.

BANGUOĞLU, T. (2015). **Türkçenin Grameri**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 10. Baskı.

ENGİNÜN, İ. (2018). **Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı**, İstanbul, Dergâh Yayınları, 20. Baskı.

ERGİN, M. (2021). **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 3. Baskı.

ERTEM, İ. (2021). **Puslu Kıtalar Atlası**, İstanbul: İletişim Yayınları, 3. Baskı.

KARAAĞAÇ, G. (2016). **Türkçenin Dil Bilgisi**, Ankara, Akçağ Yayınları, 3. Baskı.

KARAAĞAÇ, G. (2009). **Türkçenin Söz Dizimi**, İstanbul, Kesit Yayınları.

KARAHAN, L. (2016). **Türkçede Söz Dizimi**, Ankara, Akçağ Yayınları, 23. Baskı.

KARAHAN, L. (1998). **Türkçede Söz Dizimi -Cümle Tahlilleri-**, Ankara, Akçağ Yayınları, 5. Baskı.

KORKMAZ, Z. (1992). **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

ÖZKAN, M., & SEVİNÇLİ, V. (2009). **Türkiye Türkçesi Söz Dizimi (Kelime Çözümlemeli)**, İstanbul, Akademik Kitaplar.

ÖZMEN, M. (2016). **Türkçenin Sözdizimi**, Adana, Karahan Kitabevi, 2. Baskı.

TDK (2005). **Türkçe Sözlük**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.

MAKALELER

GÜLEN, T. (2007). Metin Çözümlemesine Farklı Bir Yaklaşım, **Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, yıl 8, sayı 13, ss. 283-300.

KARACA, A. (2005). “İhsan Oktay Anar’ın Puslu Kıtalar Adlı Romanının Olay Örgüsü, Fantastik Özellikler ve Tema Bakımından İncelenmesi”, **Arayışlar**, sayı 14, ss. 93-108.

KARAHAN, L. (2009). Dil Bilgisi Öğretiminde Bütün-Parça İlişkisinin Önemi, **Turkish Studies**, cilt 4, sayı 8, ss. 23-30.

ÜSTÜNOVA, K. (2018). Dil Bilgisi Çalışmalarında Silin Dizge Oluşunun İzleri, **TÜRÜK Uluslararası Dil Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi**, yıl 6, sayı 14, ss. 1-13.

YELTEN, M. (2005). Pars-Nâme’deki Ki’li Birleşik Cümleler Üzerine, **Modern Türklük Araştırmaları Dergisi**, cilt 2, sayı 4, ss. 45-56.

TEZLER

BARLIK, G. (2022). İhsan Oktay Anar’ın Efrâsiyâb’ın Hikâyeleri Adlı Romanında Söz Dizimi”, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi.

ÇİÇEK, Ş. (2015). “İhsan Oktay Anar'ın “Puslu Kıtalar Atlası” Adlı Romanında Kelime Grupları, Kelime Sayısı ve Kelimelerin Kullanım Sıklığı”, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Fırat Üniversitesi.

ÇOKLUK, N. (2009). “İhsan Oktay Anar ve Romanları Üzerine Bir İnceleme”, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Trakya Üniversitesi.

ERDEM, N. (2022). İhsan Oktay Anar'ın Efrâsiyâb'ın Hikâyeleri ve Yedinci Gün Romanlarının Karşılaştırmalı Söz Dizimi İncelemesi”, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

İLGÖR, A. Ş. (2015). “İhsan Oktay Anar'ın “Puslu Kıtalar Atlası” Romanında Söz Varlığı”, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Balıkesir Üniversitesi.

KOÇAKOĞLU, A. (2008). “İhsan Oktay Anar, Hayatı-Eserleri-Sanatı”, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi.

ÖZDEMİR, G. (2013). “İhsan Oktay Anar'ın Romanları”, (Yayımlanmamış doktora tezi), Ege Üniversitesi.

ÜSTÜNOVA, K. (1996). “Dede Korkut Hikâyelerinde Cümleden Büyük Birlikler ve Bunların Oluşumunda Tekrarların Rolü”, (Yayımlanmamış doktora tezi), Uludağ Üniversitesi.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

KARLIDAĞ, E. (2018). “İhsan Oktay Anar”, Türk Edebiyat İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/anar-ihsan-oktay>, Erişim Tarihi: 19.07.2023

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr>, Erişim Tarihi: 01.06.2023

ÖZGEÇMİŞ

Ad – Soyad : Gonca Aktaş

ÖĞRENİM DURUMU :

Lisans: 2023, İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü.

2021, İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Yüksek Lisans: 2023, İstanbul Aydın Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı.

YAYINLAR, SUNUMLAR :

AKAR, M., ERNEK, A. N., & AKTAŞ, G. (2022). “Bir Fıkra Tipi Olarak “Aldar Köse” ve Psikolojik Yorumu”, **Aydın Türklük Bilgisi Dergisi**, cilt 8, sayı 2, ss. 103-116.

AKTAŞ, G., ERTEKİN, M., GÜL, E. O. & SESSİZ, E. S. (2022, Nisan 20-21). Yetişkinlerin Sosyal Medya İçeriklerine Güven Eğilimleri ile Cinsel Mit İnanç Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Lisans Öğrencileri 2. Sempozyumu.

AKTAŞ, G. (2021, Nisan 15-16). Trt-1’de Yayınlanan “Hangimiz Sevmedik” Dizisinin 19-20. Bölümlerinde Kullanılan Atasözleri ve Deyimler, İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Lisans Öğrencileri 1. Sempozyumu.

AKTAŞ, G. & ERNEK, A. N. (2019, Mayıs 6-7). Destandan Çizgi Romana: Oğuz Kağan. İstanbul Yeditepe Üniversitesi, Edebiyatta Buluşma X: Edebiyatımızda Oyun Sempozyumu.